

Tartalom

I *Állásfoglalások, ajánlások és vélemények*

VÉLEMÉNYEK

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Az EGSZB 528. plenáris ülése (2017. szeptember 20–21.)

2017/C 434/01	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – „Az egészségügyben zajló digitális forradalom hatása a betegségbiztosításra” (saját kezdeményezésű vélemény)	1
2017/C 434/02	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az Európai Bizottság által az európai jogalkotás minőségének javítása érdekében indított hatásvizsgálatok és értékelések átláthatóságának, módszertanának és forrásainak elemzése (saját kezdeményezésű vélemény)	11
2017/C 434/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – „A tisztességes versenyt és a növekedést támogató adórendszer” (saját kezdeményezésű vélemény)	18
2017/C 434/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – „Az EU–CELAC stratégiai kapcsolatok új kontextusa és a civil társadalom szerepe” (saját kezdeményezésű vélemény)	23
2017/C 434/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – „A szociális partnerek és egyéb civil szervezetek szerepe és lehetőségei a munkavégzés új formái kapcsán” (feltáró vélemény az észt elnökség felkérésére)	30
2017/C 434/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Készségek kialakítása és fejlesztése, beleértve a digitális készségeket, a munkavégzés új formáinak összefüggésében: új politikák, változó szerepek és felelőségek (feltáró vélemény az észt elnökség felkérésére)	36

III Előkészítő jogi aktusok

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

Az EGSZB 528. plenáris ülése (2017. szeptember 20–21.)

2017/C 434/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak – Az EU vámuniójának és a vámunió irányításának továbbfejlesztése [COM(2016) 813 final]	43
2017/C 434/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Cselekvési terv a lakossági pénzügyi szolgáltatásokról: Jobb termékek, bővebb választék [COM(2017) 139 final]	51
2017/C 434/09	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi irányelvre a közös összevont társaságiadó-alapról (KÖTA) [COM(2016) 683 final – 2016/0336 (CNS)] — Javaslat tanácsi irányelvre a közös társaságiadó-alapról [COM(2016) 685 final – 2016/0337 (CNS)]	58
2017/C 434/10	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 648/2012/EU rendeletnek az elszámolási kötelezettség, az elszámolási kötelezettség felfüggesztése, a jelentéstételi kötelezettségek, a nem központi szerződő fél által elszámolt, tőzsdén kívüli származtatott ügyletekre vonatkozó kockázatcsökkentési technikák, a kereskedési adattárak nyilvántartásba vétele és felügyelete, valamint a kereskedési adattárakkal szembeni követelmények tekintetében történő módosításáról [COM(2017) 208 final – 2017/090 (COD)] – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az európai felügyeleti hatóság (Európai Értékpapírpiazi Hatóság) létrehozásáról szóló 1095/2010/EU rendeletnek és a 648/2012/EU rendeletnek a központi szerződő felek engedélyezésére vonatkozó eljárások és az érintett hatóságok, valamint a harmadik országbeli központi szerződő felek elismerésére vonatkozó követelmények tekintetében történő módosításáról [COM(2017) 331 final – 2017/0136 (COD)]	63

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 528. PLENÁRIS ÜLÉSE (2017. SZEPTEMBER 20–21.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – „Az egészségügyben zajló digitális forradalom hatása a betegségbiztosításra”

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2017/C 434/01)

Előadó: **Alain COHEUR**

Közgyűlési határozat:	2017.1.26.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 29. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésein:	2017.9.5.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.9.20.
Plenáris ülés száma:	528.
A szavazás eredménye:	174/0/1
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések

1.1. Az EGSZB véleménye szerint az egészségügyben zajló digitális forradalomra tekintettel elengedhetetlenül fontos fenntartani és előmozdítani a mindenki javát szolgáló, szolidáris, befogadó és megkülönböztetéstől mentes betegség- és egészségbiztosítási rendszereket. Az inkluzivitás és a minőségi (digitális vagy nem digitális) egészségügyi szolgáltatásokhoz való, mindenki számára biztosított igazságos hozzáférés, illetve az azok melletti elkötelezettség ugyanis egyaránt feltétele a mindenkire kiterjedő egészségbiztosításnak.

1.2. Korábban kibocsátott véleményeivel⁽¹⁾ összhangban az EGSZB úgy véli, hogy az ellátásokhoz való egyenlő hozzáféréshez (ami az egészségügyi szakpolitikák egyik alapvető célkitűzése) a digitális technológia akkor nyújthat előnyöket, ha több feltétel teljesül:

- a területi lefedettség (hozzáférés, sávszélesség) egyenlő, szem előtt tartva a digitális szolgáltatók által gyengén kiszolgált területeket,
- a használat szempontjából csökken a polgárok, az egészségügyi szakemberek, illetve a betegség- és egészségbiztosítási rendszerek szereplői közötti digitális szakadék,

⁽¹⁾ HL C 458., 2014.12.19., 54. o.; HL C 242., 2015.7.23., 48. o.; HL C 13., 2016.1.15., 14. o.; HL C 13., 2016.1.15., 40. o.; HL C 288., 2017.8.31., 1. o.

- a teljes informatikai infrastruktúra átjárható (adatbázisok, orvostechikai eszközök), ami elősegíti az ellátások folytonosságát az egyes struktúrákon belül és e struktúrák között,
- az egészségügyi adatok védelmet élveznek, és semmilyen esetben sem használhatók fel a betegek kárára.

1.3. A távorvoslás, az internetre csatlakoztatott készülékek, valamint a nanotechnológiák, biotechnológiák, információtechnológia és kognitív tudományok (NBIC) fejlődése nem vezethet ahhoz, hogy az egyéneket egyszerű csatlakoztatott testeknek tekintsék, amelyek egy mindenható számítógépes program segítségével távolról vizsgálhatók, ellenőrizhetők és felügyelhetők. Az egészségügy műszaki fejlődése valójában ennek ellenkezőjére, vagyis a gyógyítás és az ápolás gyakorlatának alapját képező személyes kapcsolat és társadalmi kötelék szerepének megerősítésére ösztönöz.

1.4. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy nagy kihívást jelent a felelősségnek a saját egészségi állapotuk kezelésére kényszerülő polgárokra történő túlzott áthárítása, amihez hozzájárul még a túlzott individualizáció is. Egyrészt az előrejelző szemléletű orvoslásnak, másrészt pedig az internetre csatlakoztatott eszközöknek köszönhetően általában az egyén egészségügyi kockázatainak ismerete és azok nyomon követése is fejlődik, ami személyre szabottabb szakpolitikák kialakítására ösztönöz. Ezeknek a kockázatoknak és az egyének között megállapított különbségeknek a feltárása fontos etikai kérdéseket vet fel a szolidáris biztosítási ellátás fenntartásának keretében.

2. Ajánlások

2.1. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a digitális forradalom sikeres megvalósítása érdekében hatékony betegség- és egészségbiztosítási rendszereinknek a következőknek kell megfelelniük:

- a) az alapvető egészségügyi jogosultságok aktiválásának megvalósítása, nem pedig azok gyengítése szolgálatába állítják a digitális technológiát. Fontos, hogy a digitális technológia az egyéni és kollektív képességek megerősítésének motorja, valamint a jogok tényleges érvényre juttatásának és új egészségügyi szervezeti és irányítási formák kialakításának hatékony eszköze legyen;
- b) megerősítik az egészségügyi rendszerünk alapját képező szolidaritás és egyetemesség értékeit, amelyek megóvása mindannyiunk felelőssége.

2.2. A digitális technológia kiépítése semmiképp sem vezethet az egészségügyi és társadalmi kockázatok el- és megosztása elveinek megkérdőjelezéséhez, melyek a kollektív szolidaritás valódi alappillérei.

2.3. Az EGSZB az alábbiak szükségességét hangsúlyozza:

- az egészségügyi információk kritikus megközelítésének ösztönzése érdekében fejleszteni kell és meg kell könnyíteni a polgároknak a digitális egészségügyi ismeretekhez való hozzájutását,
- minőségi egészségügyi tájékoztatást kell biztosítani, többek között ösztönözve az egészségügyi alkalmazások címkézési/akkreditációs eljárásainak bevezetését,
- meg kell erősíteni a betegek, az egészségügyi szakemberek, valamint a betegség- és egészségbiztosítási rendszerek szereplői közötti bizalmi kapcsolatokat,
- mind a felhasználók, mind pedig az egészségügyi szakemberek szempontjából megfelelő képzési rendszert kell bevezetni a digitális technológiák hatékony, biztonságos és bizalmas használatának garntálása, valamint az egészségügyi rendszerekben végbemenő változások megkönnyítése érdekében,
- az egyeztetés nélkülözhetetlen fórumaként meg kell szilárdítani a szociális párbeszédet a jövőbeli változások végigkísérése érdekében,
- a személyes adatok kezelését biztonságossá tevő eszközöket kell bevezetni az olyan gyakorlatok elkerülése érdekében, amelyek eredményeképpen ezeket az adatokat a közegészségügy céljának nem megfelelő kereskedelmi célból használják fel a biztosítás területén (jogosultság, térítés stb.),
- fejlődőképes szabályozási keretet kell népszerűsíteni, amely az ökoszisztéma egészét szem előtt tartja („többrésztvevős”), és tekintettel van a betegség- és egészségbiztosítási szervezetek mint bizalmi felek által a biztosítottjaikkal/tagjaikkal való kapcsolataikban betöltött szerepre,
- támogatni kell a térített ellátások és a kínált jóléti szolgáltatások nomenklatúrájának fejlesztését, a digitális technológia által lehetővé tett műszaki újítások figyelembevételével,

- a „4P-n alapuló egészségügy”⁽²⁾ felé történő átmenetet a betegség- és egészségbiztosítási szervezetek részéről a polgárok szükségleteinek megfelelő szolidáris szolgáltatások kifejlesztésének kell kísérnie.

3. Háttér

3.1. A digitális technológia fejlődése példa nélküli mértékű és ütemű változásokat idéz elő az egészségügyi szférában. Az internetre csatlakoztatott készülékek és az egészségügyi mobilalkalmazások robbanásszerű terjedésével, az óriás adathalmazok kiaknázásával, a nanotechnológiák, biotechnológiák, információtechnológia és kognitív tudományok (NBIC) beköszöntével, valamint az új egészségügyi szolgáltatások egyre nagyobb kínálatával a digitális technológia egészségügyi rendszerünk globális átalakulását idézi elő.

3.2. Az egészségügy területével kapcsolatos digitális innováció sokrétű, mivel a használati módok innovációját vonja maga után, és távolról sem korlátozódik csupán a műszaki vagy tudományos dimenzióra. Ezek az új használati módok nagyszabású társadalmi innovációval járnak együtt, ami lehetővé teszi, hogy új megoldások szülessenek az egészségügyi és szociális igényekre.

3.3. Ez tehát közvetlenül hatást gyakorol azokra a kapcsolatokra, amelyek egy összetett ökoszisztéma keretében állnak fenn:

- a) az egészségi állapota ismerete révén az egyén;
- b) az orvosi és paramedicinális szakmák és a beteggel való kapcsolatuk;
- c) a különféle szervezési, irányítási és finanszírozási formában működő betegségbiztosítási rendszer között.

3.4. Az egyénnek az egészségéhez való viszonyával kapcsolatban: mindenki egyre jobban tudatában van az egészsége fontosságának, és annak, hogy hogyan kezelje azt felelősen. Az orvosi adatokhoz való nehézkes hozzáférés és az ebből eredő tájékozatlanság miatt az emberek eddig bizonytalanságban voltak a betegségek kockázataival kapcsolatban. Mostantól mindenkinek számos eszköz áll majd a rendelkezésére (például internetre csatlakoztatott készülékek), amelyek lehetővé teszik egészségi állapotuk felmérését és életmódjuk ennek megfelelő megváltoztatását.

3.5. A rendelkezésre álló információforrások következtében az egyén az egészségügy olyan szereplőjévé válik, aki képes azonosítani, összehasonlítani és kiválasztani az igényeinek legjobban megfelelő egészségügyi szolgáltatást. Az „e-beteg” az előrejelző orvoslás hozzájárulójává, egészségügyi adattermelővé, a saját és mások egészségének szereplőjévé válik. Ezért a tájékozottságon alapuló bekegyezés a központi elem, amelyet az adatvédelem, az integrált irányítás és az adathasználat támogat.

3.6. Az új technológiák arra ösztönöznek, hogy inkább a megelőzésre, mint maguknak a betegségeknek a kezelésére helyezzük a hangsúlyt. Emellett lehetővé teszik a hatékonyabb, kevésbé beavatkozó jellegű és az egyén genetikai és biológiai jellemzői szerint személyre szabottabb terápiák alkalmazását, a valós időben rendelkezésre álló információk pedig javítják a terápiás választ.

3.7. Az egészségügyi szakmákat új készségek és új, több szintre kiterjedő tevékenységi területek irányába való fejlődésre ösztönzik, melyek többek között az alábbiak: a beteggel történő másfajta, inkább a kölcsönös bizalmi viszonyra épülő kapcsolattartás, a digitális eszközök használatának fokozatos elsajátítása a képzésekhez kapcsolódóan, az egészségügyi ellátás technológiahasználatának megváltozása, valamint az átjárható rendszerek révén történő, együttműködésen és megosztáson alapuló megközelítés.

3.8. A szociális párbeszédnek végig kell kísérnie ezeket a változásokat és meg kell erősítenie az egészségügyben dolgozókat illető képzési intézkedéseket.

3.9. A betegségbiztosítási rendszerek tekintetében: a hatékony és minőségi egészségügyi szolgáltatásokhoz való, minden egyes polgár számára biztosított hozzáférés továbbra is elérendő cél mind az állami, mind a magánszférában. Ez nagymértékben kihat majd a betegségbiztosításra, hiszen a jövőben a feladat az lesz, hogy a kockázatot megelőzve személyre szabott megoldásokat és kezelési programokat alakítsunk ki a kölcsönös kockázatmegosztás elvének keretein belül, és emellett megőrizzük a betegségbiztosítás hagyományos funkcióját, azaz, hogy hozzáférést biztosítson az egészségügyi szolgáltatásokhoz azoknak a személyeknek, akik megbetegsznek.

3.10. A digitális technológiának köszönhetően létrejövő orvosi innováció mélyreható változásokat idézhet elő a betegségbiztosítás szempontjából. A körvonalazódó dinamika a gyógyítás és a kezelések egyénre szabását eredményezi két információforrásnak köszönhetően:

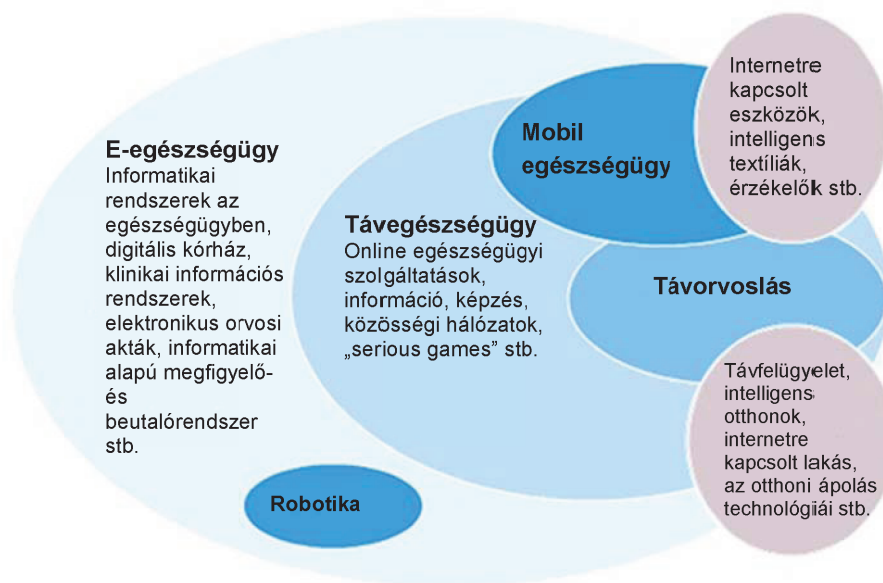
⁽²⁾ Lásd a 4.2. pontot.

a) a génállomány feltérképezése:

a feltérképezés prediktív aspektusa teljesen új dimenzióval bővítheti a preventív megközelítésmódot (a génállomány feltérképezésével „ismertté” válik az egészségügyi kockázat valószínűsége, így a megelőzés több értelmet nyer), és fontos kérdéseket vezethet be a betegségbiztosítás körébe;

b) az e-egészségügyi eszközök:

ezen eszközök között szerepelnek többek között a „self data” (önmérés) területéhez tartozó, internetre csatlakoztatott készülékek, amelyek segítségével az emberek megismerhetik egészségi állapotukat és javíthatnak rajta.

Számos kérdést és észrevételt kell tehát megvizsgálni.

- a) Ezek az új ismeretforrások vezethetnek-e új, személyre szabott kínálatok és szolgáltatások kialakításához, amelyeket a biztosítottak jobban tudnak használni?
- b) A jövőben olyan egészségbiztosításunk lesz-e, amely kapcsolódik a génállományunk feltérképezése alapján jelzett betegségek valószínűségéhez?
- c) Végleges-e a kuratív megközelítésmódról a preventív megközelítésmódra való áttérés? A nehéz gazdasági helyzetre tekintettel ez milyen következményekkel jár az egészségbiztosítás irányítására és a finanszírozásra nézve? A biztosításnak térítenie kell-e a digitális platformok keretében elérhető, személyre szabott egészségügyi megelőzési programokat?
- d) A jövőben a jóllét ⁽³⁾ fogalma lép-e az egészség fogalma helyébe? Az egészségügyi rendszer mostani átalakulása nem vezet-e egy holisztikus és kevésbé kuratív szemléletű gyógyászat kialakulásához?
- e) E változások következtében a beteg és az orvos, illetve a biztosított és a biztosító közötti kapcsolat szemlélete is alapjaiban megváltozik-e majd azáltal, hogy egy „vertikális” modellről egy „horizontálisabb” modellre térünk át, amelynek keretében a beteg kérdez és fejleszti „laikus tudását”?
- f) A digitális technológia óriásainak gazdasági erejével szemben nem kellene-e újraindítani az állami kutatási és fejlesztési beruházásokat?

⁽³⁾ „A jóllét, az egészségügy és a gondozás területei a normális és a kóros közötti kontinuum részét képezik, és egyébként ez a kontinuum segíti a gyógyítást.”

4. A digitalizálás polgárokra/betegekre gyakorolt hatásai

4.1. A digitális átalakulás lehetőséget kínál az egyének számára arra, hogy saját egészségi állapotukra hassanak, szem előtt tartva azonban azt, hogy az ehhez való hozzáférésnek vannak akadályai. Az egészségügyi ismeretekhez, infrastruktúrákhoz és a személyre szabott innovatív szolgáltatásokhoz való nagymértékben kiszélesedett hozzáférés mindenki számára lehetővé tenné, hogy saját egészsége aktív szereplőjévé váljon, valamint azt is, hogy – segítőként, adattermelőként, adatszolgáltatóként – hozzájáruljon mások egészségének javításához.

4.2. Ez a személyre szabott megközelítés tartalmazza az úgynevezett „**4P**-n alapuló egészségügy”-et:

participatív, azaz részvételen alapuló: a betegek egyre több internetre csatlakoztatott készülék segítségével maguk állítanak elő és követnek nyomon orvosi adatokat. A beteg és az orvos (aki már nem az orvosi tudás egyedüli forrása) közötti kapcsolat átalakul. A beteg „aktív pácienssé” válik;

preventív, azaz megelőző: mivel a betegek rendszeresen gyűjtik az egészségi állapotukkal kapcsolatos adatokat, egyre tudatosabbak az egészségmegőrzés terén, ami utat nyit az inkább a megelőzésre összpontosító egészségügy előtt;

perszonalizált, azaz személyre szabott: az, hogy folyamatosan egyre pontosabb és változatosabb személyes adatok állnak rendelkezésre, az egyre inkább személyre szabott egészségügy fejlődését is elősegíti;

prediktív, azaz előrejelző: azzal, hogy a technológiai fejlődés lehetővé teszi például az egyének teljes génállományának digitalizálását, utat nyit az egyre inkább prediktív szemléletű egészségügy előtt.

4.3. *Az egészségismeret és egy újabb szakadék, a digitális szakadék megjelenésének kockázata az egészségügyben*

4.3.1. Az egészségismeret az egyéneknek az arra való képességét jelenti, hogy megszerezzék, megértsék és olyan módon használják fel az információkat, ami segíti és fenntartja jó egészségi állapotukat. Ennek feltétele, hogy olyan szintű ismeretekre, készségekre és önbizalomra tegyenek szert, amelynek köszönhetően életmódjukat és életkörülményeiket megváltoztatva felléphetnek saját és közösségük egészségének javítása érdekében.

4.3.2. A digitális technológia még inkább kihangsúlyozza az egészség terén mutatkozó társadalmi egyenlőtlenségeket azáltal, hogy erősíti az egyén egészségi állapota, valamint kognitív képességei (például az egészséggel kapcsolatos minőségi információ felkutatására és megértésére való képessége) és pénzügyi lehetőségei (például a legjobb teljesítményű eszközök beszerzésének lehetősége) közötti ok-okozati összefüggést. Ezek az egyenlőtlenségek még hangsúlyosabbak az idősek, a kiszolgáltatottabbak és a digitális szolgáltatók által gyengén lefedett területeken élők esetében.

4.3.3. Az egészségügyi alkalmazások használatához olyan szintű ismeretekkel kell rendelkezni, amely lehetővé teszi az egyén számára az egészséggel kapcsolatos információk elérését, azok megértését, kiértékelését és felhasználását annak érdekében, hogy napi szintű döntéseket hozzon az egészségügyi ellátással, a betegségek megelőzésével és a jobb egészség elérésével kapcsolatban. Márpedig az alacsony tudásszint számos egészségügyi kockázatot hordoz, és következményei vannak az egészségben eltöltött várható élettartam, a korai elhalálozás, az életminőség, valamint az egyén és a társadalom számára felmerülő költségek tekintetében.

4.3.4. Ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni az orvosi és paramedicinális szakmákon belül megjelenő digitális szakadékokat sem, amely az oktatási rendszer megerősítésével: a gondozó és a gondozott közötti kapcsolatban a digitális technológia következtében kialakuló új viszonyok megtanulásával foglalkozó képzési programokkal hidalható át.

4.4. *A digitális technológia másik nagy veszélye: a betegre hárított túlzott felelősség*

4.4.1. Az egészségügy területén alkalmazott mennyiségmeghatározási gyakorlatok az egészség mikroszintű, egyéni kezelését és a felelősség túlzott mértékű áthárítását segítik elő a kollektívebb felfogással szemben. Az ilyen gyakorlatok az egészséggel kapcsolatos helyes vagy helytelen magatartásukért egymagukban felelős vállalkozókká teszik az egyéneket, és elterelhetik a figyelmet a közegészségügyi problémák környezeti vagy társadalmi-gazdasági okairól.

4.4.2. Amennyiben nem mérjük fel előre a digitális technológia individualizációra és az egészség terén mutatkozó társadalmi egyenlőtlenségek növekedésére gyakorolt hatásait, valamint az egészségügy egyre nagyobb mértékű elüzletiesedését, akkor veszélybe sodorhatjuk szolidáris és egyetemes betegség- és egészségbiztosítási modelljeinket.

5. A digitalizálás hatásai az egészségügyi szakemberekre és azok egymással való kapcsolataira

5.1. Az elektronikus egészségügyi dokumentáció, az egészségügyi ellátás megszervezésének kulcseleme

5.1.1. A digitális technológia eszközöket biztosít az egészségügyi rendszer átjárhatóságát akadályozó tényezők felszámolásához azáltal, hogy megkönnyíti az információknak a kórházak, független rendelők, egészségügyi hálózatok és otthonápolási szolgáltatások közötti megosztását. A különböző közreműködők által összegyűjtött információk biztonságos és gyors továbbítását lehetővé tevő eszközök szükséges feltételei annak, hogy a beteg gondozása és teljes ellátása összehangolható legyen. A beteg gondozásának és multidiszciplináris ellátása folytonosságának megszervezése így sokkal könnyebben biztosítható. Az adatok rendelkezésre állása, gyors elérhetősége, cseréje és megosztása megkönnyíti az orvos döntését. Az egészségügyi szakemberek közötti számítógépes adatcsere közvetlen módon javítja az ellátás minőségét.

5.1.2. Az elektronikus egészségügyi dokumentáció az egészségügyi ellátás összehangolását és minőségét biztosító, a beteg javát szolgáló eszközzé válik annak köszönhetően, hogy amennyiben a beteg ahhoz előzetesen hozzájárult – kivéve sürgős esetekben vagy amikor az nem lehetséges –, az arra jogosult személyek megosztják egymással az adatokat. A számítógépes elektronikus egészségügyi dokumentációra vonatkozó szabályok a digitális adatokkal kapcsolatban a beteget a magánélete védelme és az ilyen adatokhoz való hozzáférés tekintetében megillető valamennyi különleges biztosítékot meghatározzák. Az egészségügyi és adminisztratív dokumentációval kapcsolatos titoktartást teljes mértékben biztosítani kell.

5.1.3. Az elektronikus egészségügyi dokumentáció segít elkerülni a valamely dokumentum (recept, orvosi vizsgálati jegyzőkönyv) rossz olvashatóságából eredő tévedéseket, és megkönnyíti a gyógyszerekkel kapcsolatos tudásbázisokhoz való hozzáférést és a biztonságosabb gyógyszerfelírást, mivel annak során támaszkodni lehet a beteg tulajdonságaira. Az orvosi gyakorlat számítógépesítése hozzájárul a hibakockázat mérsékléséhez és az orvosi eredetű kockázatok csökkentéséhez.

5.1.4. Az egészségügyi dokumentáció számítógépesítésének köszönhető figyelmeztetési és riasztási funkciók hatékonyabbá teszik a megelőző lépéseket (oltás, szűrés), megkönnyítik a krónikus betegségben szenvedő betegek felügyeletét, és javítják a gyógyszerekkel kapcsolatos ismereteket és a betegeknek nyújtott ellátások minőségét, és támogatást biztosítanak az egészségügyi szolgáltató részére a diagnózis felállításához és a megfelelő kezelés felírásához.

5.1.5. Amellett, hogy a betegre vonatkozóan összegyűjtött adatok digitalizálása hozzájárul az orvosi döntéshozatali folyamat javításához, az orvosi gyakorlatok is gyökeresen meg fognak változni az elkövetkező években. Többé nem lehet orvosi diagnózist felállítani szakértői rendszer vagy mesterséges intelligenciát alkalmazó eszközök nélkül. Ez a forradalmi változás a genomika, az idegtudományok és az internetre csatlakoztatott készülékek (NBIC) párhuzamos fejlődésének a gyümölcse, és azt jelenti, hogy a jövőben már csak a gépek lesznek képesek arra, hogy az összes adatot kezeljék.

5.2. Az ember középponti szerepe az új orvosi gyakorlatok kifejlesztésében

5.2.1. A technológiai fejlesztések lehetővé teszik és megerősítik a távorvoslás fejlődését, amely új orvosi és paramedicinális gyakorlatok kialakulásának nyit utat. A távorvoslás előnyei a következők: jobb egészségügyi ellátást biztosít az elszigetelt területeken, a legyengült embereknek kevesebbet kell utazniuk, a betegek távolról nyomon követhetők, aminek köszönhetően elkerülhetik a kórházi gyógykezelést, lehetővé teszi a szakvélemények távmegosztását, a távfelügyelet révén a gyógykezeléssel kapcsolatos felvilágosítást, valamint a távkonzultációnak és a távszakvéleménynek köszönhetően a multidiszciplináris egyeztetést.

5.2.2. A távorvoslás, a számítógépes szakmai kommunikáció, a papírmentes dokumentumkezelés, a földrajzilag elszórt kompetenciák összefogása és a szellemi vagy orvostechinikai erőforrások megosztása révén az egészségügyi szakemberek időt takaríthatnak meg, amely a beteggel való foglalkozásra, a vele folytatott külön eszmecsere fordítható, és jelentős mértékben hozzájárulhat a beteggel való kapcsolat javításához.

6. A digitalizálás hatásai a betegség- és egészségbiztosítás irányítására

6.1. Óriási méretű adathalmazok (*big data*)

6.1.1. Az egészségügyi rendszerek fokozatos digitalizálása vitathatatlanul hozzájárult egyrészt a polgárok biztosítási dokumentációi adminisztratív és pénzügyi kezelésének javításához (hely-, idő- és fogyóeszköz-megtakarítás, nagyobb hatékonyság, könnyebb és biztonságosabb archiválás, fokozottabb környezetvédelem), másrészt az egészségügyi szolgáltatókat és kórházakat megillető visszatérítés gyorsabb intézéséhez, és emellett hatékonyabbá tette az ellenőrzéseket és csökkentette a szolgáltatások kiszámlázásával kapcsolatos hibakockázatot.

6.1.2. Az adminisztratív űrlapok papírmentesítése – bár közvetlen módon nem járul hozzá az ellátások minőségéhez – csökkentette az űrlapok továbbítási idejét és leegyszerűsítette az adminisztratív eljárásokat. A papírmentesítés ugyanakkor megkönnyíti az orvosi tevékenység végzését, mivel lehetővé teszi az orvos számára, hogy inkább a gyógyítás mesterségére, mintsem az ehhez óhatatlanul kapcsolódó adminisztratív feladatokra koncentráljon.

6.1.2.1. Napjainkban akkor jönnek létre óriási méretű adathalmazok, amikor az összes beteg vagy biztosított valamennyi adatát, köztük az egészségügyi alkalmazásokból származó adatokat is összegyűjtik. Ennek során a sokféle forrásból származó összes adat elemzésére való képesség nagy szerepet játszik. Ehhez rendelkezni kell az adatok összekapcsolásához és az ahhoz szükséges eszközökkel, hogy a nem strukturált adatokból automatikusan és kifizetődő módon ki lehessen nyerni a hasznos információkat.

6.1.3. Az „app”-oknak köszönhetően az adatokat már nem az orvosnál, a kórházban vagy a betegség- és egészségbiztosító szervezeteknél tárolják, hanem készülékekben vagy online tárolást lehetővé tevő platformokon („felhőkben”), amelyek anyacége nem feltétlenül a betegségbiztosítás helye szerinti országban vagy akár nem is Európában található.

6.1.4. Az átjárhatóság biztosítása (a „digitális egységes piac” révén) mind európai, mind nemzeti szinten fontos feltétel. Ki kell alakítani és be kell vezetni „az egészségügyi informatikai rendszerek interoperabilitási keretrendszerét”. Az interoperabilitási keretrendszer tartalmazza az egészségügyi adatok teljesen biztonságos cseréjéhez betartandó elveket és normákat, és az „e-egészségügy” valamennyi szereplőjét magában foglalja.

6.2. Adatvédelem

6.2.1. Az adatok tulajdonjoga és védelme kiemelt jelentőségű kérdés a polgár/beteg szempontjából, és olyan alapvető jog, amelyet mindenképpen tiszteletben kell tartani. A polgároknak/betegeknek szabadon kell rendelkezniük az adataikkal. Ehhez szükség van arra, hogy a polgárok szabadon, tájékozottan és folyamatosan hozzájárulásukat adják az adataik összegyűjtéséhez és felhasználásához. Ezenfelül szükség van a hordozhatósághoz való tényleges jog elismerésére, és az egyének személyes előtörténetét kezelő, „Blue Button”⁽⁴⁾ típusú megoldásokat kell kialakítani.

6.2.2. Ezt a területet európai szinten az általános adatvédelmi rendelet szabályozza, amely 2018. május 25-én lép majd hatályba. Figyelembe kell venni továbbá az Orvosok Világszövetségének az egészségügyi adatbázisokkal és biobankokkal kapcsolatos etikai megfontolásokról szóló nyilatkozatát (Tajpeji Nyilatkozat).

6.3. Alapvető változások a betegség- és egészségbiztosításban

6.3.1. A biztosítás területén folyamatban van a digitalizálás. A digitalizálás kezdetben csupán tájékoztató jellegű és összehasonlító szolgáltatásokra korlátozódik (összehasonlító programok, online regisztráció stb.) vagy az orvosi és adminisztrációs űrlapok papírmentesítéséhez kapcsolódik, később azonban jóval túllép majd ezeken az ügyletekhez kapcsolódó láncszemekben. Az új számszerűsítési módszerek, népszerűbb nevükön az „óriási méretű adathalmazok” radikálisan átalakítják majd a biztosítási terület gazdasági modelljét, és új termékek fognak megjelenni.

6.3.2. A változás jelentős mértékben és logikusan kihat majd a következőkre:

- az adat-előállításához, az adatok tárolásához, szolgáltatásához, kezeléséhez, valamint az adatok algoritmusok segítségével történő feldolgozásához kapcsolódó, illetve az információ szempontjából jelentős hozzáadott értékkel bíró szakmákra,
- a beteg helyzetére, aki az egészségügyi szakemberekkel való kapcsolatában saját egészségének aktív szereplőjévé válik, és kilép a szakemberektől való függőségi helyzetből.

6.3.3. A technológia területén bekövetkező változással és az egészségügyi alkalmazások fejlődésével párhuzamosan a jövőben mindenki „tárgyi formába” tudja majd önteni fizikai aktivitását, táplálkozását, a többiekkel való kapcsolatait, illetve akár minden egészségügyi adatát.

6.3.4. Az egyénekre vonatkozó adatok tömeges felhasználása azt is előidézheti, hogy a kockázatbiztosítási és kölcsönös kockázatmegosztási modellről egy életmód-biztosítási és a biztosítási kínálatot személyre szabó modellre térünk át, ami hiper-individualizáláshoz vezet. Bár úgy tűnik, hogy a profitorientált magánbiztosítók elég természetes módon megtalálják a helyüket, a változás komplikáltabb lehet a kölcsönös biztosítási szereplők és a betegségbiztosítás állami szereplői számára, amelyek alapvető feladatköreire feszültségek nehezednének.

⁽⁴⁾ A Blue Button kezdeményezés bemutatása: a Blue Button megoldást 2010-ben indította útjára az Egyesült Államok adminisztrációja az amerikai veteránok személyes egészségügyi adatainak nyomon követésére, ellenőrzésére és letöltésére szolgáló platform létrehozása céljából. Ennek segítségével a veteránok hozzáférhetnek az ellátásokkal kapcsolatos jegyzőkönyvekhez, betegségbiztosítási adataikhoz és egészségügyi előtörténetükhöz (allergiák, orvosi laboratóriumi vizsgálatok stb.), és azokat le is tölthetik. Forrás: <http://www.va.gov/bluebutton/>

6.3.5. A betegség- és egészségbiztosítási alapkezelők pedig sebezhetővé válnak ezzel a változással szemben, hiszen az iparági vállalatok, orvosok, kormányok, szabályozók, befektetők és betegek alkotta egész többdimenziós ökoszisztéma metszéspontjában állnak.

6.3.6. A betegség- és egészségbiztosítási alapkezelőknek az érzékeny egészségügyi adatok nagyon szigorú szabályozásával, az orvosi és kórházi ágazat összetett működésével és finanszírozásával, egy meglehetősen merev és lomha értéklánccal (belépés, járulékbeszedés, a szolgáltatások rendezése), a biztosítási termékek egyre szigorúbb szabályozásával, és olykor még az orvosi szakmák korporatizmusával is összefüggő nagyfokú tehetetlenséggel kell megküzdeniük.

6.3.7. A betegség- és egészségbiztosítási alapkezelők azonban eltérő pénzügyi fellépési kapacitással rendelkeznek, és a tevékenység által megkövetelt sajáttőke-szükséglet egyre inkább korlátnak tűnik saját fejlődésük előtt. A digitális világ óriási gazdasági hatalmuk révén lehetőséget kapnak arra, hogy közvetlenül befektessenek ezen az általuk piacnak tekintett területen.

6.3.8. Annak ellenére, hogy jobb ismeretekkel rendelkezünk az egyéni egészségügyi kockázatokról, egészségügyi rendszereinknek a jövőben is mindenképpen a kollektív és szolidáris biztosítás logikáján kell alapulniuk. Betegség- és egészségbiztosítási rendszereink mindaddig az egyéni tagságnak az egészségi kockázatok összessége elleni kollektív védelemmel történő összekötésében voltak a leghatékonyabbak.

6.4. A térítési rendszerek átalakítása

6.4.1. Jelenleg még csak kevés példa van az emberek egészségügyi ellátása keretében használt mobilalkalmazások pénzügyi támogatására (megtérítésére). Ennek egyik legnagyobb akadályát jelenleg éppen a megfelelő és az új technológiai eredményeket integráló térítési modellek hiánya jelenti.

6.4.2. Van az állami közreműködésre épülő hagyományos modell, amelynek keretében a térítés kérdése a nemzeti intézmények és hatóságok hatáskörébe tartozik, és ők döntenek a térítés alá eső mobil egészségügyi szolgáltatásokról⁽⁵⁾, de vannak a betegségbiztosítási rendszerek, köztük a kölcsönös biztosítók szereplői által indított kezdeményezések is⁽⁶⁾.

6.4.3. Újszerű térítési rendszerek is bevezetésre kerültek: ilyenek például az ösztönző és megelőzési programok, amelyek célja, hogy inkább a megelőzésre, mint a gyógykezelésre helyezték a hangsúlyt.

6.5. Új kihívások a betegség- és egészségbiztosító szervezetek számára

6.5.1. A változás hatásának legerősebben kitett kötelező állami vagy magán betegség- és egészségbiztosítási alapokat kezelő szervezetek (például a kölcsönös biztosítók) számára a jövő legfontosabb feladatai a következők lesznek:

- megfelelő és egyénre szabott megelőzési, diagnosztikai és a kezelések nyomon követésére szolgáló eszközöket kell kidolgozni, és a kockázatot megelőző, személyre szabott megoldásokat és pályákat kell kialakítani a kölcsönösségi elvek keretein belül, megőrizve a biztosítás hagyományos funkcióját, azaz, hogy hozzáférést biztosítson az ellátásokhoz azon személyek számára, akik megbetegsznek,
- összhangba kell hozni az egészségügyi szolgáltatások kínálatát a betegek változó igényeivel,
- támogatni kell a betegeket, kerülve a megbélyegzést és a hibáztatást: a kölcsönös biztosítók már most is fontos szerepet játszanak a megelőzésben, a visszatérítés nyomon követésében és a beteg figyelemmel kísérésében; ezt a szerepet az állami betegség- és egészségbiztosítási szervezetekre is ki kellene terjeszteni,
- a digitális jártasság fokozása révén (többek között a készségek megerősítésével) küzdeni kell azok ellen az egészség terén mutatkozó társadalmi egyenlőtlenségek ellen, amelyeket a digitális szakadék idézhet elő,

⁽⁵⁾ Franciaország fontos lépést tett azzal, hogy a Commission nationale d'évaluation des dispositifs médicaux et des technologies de santé (az orvosi eszközök és egészségügyi technológiák értékelésével foglalkozó nemzeti bizottság) véleményét követően térítés alá vonta a Diabeo-t. A Diabeo nevű megoldás egy szoftver, amelyhez orvosi távfelügyelet, valamint a szoftver használatának elsajátítását lehetővé tevő műszaki szolgáltatás kapcsolódik. A Diabeo szoftver célja, hogy a kezelőorvos által előre meghatározott célok alapján segítsen a betegnek a lassú és gyors inzulinadagok napi kiszámításában. A rendszert mobil terminálra (okostelefonra vagy táblagépre) telepített alkalmazással és internetes portálon keresztül is elérheti a beteg.

⁽⁶⁾ Az MGEN francia kölcsönös biztosító által kifejlesztett és Belgiumban egy belga kölcsönös biztosító (a Solidaris) által átvett Vivotrim egy teljesen új, a szív- és érrendszeri kockázat megelőzésére és figyelemmel kísérésére szolgáló e-egészségügyi program, amely a digitális eszközöknek és az internetre csatlakoztatott készülékeknek köszönhetően egy sor személyre szabott szolgáltatást kínál. Ezek az egyének helyzetéhez, elvárásaihoz és igényeihez igazodóan, az egészséges emberek esetében a megelőzéstől egészen a krónikus betegség kezeléséig terjedően 3 monitoring programot és 13 megelőzési pályát tartalmaznak.

- csökkenteni kell a kockázatos magatartásformákat, és figyelemmel kell kísérni az egészségügyi szakemberek előírásainak betartását. Az igényeknek megfelelő, hatékony eszközök kutatása alapvető fontosságú kérdés,
- hangsúlyt kell helyezni a biztosított tagok életminőségére. Ez a kérdés a gazdasági és kockázatsökkentési, és ebből fakadóan az egészségügyi kiadásokkal összefüggő célokhoz is kapcsolódik,
- rendszeresíteni kell a betegek dokumentációi, valamint az egészségügyi szolgáltatókkal való kapcsolatok elektronikus kezelését, egyebek között a nyújtott kezelésekről kiállított igazolások digitalizálásának, a számítógépes egészségügyi dokumentációnak, illetve a digitális egészségügyi kiskönyvnek köszönhetően,
- a visszatérítéseket az új kezelési formákhoz és a betegek egészségügyi szakemberek általi nyomon követésének új formáihoz kell igazítani,
- bizalmi közreműködővé kell válni az egészségügyi adatok felhasználása, az adatáramlás kezelése és az adatgyűjtés tekintetében, tekintettel arra, hogy fennáll az ilyen adatok engedély nélküli értékesítésének kockázata.

6.5.2. A kölcsönös egészségpénztárak, amelyek egykor a betegségbiztosítás előfutárai voltak, a jövőben a biztosított tagok állandó és egyénre szabott figyelemmel kísérését tűzhetik ki célul. Fontos, hogy a kölcsönös egészségpénztárak az igénybe vett kommunikációs csatornától függetlenül jelen legyenek a biztosítottak életében, továbbá hogy az igényeiknek megfelelő választ tudjanak kínálni számukra akár az általuk kínált termékek/szolgáltatások révén, akár azzal, hogy az egyének számára támogatást nyújtanak a jóllétük eléréséhez vagy a kezelési pályájukkal kapcsolatban.

7. A digitális technológia „ártalmas szereplőinek” hatásai a betegség- és egészségbiztosításra és a társadalomra

7.1. A fentiekben megemlített valamennyi tényező következtében, amelyek arra világítanak rá, hogy a digitális technológia összetett kihívások elé állítja az egészségügyet, valamint az új internetes szereplők színpadra lépése nyomán gazdasági hatalomátvétel történik majd betegség- és egészségbiztosítási rendszereinkben.

7.2. Ezt a forradalmi változást természetesen nemcsak a megfizethetővé és műszakilag „megbízhatóvá” vált érzékelők megjelenése teszi lehetővé, hanem és legfőképpen az okostelefonon vagy webes felületen keresztül történő adatközpontosítási és adatelemzési kapacitás is. Így alakult ki azon mobilalkalmazások ökoszisztémája, amelyek a célkitűzések, a közösség és a „játékosítás” (gamification) elvére összpontosítanak. Ez az ökoszisztéma a mobilkörnyezet-építők számára lehetővé teszi, hogy az erre a célra létrehozott szolgáltatásaik révén maguk határozzák meg az egészséggel kapcsolatos adatok kezelésére vonatkozó normákat⁽⁷⁾.

7.3. Félő, hogy a „GAFAMA” cégek (a Google, az Apple, a Facebook, az Amazon, a Microsoft és az Alibaba)⁽⁸⁾ és más jövőbeli cégek fogják uralni ezt az új gyógyászati piacot, amely egyre nagyobb mértékben alapul az információs technológiákra és azok dekódolására. A digitális gazdaság élén álló cégek mestersége pedig pontosan ez: arra használják az információs technológiákat, hogy minden ágazatban átvegyék az ökoszisztémák feletti ellenőrzést.

7.4. E platformok erőssége abban áll, hogy fejlődési modelljük alapját az emberek számára nagy tömegben szolgáltatott internetes termékek vagy szolgáltatások képezik, amelyek rengeteg adathoz biztosítanak hozzáférést, amelyeket aztán eladnak. Az adateladás számos ingyenes szolgáltatás nyújtását teszi lehetővé, amelyek tömeges látogatottságot biztosítanak és egy öngerjesztő körforgást táplálnak, amelyben mindenki arra törekszik, hogy a lehető legzártabb ökoszisztémába zárja a fogyasztót. A web gazdasági modellje, amely szinte a nullával egyenlő szolgáltatásnyújtási határkölségekkel jár, természetesen a legnagyobb szereplőknek kedvez, akik a keletkező érték nagy részét megkaparintják, és ennélfogva hatalmas beruházási kapacitásokkal rendelkeznek.

7.5. Félő, hogy kizárólag a „GAFAMA” cégek fognak tudni hasznot húzni ezekből az ingyen szolgáltatott adatokból, ha azokat összehasonlítják az emberek életmódjáról máshonnan begyűjtött adatokkal. A digitális technológia jelenlegi és jövőbeli óriásaival szemben jogi és etikai szempontból is létfontosságú, hogy az európai polgárok, kormányok és intézmények (különösen a társadalombiztosítók) megőrizzék szuverenitásukat az azonosítás, illetve az egészségügyi adatok gyűjtése és felhasználása terén.

⁽⁷⁾ Az „app”-ok értékesítésének piaca lényegében az öt legnagyobb alkalmazás-áruház között oszlik meg [a letöltések 90 %-át a Play (Android), az App Store (Apple), a Windows Phone Store (Microsoft), az App World (BlackBerry) és az Ovi (Nokia) realizálja].

⁽⁸⁾ A piaci óriások, a „GAFAMA” cégek (a Google, az Apple, a Facebook, az Amazon, a Microsoft és az Alibaba) a „mobil egészségügy” (mHealth) feletti ellenőrzés monopóliumának megszerzésére törekszenek. Ezek a multinacionális cégek teljesen ostrom alá vették a közegészségügy területét, amelyben gazdasági növekedési potenciált látnak.

7.6. Ezen információk és különösen az egészségügyi információk hozzáadott értékét már nem az egészségügyi rendszer termelői, hanem e platformok szerzik meg és uralják. Nincs más dolguk, mint hogy ezeket az információkat átadják az „igénylőknek”, akik aztán felhasználhatják azokat.

7.7. Az „5V” (Volume, Velocity, Variety, Veracity, Value, azaz méret, gyorsaság, változatosság, megbízhatóság és érték) megközelítésén alapuló adatvédelem olyan gazdasági értéket képvisel, amelyre vonatkozóan a teljes (többrésztvevős) ökoszisztémára kiterjedő, fejleszhető szabályozási keretre van szükség annak érdekében, hogy az adatok bármilyen tisztán kereskedelmi célú kiaknázása elkerülhető legyen.

Kelt Brüsszelben, 2017. szeptember 20-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az Európai Bizottság által az európai jogalkotás minőségének javítása érdekében indított hatásvizsgálatok és értékelések átláthatóságának, módszertanának és forrásainak elemzése

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2017/C 434/02)

Előadó: **Denis MEYNENT**

Közgyűlési határozat:	2017.1.26.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 29. cikkének (2) bekezdése (saját kezdeményezésű vélemény)
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésein:	2017.9.5.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.9.20.
Plenáris ülés száma:	528.
A szavazás eredménye:	142/0/5
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a REFIT⁽¹⁾ program elsődleges célja az uniós jogszabályok minőségének és hatékonyságának javítása, valamint egyszerű, érthető és koherens szabályozások kidolgozása, mégpedig az uniós szakpolitikák már kitűzött stratégiai céljainak megkérdőjelezése, valamint a polgárok, a fogyasztók, a munkavállalók és a társadalmi párbeszéd vagy akár a környezet védelmének kárára történő eljárás nélkül⁽²⁾. Az uniós szabályozás lényeges integrációs tényező. Amennyiben arányos, valamennyi uniós szereplő és polgár számára fontos záloga a védelemnek, az európai jogalkotás támogatásának és a jobbiztonságnak⁽³⁾.

1.2 Az eddig – különösen a Szabályozói Ellenőrzési Testület munkájának hatására – elért eredmények ellenére az EGSZB azt szeretné, ha tovább fejlődne az európai hatásvizsgálati ökoszisztéma. Ezáltal megszilárdulna a színvonal, és jobban figyelembe vennék a szervezett civil társadalmat a jogszabályok kialakítása és végrehajtása során.

1.3 Emiatt tehát létfontosságú, hogy:

- az előzetes vagy kiegészítő vizsgálatok elkészítésére vonatkozó specifikációk átláthatóak, elérhetőek, sokszínűek legyenek, és alternatív forráskönyvek megfogalmazására ösztönözzenek, amelyek egyértelműen kimutatják a különböző elképzelhető lehetőségek valódi következményeit,
- az EU többi nyelvén is könnyen olvasható és elérhető legyen egyrészt egy európai nyilvántartás a hatásvizsgálatokról, másrészt a rendelkezésre álló összes fontos (tudományos, statisztikai stb.) adat, ideértve az érintettek véleményét és különösen a hatásvizsgálatok összefoglalóját is,
- biztosítva legyen az összes jogalkotási javaslat hatásvizsgálatának kiegyensúlyozott jellege, fontosságuknak megfelelően kezelve a gazdasági, szociális és környezeti, valamint a kkv-kat és a vállalkozásokat érintő vetületeket.

⁽¹⁾ A rövidítés a célravezető és hatásos szabályozási programot takarja.

⁽²⁾ HL C 303., 2016.8.19., 45. o.

⁽³⁾ HL C 303., 2016.8.19., 45. o.

1.4 Az EGSZB olyan minőségi megközelítést támogat, amely a kvantitatív elemzéssel egyenjogúan működik és figyelembe veszi a jogszabálytól elvárt, elérni kívánt hasznosságot.

1.5 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy továbbra is ügyeljen arra, hogy a szabályozási és adminisztratív terhek csökkentése ne sodorja veszélybe az uniós szakpolitikák hatékonyságát és globális minőségét, különösen a szociális és környezetvédelmi területeken, illetve a fogyasztóvédelem, valamint a kkv-k és a mikrovállalkozások kapcsán.

1.6 Végezetül, a hatásvizsgálat keretében az EGSZB azt szeretné, hogy:

- az Európai Parlament, a Tanács és az Európai Bizottság hasonló módszertani megközelítést alkalmazzon a hatásvizsgálatok terén, és hogy ezt osszák meg a konzultatív szervekkel is, hogy megkönnyítsék az egyes intézmények munkáját és lehetővé tegyék módosítási javaslatok és vélemények megfogalmazását,
- erősítsék meg az EGSZB részvételét a minőségellenőrzésben azáltal, hogy lehetővé teszik számára bizonyos hatásvizsgálatok értékelését a módszertan, illetve a szociális, környezeti és területi szempontok figyelembevétele szempontjából. Ebben az összefüggésben az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EUMSZ 9. cikkét szisztematikusan és konkrét módon figyelembe kell venni,
- kerüljön sor rendszeres párbeszédre a Szabályozói Ellenőrzési Testülettel a hatásvizsgálattal és a bevált gyakorlatokkal kapcsolatos módszerekről, különösen a foglalkoztatás és a területi kohézió témájában, illetve olyan kérdésekben, amelyek következményekkel járhatnak a kkv-k és a mikrovállalkozások tekintetében.

2. Bevezetés

2.1 A hatásvizsgálat az EU tervezett jogszabályai által gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi szinten kifejtett pozitív és negatív hatások folyamatos és kritikai szemléletű elemzése. Tizenöt évvel bevezetése után a hatásvizsgálat immár a jogalkotás minőségének javítására vonatkozó uniós stratégia egyik sarokköve.

2.2 A hatásvizsgálati rendszer a politikai ciklus igen korai stádiumában jelenik meg. Minden olyan kezdeményezést megelőzően elvégzik, amelynek várhatóan gazdasági, környezeti és társadalmi hatásai lesznek. Rendszeresen sor kerül a hatályos jogszabályok vagy az uniós szakpolitikák célravezetőségi vizsgálatára („*fitness check*”) is. A bevezető hatásvizsgálat („*inception impact assessment*”) a különféle lehetőségtípusokat (a szabályozás nélküli forgatókönyvtől a teljes harmonizációig) végigzongorázva felvázolja a hatásvizsgálat vezérfonalait. Ekkor kerül sor magára a hatásvizsgálatra, amelynek tervezetét a Szabályozói Ellenőrzési Testület áttekinti. A jogszabály végrehajtásának szakaszát követően elemzik az adott jogszabály hatékonyságát, eredményességét, helyénvalóságát és európai szintű többletértékét. A Szabályozói Ellenőrzési Testület áttekinti az EU jogszabályainak főbb értékelését. A jogalkotás minőségének javítása tehát a folyamat minden szakaszában jelen van. A tendencia az, hogy minden szakaszban egyre nyitottabb az érdekelt felek iránt – erről számos konzultációs mechanizmus gondoskodik.

2.3 A jogalkotás minőségének javításáról szóló 2015. májusi intézményközi megállapodás⁽⁴⁾ tükrözi a három intézmény hatásvizsgálatokkal kapcsolatos közös álláspontját. Az eredmények tekintetében az EGSZB két fő tanulságot von le:

- a közös módszertan hiánya: minden intézmény maga határozza meg saját értékelési módszerét, bár a munkák során mindig az Európai Bizottság hatásvizsgálatát kell alapul venni, hogy az alkalmazott megközelítések hasonlóak legyenek,
- a Tanács és a Parlament vállalja, hogy amennyiben szükséges, „érdemi” módosítások előterjesztése előtt előzetes hatásvizsgálatot végez.

⁽⁴⁾ „A jogalkotás minőségének javítása” c. intézményközi megállapodás (HL L 123., 2016.5.12., 1. o.).

2.4 Közel két évbe telt, hogy a 2015 májusában felállított Szabályozói Ellenőrzési Testület teljesen működőképesé váljon. Megerősített hatáskörrel és kiterjedt felelősségi körökkel rendelkezik, amelyek között szerepel a hatásvizsgálati tervezetek minőségének, valamint az EU hatályos jogszabályai célravezetőségi vizsgálatának és nagyszabású értékelésének vizsgálata ⁽⁵⁾. A Szabályozói Ellenőrzési Testület professzionalizálódásának köszönhetően egyre nagyobb mértékben veszik figyelembe a szociális és környezeti hatásokat. A Szabályozói Ellenőrzési Testület 2016-ban 60 hatásvizsgálatot tekintett át, amelyből 25 (42 %) előzetes negatív véleményt kapott, így szerzőik kénytelenek voltak új vizsgálatot beterjeszteni a Testület elé. Az EGSZB jelenleg csak a hatásvizsgálatokra korlátozza véleményei témáját. A jövőben eredményesen megítélhetné azt is, hogy a jogalkotási javaslat mennyiben tükrözi a hatásvizsgálatot, és mennyiben veszi azt figyelembe.

3. A hatásvizsgálati eljárás értékelése

3.1 Többdimenziós hatásvizsgálat

3.1.1 A hatásvizsgálat egy sor olyan kritériumon és vizsgálaton alapul, amelyek az alábbiakra vonatkoznak:

- gazdasági, szociális és környezeti hatások,
- a fogyasztókra kifejtett hatások,
- a kis- és a mikrovállalkozásokra kifejtett hatások,
- a nemzetközi kereskedelem és beruházások tekintetében kifejtett hatások,
- az adminisztratív és a szabályozásból eredő terhekre kifejtett hatások,
- a szubszidiaritás és az arányosság elve terén kifejtett hatások,
- a regionális és területi kohézió szintjén kifejtett hatások.

3.1.2 Az Európai Bizottság hatásvizsgálatai elviekben integrált jellegűek, azaz minden esetben kiterjednek a legjelentősebb és leginkább releváns gazdasági, szociális és környezeti hatásokra.

3.1.3 Az évek során a Tanács, és esetenként az Európai Parlament is további kritériumok felvételét kérte:

- a versenyképesség külső vetületére gyakorolt hatás vizsgálata („*competitiveness proofing*”),
- az alapvető jogok tiszteletben tartásának vizsgálata,
- a javaslatoknak a digitális gazdasággal való összeférhetőségére vonatkozó vizsgálat,
- az innováció elvének tiszteletben tartására vonatkozó vizsgálat.

3.1.4 Ezek miatt a változatos kritériumok miatt az Európai Bizottság időnként kénytelen súlyozni a különböző célkitűzéseket és aggályokat: hierarchiát megállapítani a kritériumok között, eldönteni, hogy valamelyik kritérium döntő tényezőként esik latba a többihez képest; megítélni a politikai döntéseket például az alábbi, egymással versengő kritériumok tekintetében:

- szubszidiaritás vagy harmonizáció
- versenyképesség vagy szociális védelem és minőségi munkahelyek,
- elővigyázatossági elv vagy az innováció elve stb.

3.1.5 Az Európai Bizottság hatásvizsgálati rendszeréről 2007-ben a *The Evaluation Partnership* (TEP) ⁽⁶⁾, egy brit külső tanácsadó cég által készített tanulmány egy sor hiányosságra rámutatott, különösen a szociális védelem és a környezetvédelem terén. A TEP szerint a hatásvizsgálatok gyenge minőségét az időzítésben, az értékelések minőségellenőrzési mechanizmusaiban, a hatásvizsgálatok hiányos nyomon követésében és támogatásában (képzés, koordináció, hiányos vagy hiányzó adatok stb.) rejlő hibák okozták. 2010-ben a Számvevőszék megállapította, hogy „a Bizottság hatásvizsgálati munkája a gyakorlatban aszimmetrikusan oszlott meg a három pillér, illetve a költségek és hasznok között” ⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ 2016. évi éves jelentésében https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/regulatory-scrutiny-board_en#annual-reports

⁽⁶⁾ *The Evaluation Partnership Limited* (2007), http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/key_docs_hu.htm

⁽⁷⁾ A Számvevőszék „Hatásvizsgálatok az uniós intézményekben: segítik-e a döntéshozatalt?” című, 3/2010. sz. különjelentése, 64. pont, 36. o.

3.1.6 Ennek kapcsán az EGSZB megismétli azt a kérését⁽⁸⁾, hogy az értékelési munkát rendszeresen alapozzák az Európai Unió működéséről szóló szerződés 9. cikkére⁽⁹⁾.

3.2 A „jogalkotás minőségének javítása” eszköztára⁽¹⁰⁾ a szociális védelem és a foglalkoztatás kapcsán

3.2.1 Az Európai Bizottság 2015. május 19-i, a jogalkotás minőségének javításáról szóló közleményében⁽¹¹⁾ kialakított egy eszköztárat („toolbox”). Ez részletes útmutatást nyújt a hatásvizsgálathoz 59 eszköz (konstrukciók, kritériumok, vizsgálatok stb.) segítségével, amelyek célja, hogy segítsék az Európai Bizottságot, illetve a tagállami illetékes hatóságokat.

3.2.2 A javasolt 59 eszköz közül az EGSZB-t kettő érdeklí különösen. Ez a 7. (a szociális partnerek kezdeményezéseivel kapcsolatos követelmények [„requirements for social partner initiatives”]) és a 25. (foglalkoztatás, munkakörülmények, jövedelemelosztás és egyenlőtlenség [„employment, working conditions, income distribution and inequality”]) eszköz.

3.2.3 A valóságban ezek az eszközök inkább egy ellenőrzőlistát alkotnak olyan kérdésekkel, amelyeket fel kell tenni azon kezdeményezések kapcsán, amelyek esetleg szociális vagy foglalkoztatási hatással bírnak. A kérdések általánosak, semlegesek és kevésbé inspirálóak. A 25. eszköz például egyebek mellett az alábbi kérdéseket teszi fel:

- ez a lehetőség közvetlenül munkahelyeket hoz-e létre vagy munkahelyek megszűnését eredményezi-e adott ágazatokban, szakmákban, képzésszinteken, régiókban vagy országokban (illetve ezek kombinációjában), ami következményekkel jár egyes társadalmi és/vagy konkrét csoportok tekintetében? Melyek ezek a következmények?
- ez a lehetőség közvetlenül vagy közvetve érinti-e a foglalkoztatás védelmét, különös tekintettel a munkaszerződések minőségére, a be nem jelentett munkavégzés vagy a színlelt önfoglalkoztatás kockázatára?
- ez a lehetőség hatással jár-e a jövedelmek és a javak birtoklása terén tapasztalható egyenlőtlenségekre vagy a jövedelmek és javak elosztására az Unióban vagy annak valamely részén?

3.2.4 Ezek a kérdések gyakran abban merülnek ki, hogy leírnak egy sor lehetséges – negatív és pozitív – következményt. Kevésbé ösztönöznek elmélyültebb elemzésre például a foglalkoztatás minőségét vagy volumenét illetően.

3.2.5 Ezenkívül úgy tűnik, hogy egyes esetekben a szociális és környezeti kritériumokkal már évek óta⁽¹²⁾ nem foglalkoznak szisztematikus és mélyreható módon az Európai Bizottság hatásvizsgálataiban – annak ellenére, hogy az Európai Bizottság a maga részéről azt állítja, hogy a hatásvizsgálatok 70 %-ában vizsgálja a szociális hatásokat, és 45 %-ukban a környezetiakat.

3.3 Az Európai Bizottság módszertanának tisztázása

3.3.1 A Főigazgatóságok felelősek azokért az analitikai módszerekért és modellekért, amelyek alapján az Európai Bizottság szolgálatai kialakítják jogalkotási javaslataikat. A Főigazgatóságok a legtöbbször házon belül, a hatásvizsgálatokra vonatkozó iránymutatások⁽¹³⁾ és az eszköztár alapján végzik el a hatáselemzést. Egyes esetekben az érintett Főigazgatóság nyílt és átlátható eljárás alapján kiválasztott külső konzulenshez fordul a hatásvizsgálat valamely konkrét pontjának mélyreható elemzése érdekében.

3.3.2 Az eszköztár 59 eszköze közül mindössze kettő vagy három tűnik megfelelőnek arra, hogy befolyásolja a döntést a foglalkoztatás minősége, a szociális védelem, a fizetések színvonala stb. szempontjából. Ez egyértelműen egy olyan terület, amelyen az eszköztár fejlesztésre szorul.

⁽⁸⁾ HL C 24., 2012.1.28., 29. o.

⁽⁹⁾ Az EUMSZ 9. cikke leszögezi: „politikái és tevékenységei meghatározása és végrehajtása során az Unió figyelembe veszi a foglalkoztatás magas szintjének előmozdítására, a megfelelő szociális védelem biztosítására, a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemre, valamint az oktatás, a képzés és az emberi egészség védelmének magas szintjére vonatkozó követelményeket”.

⁽¹⁰⁾ http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/toc_tool_hu.htm

⁽¹¹⁾ Better regulation Guidelines, SWD(2015) 111, 2015. május 19.

⁽¹²⁾ Renda A., Schrefler L., Luchetta G. és Zavatta R. (2013) *Assessing the costs and benefits of regulation*. A CEPS – Economisti Associati tanulmánya az Európai Bizottság számára.

http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/commission_guidelines/docs/131210_cba_study_sg_final.pdf, amit Isabelle Schömann idéz itt: *EU Refit machinery 'cutting red tape' at the cost of the acquis communautaire*, az ETUI politikai összefoglalója, 2015/5. szám, 2015.

⁽¹³⁾ Az Európai Bizottság hatásvizsgálati útmutatója és egyéb releváns anyagok az alábbi helyen érhetők el: http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/index_hu.htm

3.4 A hatásvizsgálatok eltolódása a költségcsökkentés irányába?

3.4.1 A szabályozásból eredő és adminisztratív terhek számszerűsítése

3.4.1.1 A REFIT program célja, hogy azonosítsa a felesleges terheket, a következtetlenségeket vagy hatástalan intézkedéseket, és megtegye az azok korrigálásához szükséges lépéseket. 2013-ban a REFIT keretében a teljes uniós joganyagot feltérképezték.

3.4.1.2 Az EU Versenyképességi Tanácsa felkérte az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki és határozzon meg csökkentési célokat azokon a területeken, amelyeken a terhek különösen jelentősek, különösen a kkv-k számára⁽¹⁴⁾.

3.4.1.3 A Versenyképességi Tanács 2016. május 26-i ülésén üdvözölte továbbá, „hogy a Bizottság az intézményközi megállapodásban kötelezettséget vállalt arra, hogy tovább számszerűsíti az egyszerűsítés és az adminisztratív terhek csökkentése érdekében tett erőfeszítéseit, elkészíti a terhek éves felmérését, valamint lehetőség szerint számszerűsíti, hogy az egyes javaslatok vagy jogi aktusok milyen mértékben csökkenthetik a szabályozásból eredő terheket, illetve milyen költségmegtakarítási lehetőségekkel járnak”⁽¹⁵⁾.

3.4.2 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy továbbra is ügyeljen arra, hogy a szabályozásból eredő terhek csökkentése ne sodorja veszélybe az uniós szakpolitikák hatékonyságát és globális minőségét, különösen a szociális és környezetvédelmi területeken, illetve a fogyasztóvédelem, valamint a kkv-k és a mikrovállalkozások kapcsán.

4. **Javaslatok és ajánlások**

4.1 Az eddig elért eredmények ellenére az európai hatásvizsgálati ökoszisztémának még fejlődnie kell. Hét fejlesztési irányt javasolunk a hatásvizsgálatok minőségének javítása érdekében, valamint hogy a jogszabály megfogalmazása és végrehajtása során nagyobb figyelmet fordítsanak a szervezett civil társadalomra.

4.2 *A hatásvizsgálatok elvégzésére vonatkozó specifikációknak átláthatóknak, hozzáférhetőeknek és sokszínűeknek kell lenniük*

4.2.1 Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság egyértelműbben jelölje meg a kezdeményezése hatásainak felbecslésére használt módszertant, a vizsgálat hatókörét és annak esetleges korlátait (területi korlátok, célcsoportok stb.).

4.2.2 Az EGSZB azt kéri, hogy amennyiben a hatásvizsgálat egyes jelentős fejezeteinek vagy alfejezeteinek elkészítését kiszervezik, tegyék közzé az azzal megbízott nevét.

4.2.3 Fontos, hogy a specifikáció egyértelműen írja le az egyes forgatókönyveket, és mutasson rá arra, hogy az egyes szóba jöhető lehetőségek milyen következményekkel járnak az alábbi területeken:

- az EU és az uniós vállalkozások versenyképessége,
- szociális védelem vagy környezetvédelem,
- a mikro- és kisvállalkozások fejlődése,
- nemek közötti egyenlőség,
- területi kohézió stb.

4.2.4 Fontos, hogy végül azt a javaslatot részesítsék előnyben, amely az EUSZ 3. cikkének (3) bekezdése⁽¹⁶⁾ és az EUMSZ 9. cikke⁽¹⁷⁾ szempontjából a legjobban fogja össze a különféle dimenziókat.

⁽¹⁴⁾ A Tanács következtetései a versenyképesség növelése érdekében a szabályozás javításáról, 9. pont; 2016. május 18-i 8849/16 dokumentum.

⁽¹⁵⁾ A Tanács 2016. május 26-i ülésének következtetései a versenyképesség növelése érdekében a szabályozás javításáról, 7. pont; 2016. május 18-i 8849/16 dokumentum.

⁽¹⁶⁾ „Az Unió egy belső piacot hoz létre. Az Unió Európa fenntartható fejlődéséért munkálkodik, amely olyan kiegyensúlyozott gazdasági növekedésen, árstabilitáson és magas versenyképességű, teljes foglalkoztatottságot és társadalmi haladást célul kitűző szociális piacgazdaságon alapul, amely a környezet minőségének magas fokú védelmével és javításával párosul. Az Unió elősegíti a tudományos és műszaki haladást.”

⁽¹⁷⁾ Lásd a 6. lábjegyzetet.

4.2.5 Annak érdekében, hogy segítsék a társjogalkotókat módosító indítványaik megfogalmazásában, a hatásvizsgálóknak különféle fellépési irányokat kell vizsgálniuk: például olyan forgatókönyvekkel kell előállniuk, amelyek a foglalkoztatás, a szociális védelem vagy a környezetvédelem, a területi kohézió vagy a fogyasztóvédelmi politika szempontjából kedvezőbbek.

4.3 A hatásvizsgálatok európai nyilvántartásának kibővítése

4.3.1 Az átláthatóság a jó kormányzás elengedhetetlen előfeltétele. Az Európai Bizottság dokumentumainak egy nyilvántartása ⁽¹⁸⁾ tartalmazza a hatásvizsgálatok és a Szabályozói Ellenőrzési Testület azok kapcsán kiadott véleményeinek listáját. Ezt a nyilvántartást azonban a nagyközönség nem igazán ismeri, ráadásul csak angolul elérhető.

4.3.2 Az EGSZB ezért azt kéri, hogy az Európai Bizottság vegye tervbe ennek az oldalnak a közvetítő szervezetekkel együttműködésben történő jobb megismertetését, tüntesse fel azon az érdekcsoportok véleményeit és a kapcsolódó tanulmányokat, különösen a hatásvizsgálatok összefoglalóit, valamint könnyítse meg azok más uniós nyelveken történő olvasását.

4.4 Egyfajta minőségi megközelítés szükségessége

4.4.1 Az EGSZB kéri, hogy a mennyiségi és/vagy monetáris alapú megközelítéssel párhuzamosan alkalmazzanak olyan minőségi megközelítést, amely egy, a polgárok közelségén, a nemek közötti egyenlőségen és a realitáson alapuló humán dimenzióból indul ki. A minőségi megközelítés mellett való elköteleződést többek között az alábbiak indokolják:

- nehéz felmérni az EU általános érdekei szempontjából kifejtett közép- és hosszú távú hatásokat. A költségalapú megközelítés nehezen veszi figyelembe a szociális téren vagy a fenntartható fejlődés terén tapasztalható valós fejleményeket,
- a rendelkezésre álló vagy megbízható adatok hiánya. Az ökonometriai és mennyiségi alapú módszerek nem képesek az összes hatást figyelembe venni. A leggyakrabban megelégszenek azzal, hogy általánosítják és összesítik az – igen sok esetben részleges és nem teljes – adatokat, kihagyva az információk nem mérhető elemeit, mint amilyen a szociális párbeszéd minősége, a szociális védelem alakulása, a regionális szintű integráció foka, a szegénység és a kirekesztettség valós szintje stb.,
- nem összehasonlítható adatok. A mennyiségi alapú módszerek jellegükből adódóan eltérőek. A minták, a referenciaévek, a tudományos adatok minden módszerben mások. Emiatt gyakran nehéz összehasonlítást végezni a módszertanok között és abból hasznos tanulságokat levonni,
- a bizalmas jelleg. A bizalmas megközelítések részleges mintákon, felméréseken és közvélemény-kutatásokon alapulnak. Ezek a megközelítések természetesen kihagyhatnak bizonyos – egy adott vállalatban belüli légkörrel, egy tevékenységi körrel vagy szektorral kapcsolatos – bizalmas információkat.

4.4.2 A hatásvizsgálóknak minden esetben lehetőleg egyfajta költség-haszon megközelítést kell követniük. A megbetegedések, a különféle ártalmak, a szennyezőanyag-kibocsátások és a balesetek számának csökkentéséről soha nem lehet kizárólag mennyiségi adatok alapján határozni. A tisztességesebb verseny, a méltányos kereskedelem és a jobb munkafeltételek sem mennyiségi elemzések alapján születő döntések nyomán jönnek létre. Létfontosságú, hogy az Európai Bizottság kiemelt jelentőséget tulajdonítson a minőségi megközelítésnek; ez az összes érintett csoportnak érdeke.

4.5 A kutatási mátrix szintjén konvergens módszertani megközelítésre van szükség

4.5.1 Bár az intézményközi megállapodás szerint minden intézmény maga dolgozhatja ki az általa alkalmazandó módszertant, az EGSZB elmélyült megbeszéléseket javasol a témában az Európai Parlament, a Tanács és az Európai Bizottság között, amelyekben maga is részt venne.

4.5.2 Nem igazán arról van szó, hogy egységes megközelítést kell javasolni, hanem arról, hogy előzetesen megállapodásra kell jutni egy konvergens módszertani mátrixról, vagyis az alapvető módszertani elemekről. Ilyen a vizsgálat hatókörének meghatározása, a kutatási stratégia, az eszközök kiválasztása, a preferált opciók stb.

4.5.3 Hosszú távon párbeszédre kellene törekedni az Európai Bizottság által támogatott módszertani lehetőségekről, megkönnyítendő az egyes intézmények számára a módosító indítványok kidolgozását.

4.5.4 Így az ennek keretében az EGSZB által megfogalmazott ajánlások is nagyobb visszhangra találhatnának a társjogalkotók körében.

⁽¹⁸⁾ A nyilvántartás az Európai Bizottság honlapján elérhető, az alábbi címen: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia&language=hu>.

4.6 Az EGSZB által végzett célzott vizsgálatok a hatásvizsgálatok minőségéről

4.6.1 Az EGSZB-n belül létezik egy osztály, amely kifejezetten bizonyos európai jogszabályok célzott, utólagos minőségi értékelésével foglalkozik. A jövőben ez az osztály segítheti az EGSZB tagjainak fellépését azzal, hogy bizonyos hatásvizsgálatokat is elemez, áttekinti a módszertani szempontokat és véleményt formál a gazdasági, szociális, környezeti és területi dimenzió esetleges figyelembevételéről. Ez megkönnyítené esetleges felkérésre készülő EGSZB-velemények kidolgozását is olyan jogszabálytervezetek kapcsán, amelyeket az említett hatásvizsgálatok készítenek elő.

4.6.2 Az EGSZB és az Európai Bizottság között rendszeres párbeszédet kellene kialakítani a konzultációkról és a hatásvizsgálatokról.

4.7 Az EGSZB együttműködése a Szabályozói Ellenőrzési Testülettel

4.7.1 Végig kellene gondolni, hogy milyen informális, mégis rendszeres együttműködési módok jöhetnek szóba a Szabályozói Ellenőrzési Testület és az EGSZB között.

4.7.2 Az informális eszmecsereken és az eseti együttműködésen túl két irányban kellene elősegíteni az EGSZB-vel való dinamikus közös munkát:

- rendszeres eszmecserek a hatásvizsgálati módszertanokról és a bevált gyakorlatokról, az Európai Bizottság javaslataihoz benyújtott érdemi módosítások kérdéséről, valamint az egyszerűsítésről és a szabályozásból eredő terhek csökkentéséről,
- az EGSZB megfelelő előzetes tájékoztatása minden olyan európai bizottsági kezdeményezésről, amely lényeges szociális, foglalkoztatási, környezeti és a területi kohézióhoz kapcsolódó dimenzióval bír a hatásvizsgálat szintjén. Ennek érdekében az EGSZB-t fel kellene venni az Európai Bizottság bevezető értékeléseinek (*Inception Evaluation*) és hatásvizsgálatainak címzettjei közé.

4.7.3 Az EGSZB a maga részéről adott esetben összefoglaló dokumentumot készít, amelyben ismerteti fő ajánlásait a konkrét hatásvizsgálat hatóköre kapcsán, és megoszt minden egyéb adatot és információt, amely hasznos lehet az Európai Bizottság hatásvizsgálati munkájához és a Szabályozói Ellenőrzési Testület azzal kapcsolatos vizsgálatához.

4.7.4 Az EGSZB ezenkívül megosztja a jogszabályok végrehajtásával és alkalmazásával kapcsolatos utólagos értékelésének eredményeit is.

Kelt Brüsszelben, 2017. szeptember 20-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – „A tisztességes versenyt és a növekedést támogató adórendszer”**(saját kezdeményezésű vélemény)**

(2017/C 434/03)

Előadó: **Petru Sorin DANDEA**

Közgyűlési határozat:	2017.1.26.
Jogalap:	Az eljárási szabályzat 29. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elfogadás a szekcióülésein	2017.9.7.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.9.20.
Plenáris ülés száma: xx.	528.
A szavazás eredménye:	149/6/18
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az agresszív adótervezés és az adókikerülés egyes vállalatok által alkalmazott gyakorlata jelentős bevételkiesést okoz a tagállamok államháztartásában. Az EGSZB sürgeti a tagállamokat, hogy a szükséges adószabályok mihamarabbi bevezetése révén fokozzák erőfeszítéseiket a szóban forgó rendkívül káros jelenség leküzdése érdekében.

1.2 Az EGSZB tudatában van annak, hogy az agresszív adótervezés elleni küzdelemre irányuló erőfeszítések csak akkor lehetnek sikeresek, ha globális szinten történnek, ezért azt ajánlja az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak, hogy az adókikerülés felszámolására irányuló hatékony jogszabályok kidolgozása érdekében gyorsítsák fel az olyan nemzetközi intézmények keretében folytatott tárgyalásokat, mint az OECD és a G20-ak.

1.3 Az EGSZB üdvözli a Tanács határozatát, amely jóváhagyja az Európai Bizottság által az adóparadicsomként ismert joghatóságok értékelésének tekintetében javasolt kritériumokat. Az EGSZB szerint ez csak akkor jelent fontos lépést az agresszív adótervezés elleni küzdelemben, ha a listát a szóban forgó joghatóságokra, valamint azokra a vállalatokra vonatkozó szankciókkal is kiegészítik, amelyek pénzügyi műveleteik során továbbra is folytatják ezt a fajta agresszív adótervezést. E szankciókhoz a szóban forgó vállalatok közpénzekhez való hozzáféréseinek tilalma is hozzátartozhatna.

1.4 Az EGSZB sürgeti a tagállamokat, hogy tartózkodjanak attól, hogy az adóversenyt tovább szítják mindenféle olyan adómegállapítás révén, amelyek nem indokoltak a tranzakciók gazdasági jellege alapján, ugyanakkor bizonyos vállalatokat indokolatlan előnyhöz juttatnak versenytársaikkal szemben.

1.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a tagállamoknak prioritásként kellene kezelniük az adózási szabályok harmonizációját és egyszerűsítését. Fontos továbbá, hogy az ilyen harmonizációs erőfeszítéseket az adózási akadályok teljes körű felszámolása kísérje.

1.6 A globalizáció miatt az adóterhek áthelyeződtek a munkaerőpiaci tőkére, ez viszont a munkaerőköltség növekedéséhez és az egyenlőtlenségek elmélyüléséhez vezetett. Az EGSZB azt javasolja a tagállamoknak, hogy adóreformjaik megvalósítása során a súlypontot a munkavégzés megadóztatásáról a káros pénzügyi vagy környezeti gyakorlatok megadóztatására helyezték át.

1.7 Az EGSZB javasolja, hogy a közös összevont társaságiadó-alapot (KÖTA) terjesszék ki az egységes piac egészére és azon túlra is. Ez egy kiszámíthatóbb, a vállalkozásoknak kedvezőbb adózási rendszert hozna létre, és csökkentené a határokon átnyúló beruházások megfelelési költségeit is.

1.8 Az EGSZB sürgeti, hogy az adóköteles nyereség felosztására vonatkozó képlet – a CCTB-konzolidáció részeként – lehetőség szerint azon az elven alapuljon, hogy a nyereséget ott adóztatják meg, ahol az keletkezik. Ily módon könnyebben lehetne egyetértésre jutni a rendszer elfogadásával kapcsolatban. Ha az adókikerülés ellen nemrégiben hozott uniós intézkedések nem vezetnek eredményre, és a KÖTA sem éri el a célját, akkor a társaságiadó-kulcsok csökkentése terén kialakuló verseny elkerülése érdekében meg lehetne fontolni egy minimumkulcs bevezetését.

1.9 Az EU saját költségvetési forrásait illetően az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok keressenek megoldásokat a saját forrásokkal foglalkozó magas szintű munkacsoport ajánlásainak végrehajtására. Az EU saját forrásainak növelése révén jobban támogathatók a tagállami fejlesztési és kohéziós politikák.

1.10 A közös valuta az Európai Unió egyik legfigyelemreméltóbb vívmánya, azonban az európai adózási rendszer elaprózottsága miatt még nem tudta kibontakoztatni teljes potenciálját. Az EGSZB megismétli egy „adókígyó” bevezetésre irányuló javaslatát, a „valutakígyó”⁽¹⁾ ötletére támaszkodva, amely a közös valuta bevezetésének előkészítéseként került alkalmazásra. Az EGSZB úgy véli, hogy ez kezdetben a tagállamok államháztartási bevételeinek 90 %-át generáló három adóbevételi típusra terjedhetne ki: héa, jövedelemadó és társadalombiztosítási járulékok.

1.11 Az EGSZB úgy véli, hogy a legfontosabb adótípusok adóalapjának megállapítására vonatkozó szabályok⁽²⁾ harmonizációjára irányuló erőfeszítéseket hatékonyabban támogatná a minősített többségi szavazás bevezetése a közvetlen adózás területén. Így gyorsabban lehetne előrelépést elérni az adópolitika területén, és ez a belső piacnak is előnyére válna, valamint jelentős növekedési potenciált teremtene, mivel egy összehangolt rendszer jelentősen csökkentené a megfelelési költségeket a vállalatok számára, és kiszámíthatóbb adózási rendszert hozna létre az EU-ban.

2. Háttér

2.1 Az adók alapvető szerepet játszanak a társadalmi igazságosságért és a tisztességes gazdaságért folytatott küzdelemben, ezért társadalmi, nemspecifikus és nemzedékek közötti dimenzióval is rendelkeznek. A kormányok bevételt gyűjtenek, hogy elegendő forrással rendelkezzenek a szociális biztonsági és védelmi rendszerek, illetve az egyén és a vállalkozások javát szolgáló közszolgáltatások finanszírozásához. Az adók ugyanakkor kulcsfontosságú eszközei a jövedelem és a vagyon méltányosabb módon való újraelosztásának, így csökkentve a társadalmi egyenlőtlenségeket.

2.2 Az adócsalás és az adókijátszás – az egyes határokon átnyúló tevékenységeket folytató vállalatok által alkalmazott agresszív adótervezés révén megvalósuló adókikerüléssel egyetemben –, valamint a feketepiaci tevékenységek táptalajai a gazdasági válság és a megszorító programok által okozott növekvő egyenlőtlenségeknek, és komoly fenyegetést jelentenek. Az adóalap-erózió és nyereségátcsoportosítás következtében a tagállamokat még a legkonzervatívabb becslések szerint is több száz milliárd dolláros veszteségek érik.

2.3 A globalizáció megnövelte a tőkemozgások gyorsaságát és volumenét. A tőke olyan területekre való áthelyezése, ahol a kedvezőbb adózási szabályok miatt magasabb tőkeáttételi arány valósítható meg, problémákat okozott a kormányoknak, amelyek arra kényszerültek, hogy fiskális politikáik tervezése során ezeket a nemzetközi tőkemozgásokat nagyobb mértékben vegyék figyelembe, mint saját hazai gazdasági és társadalmi prioritásaikat.

2.4 Az elmúlt években a tagállamok által generált adóverseny⁽³⁾ folyamatos adóbevétel-kieséshez vezetett az alapvető közszolgáltatások és közberuházások finanszírozásának tekintetében, pedig ez a növekedés egyik motorját jelenti. Bár rövid távon az adók csökkentése előnyökkel járhat azon tagállamok számára, amelyek ily módon ösztönzik az adóversenyt, hosszú távon az államháztartási bevételek csökkenése károsnak bizonyult az általános gazdasági növekedésre nézve⁽⁴⁾. A tagállamok az adóversenyt fogyasztási vagy jövedelmi adó alóli mentességet megállapító számos derogációval, valamint a multinacionális vállalatoknak kedvező adómegállapításokkal ösztönzik.

⁽¹⁾ HL C 230., 2015.7.14., 24. o., 1.11. pont.

⁽²⁾ HL C 198., 2013.7.10., 34.o., 3.4. és 3.6. pontok.

⁽³⁾ Business and Economics Research Journal, 6. kötet, 2. szám, 2015, 52–53. o.

⁽⁴⁾ COM(2009) 201 final, 5–6. o.

2.5 Az adóügyi szabályozás elaprózottsága, amely jelenleg jellemző az EU-ban (gyakorlatilag minden tagállamnak saját adórendszere van) a tagállamokat általában véve sérülékenyebbé teszi az agresszív adótervezéssel szemben. Ennek következtében a nemzeti államháztartások jelentős bevételkiesést szenvedhetnek el. Ráadásul a rendkívüli mértékben elaprózott adóügyi szabályozás az egységes piacot is gyengíti, és csökkenti az EU legfontosabb globális versenytársaival szembeni versenyképességét. Az adópolitikák uniós szintű harmonizációja egyrészt valamennyi tagállamban növelheti az államháztartás bevételeit, másrészt pedig a vállalkozásoknak kedvezőbb környezetet teremthet a szabályok egyszerűsítése és így a megfelelési költségek csökkentése révén. A harmonizáció megszüntetné a joghézagokat és a lényegi eltéréseket a tagállamok adórendszerein belül és azok között is.

2.6 Nagy felháborodást keltettek a nyilvánosság körében azok a botrányok, amelyekre az elmúlt években derült fény igen vagyonos személyek és multinacionális vállalatok adókikerülésével kapcsolatban. A Panama Papers, a LuxLeaks és az Apple-botrányok olyan, több tíz vagy akár több száz milliárd eurós pénzügyi ügyletekre derítettek fényt, amelyek kifejezett célja a tagállamokban befizetendő adók kikerülése volt.

2.7 A fogyasztói és jövedelemadó alóli mentességek felszámolása, valamint az adóalapok hatékonyabb harmonizációja jelentős mértékben megnövelné az államháztartás bevételeit és ösztönözné az egységes piacba való beruházásokat. Köztudott, hogy a magas megfelelési költségek miatt a határokon átnyúló jelleggel beruházni kívánó kis- és középvállalkozások hozzáférése és lehetőségei korlátozottak.

2.8 Ennek fényében az Európai Bizottság – a Tanács felkérésére – számos jogalkotási javaslatot terjesztett elő, amelyek az adókikerülés és az agresszív adótervezés jelentős csökkentésére, valamint az uniós vállalatok kettős adóztatásának elkerülésére irányulnak. Ugyanakkor tekintettel arra, hogy a közvetlen adózás továbbra is a tagállamok kizárólagos hatáskörében marad, csak korlátozott mértékű előrelépés tapasztalható e téren. A Bizottság által javasolt intézkedések némelyike például nem talált konszenzusra a Tanácsban.

2.9 Az Európai Bizottság által az adókikerülés és az agresszív adótervezés elleni küzdelem érdekében tett legfontosabb intézkedések közé az alábbiak tartoznak: az adóhatóságok közötti automatikus információcsere (AEOI) javítása, az adóvisszaélés tilalmára vonatkozó szabály alkalmazása a vállalatokra vonatkozó jogszabályokban, országonkénti jelentéstételi kötelezettség bevezetése multinacionális vállalatok számára az elért nyereség és a befizetett nyereségadók tekintetében, valamint annak a projektnek az újraindítása, amely egy közös összevont társaságiadó-alap (KÓTA) létrehozását célozza. Emellett számos intézkedést bevezettek a héacsalás visszaszorítása és a 15 %-os héabevétel-kiesés csökkentése érdekében.

2.10 Az Európai Bizottság aktív szerepet vállalt az OECD szintjén folytatott tárgyalásokban is, ami 2015-ben az adóalap-erózióról és nyereségátcsoportosításról (BEPS) szóló megállapodás aláírásához vezetett. Ez egy olyan szabvány, amely szigorúbb adóügyi szabályokat kíván bevezetni a határokon átnyúló ügyletekben, és elsősorban az agresszív adótervezés felszámolására irányul. A tagállamok már megkezdték a szabványban javasolt intézkedések végrehajtását, és további intézkedéseket is hoztak e területen.

3. Az RB javaslatai

3.1 Az adókikerülés és az agresszív adótervezés elleni küzdelem

3.1.1 Az agresszív adótervezés egyes vállalkozások által alkalmazott gyakorlata jelentős bevételkiesést okoz a tagállamok államháztartásában. Az EGSZB véleménye szerint az adóalapokat csökkentő és a tagállamokat így az adók szintjének a növelésére kényszerítő adócsalás és adókikerülés önmagában is erkölcstelen gyakorlatot képvisel, amely jelentősen befolyásolja a belső piac működését, és az adófizetők vonatkozásában torzítja az adóügyi rendszerek méltányosságát. Így számos esetben előfordul, hogy az egyes személyek és kisvállalkozások abszolút értelemben végső soron több adót fizetnek, mint a nagyvállalatok. Az EGSZB sürgeti a tagállamokat, hogy fokozzák a szóban forgó rendkívül káros jelenség leküzdését célzó szabályok mihamarabbi bevezetésére irányuló erőfeszítéseiket.

3.1.2 Az OECD-tárgyalásokban, amelyek az adóalap-erózió és nyereségátcsoportosítás (BEPS) szabványában szereplő intézkedéscsomag kidolgozásához vezettek, több mint száz ország vett részt. Globálisan elfogadott szabványok hiányában az adókikerülés és agresszív adótervezés elleni küzdelemre irányuló erőfeszítések nem vezethetnek teljes sikerre. Az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak, hogy az adókikerülés és az agresszív adótervezés felszámolására irányuló hatékony és megfelelően végrehajtott jogszabályok kidolgozása érdekében folytassák és gyorsítsák fel a nemzetközi intézmények keretében folytatott tárgyalásokat.

3.1.3 A Tanács jóváhagyta azokat a kritériumokat, amelyeket az Európai Bizottság javasolt az adóparadicsomként ismert joghatóságok értékelésének tekintetében. Az EGSZB szerint ez csak akkor jelent fontos lépést az agresszív adótervezés elleni küzdelemben, ha a listát a szóban forgó joghatóságokra, valamint azokra a vállalatokra vonatkozó szankciókkal is kiegészítik, amelyek pénzügyi műveleteik során továbbra is folytatják ezt a fajta agresszív adótervezést. E szankciókhoz a szóban forgó vállalatok közpénzekhez való hozzáféréseinek tilalma is hozzátartozhatna, ideértve a közbeszerzést is.

3.1.4 Az Európai Bizottság 2015-ben javasolt kezdeményezésére az adómegállapításokat belefoglalták az automatikus információcsere hatályába. A tagállamoknak ezt a rendszert az olyan adómegállapítások felfedésére kellene használniuk, amelyek torzítják a piacot, mivel egyes vállalatoknak olyan adómentességeket vagy -derogációkat biztosítanak, amelyek indokolatlan állami támogatásnak minősülhetnek. Az EGSZB sürgeti a tagállamokat, hogy tartózkodjanak attól, hogy az adóversenyt tovább szítják mindenféle olyan adómegállapítás révén, amelyek nem indokoltak a tranzakciók gazdasági jellege alapján, ugyanakkor a szóban forgó vállalatokat indokolatlan előnyhöz juttatják versenytársaikkal szemben.

3.2 Adóreform az EU szintjén

3.2.1 Az uniós adórendszer szétagoltsága kihat az egységes piacra, korlátozva a határokon átnyúló beruházások lehetőségeit. Ez elsősorban a kkv-kat érinti. Az EGSZB úgy véli, hogy a tagállamoknak prioritásként kellene kezelniük az adózási szabályok harmonizációját és egyszerűsítését. Fontos továbbá, hogy az ilyen harmonizációs erőfeszítéseket az adózási akadályok teljes körű felszámolása kísérje.

3.2.2 A globalizáció azt eredményezte, hogy az adóterhek a munkaerőpiaci tőkére helyeződtek át. Ez a munkaerőköltség növekedéséhez és az egyenlőtlenségek elmélyüléséhez vezetett. Az EGSZB azt javasolja a tagállamoknak, hogy a súlypontot a munkavégzés megadóztatásáról a káros pénzügyi vagy környezeti gyakorlatok megadóztatására helyezték át.

3.2.3 Az Európai Bizottság nemrégiben újra előterjesztette javaslatát, amely közös összevont társaságiadó-alapot (KÖTA) irányoz elő a 750 millió EUR feletti forgalommal rendelkező nagyvállalatok számára. Az Európai Bizottság javaslata a társasági adó harmonizációjához vezethet az EU-ban. Amennyiben ez a rendszer hatékonynak bizonyul, azaz az államháztartási bevételek hatékonyabb begyűjtésének köszönhetően munkahelyeket teremt és ösztönzi a beruházásokat, miközben egy kiszámíthatóbb, a vállalkozásoknak kedvezőbb adórendszer létrehozásához is vezet, az EGSZB az EU egészére vagy akár azon túlra való kiterjesztését javasolja.

3.2.4 Az EGSZB úgy véli, hogy az adóköteles nyereség felosztására vonatkozó képletnek – a CCTB-konzolidáció részeként – lehetőség szerint azon az elven kellene alapulnia, hogy a nyereséget ott adóztatják meg, ahol az keletkezik. Ily módon könnyebben lehetne egyetértésre jutni a rendszer elfogadásával kapcsolatban. Ha az adókikerülés ellen nemrégiben hozott uniós intézkedések nem vezetnek eredményre, és a KÖTA sem éri el a célját, akkor a társaságiadó-kulcsok csökkentése terén kialakuló verseny elkerülése érdekében meg lehetne fontolni egy minimumkulcs bevezetését.

3.2.5 Az EGSZB úgy véli, hogy az EU saját forrásainak növelése révén jobban támogathatók a tagállami fejlesztési és kohéziós politikák. Ezért javasolja, hogy a tagállamok keressenek megoldásokat a saját forrásokkal foglalkozó magas szintű munkacsoport ajánlásainak végrehajtására.

3.2.6 Az uniós adórendszerek harmonizációjára irányuló erőfeszítések részeként az EGSZB megismétli egy „adókigyó” bevezetésre irányuló javaslatát, a „valutakigyó” ötletére támaszkodva, amely a közös valuta bevezetésének előkészítéseként került alkalmazásra. Bár a tagállamok adórendszereinek összetettsége miatt a politikai döntéshozók ennek megvalósítását igen problematikusnak ítélték meg, az EGSZB úgy véli, hogy az „adókigyó” kezdetben a tagállamok államháztartási bevételeinek 90 %-át generáló három adóbevételi típusra terjedhetne ki: héa, jövedelemadó és társadalombiztosítási járulékok.

3.2.7 A közvetlen adózás a tagállamok hatáskörébe tartozik, az Európai Unióról szóló szerződéssel összhangban. Az EGSZB úgy véli, hogy a legfontosabb adótípusok adóalapjának megállapítására vonatkozó szabályok harmonizációjára irányuló erőfeszítéseket hatékonyabban támogatná a minősített többségi szavazás bevezetése a közvetlen adózás területén. Így gyorsabban lehetne előrelépést elérni az adópolitika területén, és ez a belső piacnak is előnyére válna, valamint jelentős növekedési potenciált teremtene, mivel egy összehangolt rendszer jelentősen csökkentené a megfelelési költségeket a vállalkozások számára, és kiszámíthatóbb adózási rendszert hozna létre az EU-ban.

3.2.8 Az, hogy létezik az euróövezet, azaz a közös valutának egy olyan térsége, amelynek a jövőben a legtöbb tagállam tagja lesz, szükségessé teheti az adórendszerek és a szociális ellátórendszerek harmonizációját. A monetáris politika szakértői úgy vélik, hogy az euróövezet adórendszereinek szétagoltsága csak súlyosbította a legutóbbi gazdasági és pénzügyi válság hatásait. A *status quo*, azaz egy különféle adórendszereket alkalmazó gazdasági térségben működő közös valuta fenntartása az egységes piacot még sebezhetőbbé teszi. A főbb adónemek adóalapjának harmonizációja csökkenteni fogja a vállalatok megfelelési költségeit, és olyan további forrásokat teremthet számukra, amelyeket a beruházások, a kutatás és az innováció céljára használhatnak fel.

3.2.9 A nyereségüket újra befektető vállalatokat segítő, differenciált nyereségrendszer bevezetése támogatni fogja a növekedést és a munkahelyteremtést az EU-ban. Hasonlóképpen az is a gazdasági növekedés ösztönzésének egyik eszköze lehetne, hogy megszüntetjük az olyan vállalatoknak felkínált adómentesség összes formáját, amelyek nyereségük legnagyobb részét osztalékok révén fizetik ki.

3.2.10 Az euróövezetbeli adóharmonizáció, amely a konvergencia elvén, valamint a megfelelő adózáson alapul, megteremti majd a közberuházások fellendítéséhez szükséges forrásokat, és így a magánberuházások előtt is egyengeti az utat.

Kelt Brüsszelben, 2017. szeptember 20-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – „Az EU–CELAC stratégiai kapcsolatok új kontextusa és a civil társadalom szerepe”

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2017/C 434/04)

Előadó: **Mário SOARES**

Társelőadó: **Josep PUXEU ROCAMORA**

Közyűlési határozat:	2017.3.30.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 29. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok” (REX) szekció
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.9.21.
Plenáris ülés száma:	528.
A szavazás eredménye:	179/15/31
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1 az immár a Latin-amerikai és Karibi Államok Közösségéhez (CELAC) tartozó latin-amerikai és karibi térség évszázadok óta egyforma elveket és értékeket képvisel Európával, ami közös világképüknek is alapjául szolgál. A nemzetek családjában tehát erőteljesebb és hathatósabb érdekképviselést jelenthet egy megerősített EU–CELAC tömb létrehozása és egy, a globális kihívásokkal kapcsolatos közös stratégia.

1.2 Európa és tagállamai Latin-Amerika és a Karib-térség első számú befektetői és legnagyobb támogatói; az évszázadok során kiépült politikai, gazdasági, társadalmi, kulturális és történelmi köteleket az állam- és kormányfők két évente megrendezett csúcstalálkozója, a parlamenti közgyűlés, különféle megállapodások és mindenekelőtt a kiterjedt szociális hálózat is tükrözi.

1.3 Az új globális kihívások szükségessé teszik e tömb megerősítését, mindenekelőtt pedig egy olyan új stratégia meghatározását, amely nem pusztán formalitásokra és hangzatos nyilatkozatokra szorítkozik, és a nemzetközi szinten erőteljes és meghatározó szerepet biztosíthat. Az új geopolitikai helyzetben a latin-amerikai régió még inkább kiemelt stratégiai helyet kap az EU külpolitikájában.

1.4 Az EGSZB elégedetten hangsúlyozza, hogy az Európai Parlament Külügyi Bizottsága hasonló témájú állásfoglalásról tanácskozik, amely abból indul ki, hogy a CELAC az Unió kulcsfontosságú partnere, és hogy a CELAC vonatkozásában az Unió külső tevékenységeinek elsődleges célja a politikai párbeszéd megerősítése és a migrációval, az éghajlatváltozással, a megújuló energiával, a szervezett bűnözés elleni küzdelemmel és a politikai, kulturális és társadalmi-gazdasági kapcsolatok elmélyítésével kapcsolatos együttműködés kell, hogy legyen.

1.4.1 Az EGSZB reméli, hogy az EU–CELAC államfőinek soron következő, október 26–27-én tartandó csúcstalálkozója a világ és a bolygó jelenlegi kihívásaival foglalkozik majd, és meghatározza a két régió közötti stratégiai, politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális kapcsolatok megerősítését szolgáló stratégiát.

1.4.2 Az EGSZB ösztönzi az Európai Unió és a CELAC közötti átfogó keretmegállapodás irányába történő előrelépést, amely tartalmazná a politikai párbeszéd, az együttműködés és a fenntartható fejlődés cselekvési elveit. Ez lehet a globális geopolitikai fellépés alapja, és megerősítheti régióink szerepét a nemzetközi szinten.

1.4.3 Az EGSZB felkéri az Unió, továbbá Latin-Amerika és a Karib-térség valamennyi politikai vezetőjét, hogy ismerjék el és értékeljék a civil társadalom részvételét. Ezért fontos, hogy

- valamennyi tárgyalás során strukturált párbeszéd jöjjön létre a szervezett civil társadalommal (amelynek úgy kell a folyamatban részt vennie, hogy közben ügyelnek arra, hogy minden szervezet képviseltesse magát és egyensúly legyen az így képviselt ágazatok között); és a szabadkereskedelmi megállapodásokról szóló konkrét tárgyalások során garantálják a civil társadalom tényleges részvételét valamennyi tárgyalási szakaszban, továbbá a végrehajtás és az eredmények értékelése során,
- már a kezdetektől biztosítsák a szükséges és elégséges anyagi forrásokat a megállapodások szerinti valamennyi részvételi mechanizmus számára, hogy e mechanizmusok betölthessék feladataikat,
- az átláthatóság és a hatóságokkal folytatott szabályozott és rendszeres párbeszéd legyen a bizalom alapja a minőségi fellépés és az érintett szereplők tekintetében,
- egyetlen, intézményesített és megfelelően finanszírozott struktúrára, továbbá az aláírt megállapodások nyomán követésére és figyelemmel kísérésére összpontosítsunk, az „egyetlen megállapodás és egyetlen civil társadalmi szerv” elvével összhangban.

1.4.4 Az EGSZB megerősíti, hogy a civil társadalom elsődleges célkitűzése többek között a demokrácia megszilárdítása, a fenntartható emberi fejlődés, a társadalmi igazságosság és kohézió, a természeti erőforrások és a környezet védelme, az emberi jogok és a munkaügyi normák teljes körű érvényesülése, a tisztességes munka jövője és az egyenlőtlenségek elleni küzdelem.

1.4.5 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy feladatának az is része, hogy aktívan részt vegyen egy olyan világ kiépítésének teljes folyamatában, ahol – a különbözőségeket is figyelembe véve, továbbá párbeszédet folytatva – békében lehet élni. Ebben a világban valamennyi ország és nép megtalálhatja saját fejlődési irányát, és saját kultúrájából kiindulva demokratikus, befogadó és jóléti társadalmat teremthet. Az EGSZB szerepet kíván vállalni ebben a folyamatban.

2. Összetett és változó globális helyzet

2.1 A világ ma különféle, igen bonyolult megoldásokat igénylő kihívásokkal néz szembe: a gyorsuló éghajlatváltozással, az egyre több fegyveres konfliktussal, amely menekültek ezreinek áradatával jár, a nacionalizmus újbóli megjelenésével, a konfliktusrendezéssel kapcsolatos egypoldalú elképzelésekkel és ráadásul egy újabb nukleáris fenyegetéssel.

2.2 A kereskedelem globális alakulása politikai szempontból ugyan megfelelőbb egyensúlyt teremthet a világ különféle részei között, mégis fenntartja, alkalmanként pedig még fokozza is a gazdagok és a szegények közötti, illetve az egyes régiókon és országokon belüli különbségeket.

2.3 Az emberi jogok, illetve a nemzetközi és az ENSZ- és ILO-normák tiszteletben tartását a világ számos részén elmulasztják, és továbbra is megsértik a nők, a gyermekek, továbbá az etnikai, vallási és kulturális kisebbségek jogait; az alapvető szabadságok tiszteletben tartása is hiányosságokat mutat, és ez fenyegeti a lakosság biztonságát és életminőségét.

2.4 Az éghajlatváltozásról Párizsban kötött megállapodás szempontjából – amelyet többek között az e tekintetben hagyományosan nem kompromisszumkész Egyesült Államok és Kína is támogatott – jelenleg az USA új vezetése jelent kockázatot, amely bejelentette, hogy vissza kíván lépni a megállapodástól, ami így felfüggeszti a tiszta energiára vonatkozó tervet, vagyis az energetikai ágazat kibocsátásainak csökkentésére és a megújuló forrásból származó energia termelésének fokozására 2015-ben elindított jogalkotási folyamatot.

2.5 Azt követően, hogy a világ egy ideig láthatóan egyensúlyra törekedett, a 2007-től kibontakozó gazdasági válság eredményeként még a fejlett országok is megérezték a piaci zavarok társadalmi következményeit. A konfliktusok nemhogy mérséklődtek volna, inkább tovább mélyültek, és kiemelték az egyes országok és régiók eltérő érdekeit.

2.6 Európában az EU és Oroszország, illetve az EU és Törökország (mely továbbra is tárgyal az uniós csatlakozásról) közötti együttműködést is befolyásoló markáns különbségek újbóli megjelenése azt mutatja, hogy ez a törekény egyensúly felborult vagy súlyos fenyegetés alatt áll.

2.7 A nemzetközi helyzetet tovább bonyolítja az új amerikai vezetés megválasztása, különösen az EU-val szemben tanúsított, nem egyértelmű és láthatólag kevésbé barátságos attitűdje miatt. A transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerségről szóló tárgyalások felfüggesztése, az ENSZ-ben elhangzott figyelmeztetés, miszerint fellépései nem mindig lesznek összhangban a szervezet döntéshozatali kritériumaival, a csendes-óceáni szabadkereskedelmi megállapodás ratifikálásának elmaradása, a bevándorlási politika módosítására tett erőfeszítések és a szövetséges országokkal közös gyakorlatok megkérdőjelezése bizonytalanságot teremt, és hozzájárul a nemzetközi színtér instabilitásához.

2.8 Ez és a további fenyegetések és kihívások csak globális módon oldhatók meg, tárgyaláson alapuló, megvalósítható, ugyanakkor kötelező erejű kötelezettségvállalások alapján, amelyek valódi megoldásokat kínálnak, átfogóbbak és mindenképpen többoldalúak.

3. Európa mint globális szereplő és a stratégiai partnerségek

3.1 Az EGSZB szerint Európa korunk bonyolult nemzetközi színterén csak akkor játszhat vezető szerepet, ha olyan partnerei, szövetségesei vannak, amelyek nem pusztán a fejlődésben és a kereskedelemben osztoznak vele, hanem alapvetően az értékeket és az elveket illetően is egyetértenek. Az Európai Unió hozzáadott értéke ez lehet, és ez kell, hogy legyen.

3.2 Európa az eddigiekben olyan stratégiát határozott meg Latin-Amerikával és a Karib-térséggel szemben, amely többek között az alábbi elemeken alapul:

- a társadalmi kohézió előmozdítása,
- Latin-Amerika regionális integrációjának támogatása,
- a Dél-Dél együttműködés előmozdítása,
- társulási, politikai párbeszédéről és együttműködéséről szóló, kereskedelmi és stratégiai társulási megállapodások aláírása (megállapodás Mexikóval és Chilével (2002), gazdasági együttműködési megállapodás a tizenöt karibi országgal (2008), társulási megállapodás Közép-Amerikával (2012), többoldalú kereskedelmi megállapodás Peruval és Kolumbiával (2010), továbbá Ecuadorral (2014), politikai párbeszédéről szóló és együttműködési megállapodás Kubával, stratégiai társulási megállapodás Brazíliával (2008))⁽¹⁾.

3.3 E stratégia politikai kifejeződése Európa, továbbá Latin-Amerika és a Karib-térség állam- és kormányfőinek csúcstalálkozója, amelyet az utóbbi időben a CELAC-kal és az Euro-Latin-amerikai Parlamenti Közgyűléssel (EuroLat), a biregionális stratégiai partnerség parlamenti szervével együtt rendeznek meg.

3.4 Európa globális szinten határozottan kötelezettséget vállalt az ENSZ fenntartható fejlesztési céljai, továbbá a 2030-as menetrend és a párizsi megállapodások célkitűzései iránt. Az EU felelősséget vállal az alábbiak terén:

- a társadalmi, munkavállalói és kulturális jogok védelme,
- a fenntartható és igazságosabb gazdasági fejlődés előmozdítása,
- a bolygó megóvása és az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásai elleni küzdelem,
- az emberi jogok tiszteletben tartása és teljes körű érvényesülése,
- a béke megőrzéséhez, a multilateralizmus megtartásához és az aktuális konfliktusok felszámolásához való hozzájárulás tárgyalás útján.

3.5 E tekintetben egy erőteljes EU-CELAC tömb nagyobb súlyt képviselhet a nemzetközi színterén, és az EU és a CELAC által egyaránt fontosnak tartott, említett értékek megőrzésének kulcsa lehet, ezért itt az ideje feltenni a kérdést, hogy vajon ez a kétségtelen sikereket és értékes eredményeket felmutató stratégia megfelel-e a mindkét régió előtt álló globális kihívások szempontjából.

⁽¹⁾ 2016-ban újból megkezdtek tárgyalásokat a Mercosurral, hogy társulási megállapodást sikerüljön kötni.

3.6 Az EGSZB szerint mindenképpen szükség van egy régiók közötti komoly vitára, amely a mostanáig elért sikerek mellett nyíltan rámutat a fennálló hiányosságokra és korlátokra is, hogy levonhassuk az eddigiek tanulságait, reagálhassunk a jelen kihívásaira és a közös értékek és elvek érvényességére, és ilyen módon egy új és szélesebb körű együttműködésre és legitimitásra alapozhassuk a jövőbeli kapcsolatokat.

4. Új lendület az EU–CELAC kapcsolatokban

4.1 E globális helyzetben új lehetőség nyílik a Latin-Amerika és a Karib-térség és Európa közötti erőteljesebb és hatékonyabb kapcsolatok kialakítására, amelynek megvalósítására jó alkalmat biztosíthat a jövőbeli EU–Mercosur megállapodás⁽²⁾. E megállapodás komoly kihívás az EU számára, ugyanis elfogadásával a teljes latin-amerikai régió – ebből csak Bolívia és Venezuela kivétel – úgy politikailag, mint gazdaságilag szorosan kötődne az Unióhoz. A Mexikóval való megállapodásról szóló újbóli tárgyalások is rendkívül fontosak Mexikó számára, Európa pedig – a Mexikó és az USA közötti kereskedelem várható visszaesésével összefüggésben – ennek révén megerősítheti a jelenlétét.

4.2 Az EU és Latin-Amerika és a Karib-térség közötti kapcsolatnak bizonyítania kell, hogy hasznos mindenki számára, vagyis az európai államoknak ugyanúgy, mint a latin-amerikai és karibi országoknak, mindenképp pedig ezek lakosságának.

4.3 A fejlődés politikai, társadalmi, környezeti és gazdasági dimenziói közötti interakció kulcsa mindkét régióban a produktív befektetés. Az EU és tagállamai továbbra is a régió első számú befektetői. Latin-Amerika és a Karib-térség országai az EU második legfontosabb kereskedelmi partnerei, a CELAC és az Európai Unió pedig együtt az ENSZ tagságának egyharmadát és a globális GDP kb. 25 %-át képviseli.

4.4 A Latin-Amerika és az Európai Unió közötti mélyebb partnerség felgyorsíthatja a gazdasági növekedést, előmozdíthatja a tudásintenzív ágazatok irányába történő strukturális váltást, csökkentheti a szegénységet, fokozhatja a társadalmi befogadást, és megóvhatja a környezetet.

Mindez az alábbiakkal érhető el:

- elmélyítve a befektetések számára utat nyitó partnerségi megállapodásokat, különösen a tudás intenzív használatára és a minőségi foglalkoztatásra alapuló új tevékenységekben,
- ösztönözve kis- és középvállalkozások létrehozását új munkahelyek hálózatban történő létrehozásával,
- befektetésekkel azokon a területeken, amelyek előmozdítják a fenntartható növekedést, a tisztességes munkát, a társadalmi befogadást és a környezeti fenntarthatóságot,
- előmozdítva az innovációt és az új technológiák demokratizálását, és hozzájárulva ezek tömeges elterjedéséhez, különösen az információs és kommunikációs technológiák (IKT) területén,
- olyan inkluzív és környezetbarát infrastruktúrákat kiépítve, amelyek elősegítik az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést egy új városfejlesztési keretben, és támogatják a területi kohéziót,
- az éghajlat felmelegedését enyhítő technológiákba történő beruházásokat előmozdítva,
- fokozva a környezetbarát energiák felhasználását, az energiahasználatot nem hagyományos, megújuló energiaforrásokkal diverzifikálva, és az európai vállalkozások e területen meglévő tapasztalataira építve egy zöld gazdaság felé történő elmozdulás érdekében,

⁽²⁾ A Mercosur 250 millió lakost képvisel, és ezzel a világ ötödik legnagyobb gazdasága, kétbillió dollárnyi GDP-vel. Az uniós közvetlen külföldi befektetések több mint 5 %-a a Mercosur felé irányul. Az EU a régió első számú befektetője. Az EU a Mercosurba 2016-ban 41 633 millió EUR értékben exportált, míg ugyanebben az évben onnan 40 330 millió EUR értékben importált. A Mercosur az Unió tizedik exportpiaca.

— a vállalkozói és a szakszervezeti szervezeteket a szociális párbeszéd kulcsszereplőiként népszerűsítve és támogatva, a helyi termelési hálózat fejlődésének lehető legharmonikusabb módon történő előmozdítása érdekében, mérsékelve ugyanakkor az informális gazdaságot.

4.5 Ez előmozdíthatja mindkét régió gazdasági és társadalmi jólétét, ami egyértelműen kihatna a munkahelyteremtésre, például az alábbiak útján:

— a nem hagyományos területeken, például az új technológiákban, a zöld gazdaságban és a szociális hálózatokban működő vállalkozások számára kínáló új üzleti lehetőségek,

— a hagyományos piacok bővülése többek között a távközlési, az autóipari, a gyógyszeripari, a villamosenergia- és a bankszektorban,

— új piacok nyitása a kkv-k számára,

— természeti erőforrások és élelmiszerek biztosítása, támogatva ugyanakkor a biológiai sokféleség megőrzését és a környezeti fenntarthatóságot,

— a szociális és a szolidaritáson alapuló gazdaság előmozdítása a szocioökonómiai struktúra fejlesztése és a feketegazdaság leépítése, továbbá a migráció mérséklése érdekében.

4.6 Az EU és a CELAC kihívásokkal néz szembe, azonban – a közös fellépéssel jelentős mértékben kiaknázható – pozitív fejlődési lehetőségei is vannak többek között az alábbi, mindkét régió számára kulcsfontosságú területeken:

— a mindenki számára elérhető minőségi oktatás és képzés,

— a nők és a fiatalok méltányos foglalkoztatása,

— a mobilitás és a jogok elismerése, jól kiaknázva az Erasmus diákcseraprogram bevált eredményeit.

4.7 Az EGSZB szerint az állami szerepvállalás és a magánszektor közötti kapcsolat célja a gazdasági fejlődés előmozdítása, a vállalkozók közötti jobb együttműködés és a növekedést célzó pénzügyi befektetés kell, hogy legyen; hangsúlyozza az informális gazdaság, a kkv-k alulfejlettsége és alacsony versenyképessége elleni küzdelem fontosságát; kéri a biregionális mobilitás előmozdítását és javítását, biztosítva a munkavállalói jogok kölcsönös konzisztenciáját és ösztönözve a szociális biztonsági rendszerek összehangolását.

4.8 Az EGSZB szerint mindenképpen túl kell lépni a két régió viszonyával kapcsolatos szűk látókörű elképzeléseken, és a gazdaságot, az emberi jogokat és a fenntartható fejlődést oszthatatlan egészként kell szemlélni. Az együttműködés és a kölcsönös támogatás a világunk legfontosabb kihívásaira – vagyis a szegénységre, az éghajlatváltozásra és a fegyveres konfliktusra – irányuló közös cselekvési terv és menetrend végrehajtásának kulcsa.

5. A civil társadalom szerepvállalása: korlátok és távlatok

5.1 A szervezett civil társadalmak mindkét régióban megmutatkozó értéke, jelenléte és aktív részvétele és az a tény, hogy tapasztalatot cserélnek, közös projekteket hajtanak végre, és aktívan részt vesznek a megállapodás szerinti tevékenységekben, tiszteletben tartandó, és ezeket a stratégiai partnerség új paradigmája alapelemeinek kell tekinteni.

5.2 Az EGSZB ugyanakkor úgy véli, hogy mindkét régió civil társadalma számára kínálkozik lehetőség, ám nagy kihívással is szembenéznek, mivel a biregionális kapcsolathoz olyan megújított dimenzióra van szükség, amely nem veszélyezteteti és nem hagyja figyelmen kívül az eddig elért eredményeket, hanem politikaibb és stratégiaibb módon alakul.

5.3 Korlátok

5.3.1 Habár az elmúlt években a civil társadalom jelenlétét egyre inkább elengedhetetlennek tekintik a biregionális stratégia megerősítéséhez, az igazság az, hogy a civil társadalom továbbra is olyan korlátokkal küzd, amelyek meggyengítik az eredményes és hatékony részvételt, különösen mert

— a civil társadalom szerepvállalását nem intézményesítették kellőképpen,

- nincsenek olyan gazdasági erőforrások, amelyek lehetővé tennék a tevékenységekben és a fellépésekben való rendszeres részvételt,
- nehézségekkel jár a szabályozott és nyílt formában folytatott párbeszéd a hatóságokkal,
- az átláthatóság hiánya a – különösen a kereskedelmi – megállapodásokról folytatott tárgyalások során jócskán megnehezíti az említett megállapodások elemzését és a társadalom javaslatainak és igényeinek az illetékes hatóságokkal történő megismertetését,
- az aláírt megállapodások nyomonkövetési struktúráinak megtöbbszörözése bonyolítja és megnehezíti ezek nyomon követését.

5.4 Távlatok

5.4.1 Az említett korlátok felszámolásához olyan cselekvési tervre és menetrendre van szükség, amely

- reális, kiegyensúlyozott és ambiciózus módon erősíti meg a biregionális partnerséget, nagyobb bizalmat biztosít a partnerség valamennyi szereplőjének, a folyamat szempontjából pedig nagyobb mértékű átláthatóságot,
- társadalmi legitimitációt nyújt a résztvevőknek, és olyan témákkal foglalkozik és olyanokat dolgoz ki, amelyek valóban fontosak a két régió polgárai számára,
- olyan intézkedéseket dolgoz ki, amelyek lehetővé teszik az EU–CELAC nemzetközi szinten való szerepvállalását, és biztosítja a közös és rájuk jellemző értékek és elvek érvényesülését,
- az aszimmetriákat megoldandó feladatként értékeli, és ezek leküzdésére vagy kiegyenlítésére átmeneti mechanizmusokat javasol.

5.5 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EU, továbbá Latin-Amerika és a Karib-térség közötti bármiféle tárgyalás csak akkor lehet sikeres, ha strukturált párbeszédet folytatnak a szervezett civil társadalommal, biztosítva ez utóbbi eredményes részvételét a tárgyalások valamennyi szakaszában, továbbá az eredmények végrehajtása és értékelése során. E tekintetben az EGSZB nagyon kedvezően értékeli az EU–Chile konzultatív vegyes bizottság létrehozását, amelynek felállításához a chilei civil társadalmi szervezetek mellett maga is hozzájárult.

5.6 Az EGSZB megerősíti, hogy az európai és a latin-amerikai civil társadalom közötti kapcsolatok elsődleges célkitűzése a demokrácia megszilárdítása, a fenntartható emberi fejlődés, a társadalmi igazságosság és kohézió, a természeti erőforrások és a környezet védelme, az emberi jogok teljes körű érvényesülése és a tisztességes munka tiszteletben tartása.

5.7 Számos alkalommal kritikus problémaként, továbbá a civil társadalom javaslatainak időben történő kidolgozása előtt álló egyik fő akadályként jelölték meg azt, hogy az Unió és Latin-Amerika és a Karib-térség közötti kapcsolatok nyomon követésében a szervezett európai és latin-amerikai és karibi civil társadalom nem fér hozzá strukturált és átfogó módon az információkhoz. Az EGSZB megerősíti, hogy az információhoz való hozzáférés a két régió kapcsolatainak egyik elsődleges célkitűzése kell, hogy legyen, ezért egyértelmű szabályokat és eljárásokat kell kidolgozni az információhoz való hozzáférésre és annak terjesztésére.

5.8 Amennyiben a megállapodások aláíró felei ténylegesen fontosnak tartják a civil társadalom részvételét, akkor a szükséges és elégséges anyagi forrásokat a megállapodások szerinti valamennyi részvételi mechanizmus tekintetében már a kezdetektől biztosítaniuk kell, hogy ezek a mechanizmusok betölthessék feladataikat.

5.9 Az EGSZB üdvözli az EU–LAC Alapítvány nemzetközi szervezetté való átalakítását, mivel ez fontos eleme lehet a biregionális partnerség új lendülettel történő megerősítésének, és megismétli az Unió és a CELAC államfői számára 2012-ben Santiago de Chilében tett javaslatát, miszerint az alapítvány munkaprogramjában határozottan szerepelnie kell a mindkét földrész civil társadalmi szervezetei reprezentatív intézményeivel való eredményes és hatékony együttműködésnek.

5.10 Az EGSZB arra szólít fel, hogy a megállapodás szerinti politikák és intézkedések a két régió közötti kapcsolat koherenciájának és kedvező hatásainak javítását célozzák, e politikák és intézkedések minőségének és relevanciájának, továbbá annak garantálása érdekében, hogy az érintett civil társadalmak ezeket sajátjuknak tekintsék.

6. A civil társadalom javaslatai

6.1 Az Európai Unió és a Latin-amerikai és Karibi Államok Közössége állam- és kormányfőinek (EU–CELAC) csúcstalálkozója 2017. október 26–27-én El Salvadorban kerül sor. Figyelembe véve az USA és Latin-Amerika közötti kapcsolatok elhidegülését, az EGSZB szerint ez a csúcstalálkozó az EU és Latin-Amerika és a Karib-térség közötti stratégiai, politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális kapcsolatok megerősítésére kell, hogy törekedjen.

6.2 Az EGSZB arra ösztönzi a két régió politikai döntéshozóit, hogy tegyenek még eredményesebb intézkedéseket, és legyenek határozottabban jelen, hogy ösztönözzék a bolygó megóvását, küzdjenek az éghajlatváltozás ellen, őrizzék meg a biológiai sokféleséget és a fenntartható fejlődést, mozdítsák elő az egyének jólétét, járuljanak hozzá a szegénység felszámolásához, biztosítsák a társadalmi és területi kohéziót, mozdítsák elő a mindenki számára elérhető minőségi oktatást és egészségügyet, a nemek közötti egyenlőséget és a népek kultúráját, támogassák a békét, tekintsék fontosnak a globális intézmények szerepét, és őrizzék meg a multilateralizmust.

6.3 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy feladatának az is része, hogy aktívan részt vegyen egy olyan világ kiépítésének teljes folyamatában, ahol – a különbözőségeket is figyelembe véve, továbbá párbeszédet folytatva – békében lehet élni. Ebben a világban valamennyi ország és nép megtalálhatja saját fejlődési irányát, és saját kultúrájából kiindulva demokratikus, befogadó és jóléti társadalmat teremthet. Az EGSZB szerepet kíván vállalni ebben a folyamatban.

6.4 Az EGSZB felkéri az Unió, továbbá Latin-Amerika és a Karib-térség valamennyi politikai vezetőjét, hogy ismerjék el és tekintsék fontosnak a civil társadalom részvételét, hogy a lehető legtöbb lakosuk bevonható legyen a döntéshozatali folyamatba. Az EGSZB – anélkül, hogy bárkit is ki kívánna zárni – úgy véli, hogy a strukturált és eredményesebb részvételt az intézményi és az intézményesített részvétel teszi lehetővé.

6.5 A tisztességes munka támogatása az Európai Unió Latin-Amerikával és a Karib-térséggel kapcsolatos politikájának elsődleges célkitűzése kell, hogy legyen; e tekintetben konkrét kötelezettségvállalásokra van szükség az ILO alapvető egyezményeinek tiszteletben tartása és az azoknak való megfelelés érdekében, ennek ellenőrzésére pedig mechanizmusokat kell létrehozni, méghozzá úgy, hogy a társadalom és a szakszervezetek valóban részt vegyenek valamennyi EU–LAC politikában és tárgyaláson.

6.6 Az EGSZB a jelenlegi geopolitikai helyzetben úgy véli, hogy a társulási megállapodások, a kereskedelmi megállapodások, a politikai párbeszédre szóló megállapodások és a stratégiai partnerségek továbbra is fontos eszközök, azonban immár nem jelentenek kizárólagos lehetőséget. Ma az a legfontosabb, hogy a közös kulturális, történelmi és politikai értékekkel és elképzelésekkel rendelkezők tisztában legyenek azzal, hogy a nemzetközi szintér befolyásolására képes stratégiai tömböt kell létrehozni. A megállapodások e felismerés eredményei kell, hogy legyenek, nem pedig eszközei.

6.7 Az EGSZB ösztönzi az Európai Unió és a CELAC közötti olyan átfogó keretmegállapodás irányába történő előrelépést, amely a politikai párbeszéd, az együttműködés és a fenntartható gazdasági fejlődés végrehajtási elveire terjedne ki. Ez lehet a globális geopolitikai fellépés alapja, amelyben mindenkor meghatározzák a fellépés módszerét, amikor a közös elveket és értékeket kockázat fenyegeti.

6.8 Az EGSZB szerint mindenképpen el kell ismerni a szervezett civil társadalom részvételét egy olyan globális tudatosság megteremtésében, amely a békét, a fenntartható fejlődést, a tisztességes kereskedelmet és valamennyi nép és régió jólétét támogató globális megoldásokat mozdítja elő, támogatja és részesíti előnyben.

Kelt Brüsszelben, 2017. szeptember 21-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – „A szociális partnerek és egyéb civil szervezetek szerepe és lehetőségei a munkavégzés új formái kapcsán”

(feltárási vélemény az ézszt elnökség felkérésére)

(2017/C 434/05)

Előadó: **Franca SALIS-MADINIER**

Társelőadó: **Jukka AHTELA**

Felkérés:	a Tanács ézszt elnöksége, 2017.3.17.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.7.19.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.9.20.
Plenáris ülés száma:	528.
A szavazás eredménye:	185/2/3
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB minden eddigienél szükségesebbnek tartja a szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalások szerepének elismerését minden szinten, és ezek megerősítését ebben a jelentős digitális, környezeti és demográfiai átalakulások jellemezte időszakban, mely alapvető változásokat hoz a munkavállalók és a munkaadók számára, valamint a szociális partnerekként köztük lévő kapcsolatok terén.

1.2 Az EGSZB véleménye szerint a folyamatban lévő átalakulás olyan mértékű, hogy az széles körű és inkluzív jellegű közös gondolkodást tesz szükségessé. Ennek módszere a minden szinten folytatott szociális párbeszéd és az összes érdekelt fél részvételén alapul annak érdekében, hogy folyamatosan új és releváns válaszokat találjon, javaslatokat terjesszen elő és létrehozza a holnap világát.

1.3 A szociális partnereknek mint szereplőknek teljes mértékben tudatában kell lenniük e változások felgyorsulásának és volumenének, csökkenteniük kell azok káros hatásait, és szilárdan hinniük kell abban, hogy a megosztáson alapuló gazdaság pozitív változásokat és olyan lehetőségeket eredményezhet, amelyeket meg kell ragadni.

1.4 Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy a szociális párbeszéd céljai és alapelvei a munka új világában is érvényesek. A munkavállalók tájékoztatásán, a velük való konzultáción és a részvételükön keresztül folytatott szociális párbeszédnek a kölcsönös bizalomra és a nemzeti gyakorlatok tiszteletben tartására kell épülnie.

1.5 Az EGSZB számos véleményében hangsúlyozta a szociális párbeszéd központi szerepét a foglalkoztatás új formái tekintetében ⁽¹⁾. A szociális párbeszédnek elsőrendű szerepet kell játszania minden megfelelő szinten, a szociális partnerek autonómiájának teljes körű tiszteletben tartása mellett.

1.6 Az EGSZB véleménye szerint ma még nem látható előre a digitális gazdaságban rejlő valamennyi lehetőség és kihívás. A szociális és társadalmi párbeszéd szerepe nem az, hogy szembeszálljon ezekkel a változásokkal, hanem hogy a legjobb irányba terelje azokat, hogy ki lehessen aknázni mindazon előnyöket, amelyeket a növekedés, az innováció és a készségek előmozdítása, a minőségi munkahelyek, valamint a szociális védelmi rendszerek fenntartható és szolidáris finanszírozása tekintetében magukban hordozhatnak.

⁽¹⁾ HL C 125., 2017.4.21., 10. o., HL C 303., 2016.8.19., 54. o. és HL C 13., 2016.1.15., 161. o.

1.7 Amint arra az EGSZB már rámutatott, a platformok munkavállalói esetében kérdéssé vált a szakszervezeti képviselő és a kollektív tárgyalás⁽²⁾. Indokolt tehát megszüntetni azokat az akadályokat, amelyek az Európai Unió Alapjogi Chartája és az ILO-egyezmények által garantált alapvető jogok gyakorlása előtt állnak⁽³⁾.

1.8 A digitalizáció kihívást jelent a hagyományos irányítási és igazgatási módszerek számára, és részvételen alapuló irányítást, valamint kollektív játékszabályok meghatározását teszi szükségessé. Ezen új irányítási módnak biztosítania kell a véleménynyilvánítás lehetőségét és a munkavállalók részvételét a problémák megoldásában és a gyakorlatok megosztásában, erősítve ezáltal a közös vonatkoztatási pontokat és a szakmai know-how-t, valamint optimalizálva az emberi erőforrásokat az innováció és a vállalatfejlesztés folyamatában.

1.9 Ugyanakkor az EGSZB elismeri, hogy az új munkavégzési formák, amelyek a közvetítők kiesésével, valamint gyors és szüntelen változásokkal párosulnak, szükségessé teszik a szociális párbeszéd struktúráinak és módozatainak kiigazítását.

1.10 Az EGSZB javasolja a szociális partnerek autonómiájának tiszteletben tartását, akik a kollektív tárgyaláson keresztül arra törekednek, hogy megtalálják a szociális párbeszéd innovatív formáit, valamint a munkáltatók és a munkavállalók szükségleteihez igazodó válaszokat, úgy a hagyományos vállalkozások tekintetében, mint a digitális gazdaság keretében.

1.11 Ebben a véleményében az EGSZB ismertet néhány kezdeti tapasztalatot, válaszlépést és innovatív megoldást, szakszervezeti gyakorlatot és kollektív tárgyalási eredményeket, amelyek megfelelnek az említett változások által támasztott kihívásoknak.

1.12 Az EGSZB rámutat arra, hogy a digitalizációt és annak foglalkoztatásra gyakorolt hatásait európai szinten és valamennyi tagállamban kiemelten kell kezelni, és a szociális párbeszéd központi kérdéskörének kell tekinteni. Az EGSZB a következőket ajánlja:

- a digitalizáció fejlődésének, tendenciáinak, fenyegetéseinek és lehetőségeinek, valamint azok munkaügyi gyakorlatokra, munkakörülményekre és szociális párbeszédre gyakorolt hatásának figyelemmel kísérése,
- a szociális párbeszéd hatékonyságának és jelentőségének javítása a munka világában a megfelelő eszközökkel, például az információk megosztásával, előrettekintő tanulmányok elkészítésével, a bevált gyakorlatok cseréjével és megfelelő jogalkotási és nem jogalkotási keret kialakításával.

1.13 Ezek a munka világában végbemenő mélyreható változások a szociális partnerek és más civil szervezetek közötti megerősített együttműködés kérdését is felvetik. Az EGSZB már kinyilvánította, hogy világosan meg kell különböztetni egymástól a szociális párbeszédet és a civil párbeszédet, de miközben ezeket nem lehet egybevonni, nem is szabad őket teljes mértékben különválasztani egymástól⁽⁴⁾. Az e véleményben említett kezdeményezések között szerepelnek olyan kiterjedt, kormányzati szintű egyeztetések, amelyek esetében a digitalizáció globális hatásáról szóló általánosabb vitákba a civil társadalom más érdekelt feleit is bevonják.

2. Bevezetés

2.1 Az 1985-ös évhez hasonlóan, amikor a szociális partnerek és a szociális párbeszéd legitimitást nyertek és nagyobb szerepet kaptak az európai integráción belül, az EGSZB javasolja, hogy a jelenlegi, nagy átalakulások jellemezte időszakban valamennyi szinten erősítsék meg a szociális partnerek szerepét, eközben pedig ismerjék el a civil társadalom képviselői által játszott szerepet.

2.2 A szétaprózott foglalkoztatás új formái, valamint az atipikus munkavállalók számának emelkedése szükségessé teszi e munkavállalók fokozott bevonását a tájékoztatásuk és a velük való konzultáció, valamint a kollektív jogokkal, a munkaidővel és a szociális jogokkal kapcsolatos rendelkezések kiigazítása révén⁽⁵⁾.

⁽²⁾ HL C 303., 2016.8.19., 54. o.

⁽³⁾ A Charta 12. és 28. cikke, valamint a 87. és 98. sz. ILO-egyezmény, lásd a 3.2. pontban is és alább.

⁽⁴⁾ HL C 458., 2014.12.19., 1. o.

⁽⁵⁾ Amint azt Marianne Thyssen megjegyezte az ETUI/ESZSZ közösen szervezett konferenciáján, melyre „A munka új világának kialakítása” címmel került sor 2016 júniusában.

3. A platformokon keresztül történő munkavégzés tekintetében fennálló helyzet

3.1 Az Eurobarométer szerint⁽⁶⁾ az uniós polgárok 17%-a használ digitális platformokat ügyfélként, illetve munkavállalóként. Nagy részük magasan képzett és városiak. E polgárok körében csupán a munkavállalók 5%-a kínál rendszeresen szolgáltatásokat és végez munkát platformokon keresztül, 18%-uk pedig alkalmanként teszi ezt. A platformokon keresztül végzett munka mint fő tevékenység tehát egyelőre nem számottevő, de növekvőben van. Ugyanakkor a digitalizáció és a mesterséges intelligenciának a hagyományos vállalatokra gyakorolt hatásai sokkal jelentősebbek, és – anélkül, hogy figyelmen kívül hagynánk a platformokon keresztüli munkavégzést – a szociális párbeszédnek ezekre a fejleményekre kell összpontosítania, amelyek alapjaiban változtatják meg a munka jellegét és szerveződését.

3.2 Az EGSZB kéri, hogy még a munkakörülményekről folytatott tárgyalásokat megelőzően vizsgálják meg a tömeges kiszervezés keretében dolgozó munkavállalók szerződéses jogállását és a többi új foglalkoztatási formát, valamint a közvetítők kötelezettségeit. Tisztázni kell ezeket a munkavégzési formákat, valamint az alkalmazandó adózási és társadalombiztosítási rendszereket is.

3.3 Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság, az OECD és az ILO működjön együtt a szociális partnerekkel a tisztességes munkakörülményekre és az online munkavállalók, valamint más újfajta foglalkoztatási kapcsolatban dolgozó munkavállalók védelmére vonatkozó megfelelő rendelkezések kidolgozása érdekében. Az EGSZB úgy véli, hogy egy uniós szintű megközelítés kidolgozása hasznos lehet, megjegyzi ugyanakkor, hogy a legtöbb intézkedést nemzeti ágazati vagy munkahelyi szinten kell meghozni⁽⁷⁾.

3.4 Az EGSZB különösen aggodalmasnak találja a digitális gazdaságban munkát vállalók szakszervezeti képviselőinek és kollektív tárgyaláshoz való jogának megkérdőjelezését. Ezáltal az önálló vállalkozókra, akik valójában a nem független munkavállalókhoz hasonló helyzetben vannak, versenyszabályokat lehetne alkalmazni. Ezért esetenként meg kell vizsgálni, milyen jogállással rendelkezik az érintett munkavállaló, és a nem önálló tevékenység esetében fel kell számolni azokat az akadályokat, amelyek kizárnák ezeket a munkavállalókat a kollektív tárgyalásokból és szakszervezeti képviselőből⁽⁸⁾.

4. A digitalizáció és a szociális partnerek kiemelt témái a szociális párbeszédben

4.1 Az EGSZB véleménye szerint a digitalizáció korában a szociális párbeszéd jelentős témakörei közé tartoznak a foglalkoztatással, a pályamódosításokkal, az egész életen át tartó tanulással⁽⁹⁾, a képzéssel, a szociális védelmi rendszerekkel és finanszírozásuk fenntarthatóságával⁽¹⁰⁾, valamint a munkafeltételekkel és a díjazással, illetve a jövedelem biztonságával kapcsolatos kérdések.

5. Foglalkoztatás és szakképzés

5.1 Nehéz felmérni, hogy milyen minőségi és mennyiségi változásokhoz vezet a digitális átállás a foglalkoztatás tekintetében, különösen, mivel a hatások ágazatoktól és szakmáktól függően eltérőek lehetnek.

5.2 Ugyanakkor a szociális partnereknek elébe kell menniük ezeknek a változásoknak, hogy az új szakmákhoz lehessen igazítani a munkavállalók készségeit⁽¹¹⁾. Kiemelten fontos az egész életen át tartó tanulás, valamint tartalmának a digitális készségekhez való hozzáigazítása. Egyes tagállamokban alapjog a fizetett tanulmányi szabadság. Meg kellene vizsgálni, hogy ez észszerű eszköz-e a munkavállalók és a munkaadók számára ahhoz, hogy alkalmazkodni tudjanak a szakképzettséggel kapcsolatos elvárásokhoz, illetve hogy szükség van-e európai intézkedésekre ahhoz, hogy az ilyen tagállami gyakorlatok EU-szerte általánossá váljanak⁽¹²⁾.

6. A szociális védelem

6.1 A szociális biztonsági rendszerek működését felül kell vizsgálni és adott esetben ki kell igazítani, mivel azt az egyre kevésbé általánosnak minősülő folyamatos munkavállalói pályafutásra dolgozták ki. A részmunkaidőben dolgozó európaiak száma tíz év alatt 11 millióval nőtt (napjainkra eléri a 44 milliót), az ideiglenes szerződéssel rendelkező munkavállalók száma pedig több mint 3 millióval (összesen 22 millióra) emelkedett⁽¹³⁾.

⁽⁶⁾ 438. számú Eurobarométer gyorsfelmérés, 2016.

⁽⁷⁾ HL C 303., 2016.8.19., 54. o.

⁽⁸⁾ HL C 303., 2016.8.19., 54. o.

⁽⁹⁾ Az EGSZB véleménye: „Készségek/a munkavégzés új formái”.

⁽¹⁰⁾ A szociális védelem finanszírozása érdekében a platformokon végzett munkákra kivetett adók és járulékok szükséges kiigazításáról lásd: HL C 13., 2016.1.15., 161. o.

⁽¹¹⁾ Az EGSZB véleménye: „Készségek/a munkavégzés új formái”.

⁽¹²⁾ HL C 13., 2016.1.15., 161. o.

⁽¹³⁾ Vitadokumentum Európa szociális dimenziójáról, 2017. április.

6.2 Európai és nemzeti szinten pénzügyi és adópolitikai döntéseket kell meghozni szociális védelmi rendszereink fenntarthatóságának biztosítása érdekében, és ezek a kérdéskörök a szociális párbeszéd témáit képezik.

7. Az alárendeltségi viszony jogi alakulása

7.1 Az EGSZB egyik véleményében⁽¹⁴⁾ kifejtette, hogy magát a munka fogalommeghatározását, valamint a foglalkoztatás és az önfoglalkoztatás közötti különbségtételt jogilag tovább kell fejleszteni, hogy ne maradjanak védelem nélkül a digitális ágazat munkavállalói. Az EGSZB kéri, hogy pontosítsák a digitális gazdaságra vonatkozó jogállást és viszonyokat annak biztosítása érdekében, hogy minden munkavállaló megfelelő jogokat és szociális védelmet élvezhessen. A szociális partnereknek kulcsfontosságú szerepet kell vállalniuk annak biztosításában, hogy ez a folyamat kedvező, méltányos és fenntartható eredményekhez vezessen, valamint hogy a jogok és a védelem terén fennálló szürke zónákat megfelelően kezeljék.

8. A munkára gyakorolt hatások

A digitalizáció alapvető hatással jár mind a meglévő szervezetekre, mind az új jogalanyokra nézve. A digitalizáció egyre erőteljesebb hatást gyakorol a munkamódszerekre, ideértve a távmunka számos ágazatban tapasztalható gyors növekedését. Az Eurofound egyik friss tanulmánya szerint a 28 tagú Unióban átlagosan a munkavállalók mintegy 17%-a távmunkában dolgozik vagy információs és kommunikációs technológiák (ikt) segítségével mobil módon végzi munkáját⁽¹⁵⁾.

8.1 A távmunkában dolgozók és a mobilis munkavállalók számának növekedésére tekintettel a szociális partnereknek új módokat és innovatív módszereket kell találniuk a vállalatok épületeiben fizikailag már jelen nem lévő munkavállalók elérésére.

9. Felügyelet és a munka ellenőrzése

9.1 Miközben az ikt és a digitalizáció bizonyos munkavállalók számára lehetőséget kínál arra, hogy önállóan szervezzék meg a munkaidőt és a munkavégzés helyét (mivel nem a jelenléti időtartama, hanem az eredmény alapján értékeli őket), mások esetében az információs és kommunikációs technológiák a munkájuk fokozott felügyeletét és ellenőrzését eredményezik.

9.2 A szociális partnereknek a szociális párbeszéd révén foglalkozniuk kell ezekkel a kihívásokkal mindezen munkavállalók kollektív érdekeinek védelme és a minőségi munkavégzés szavatolása érdekében.

10. Internetfüggő munkavállalók és egészségügyi kockázatok

10.1 Miközben az ikt egyre intenzívebb használata egyes munkavállalók számára lehetőséget ad az önállóságra, valamint a munka és a magánélet jobb összeegyeztetésére, helytelenül alkalmazva egészségügyi kockázatot is jelent. A stressztől és a kiegészítő szenvedő munkavállalók számának emelkedése aggasztó és költséges valóság, amire a szociális párbeszéd keretében megoldásokat kell találni. Az Európai Bizottság irányelvjavaslatot kezdeményezett a szülők és gondozók körében a munka és a magánélet közötti egyensúly támogatásáról a szociális jogok európai pillérét kísérő intézkedéscsomag keretében⁽¹⁶⁾.

10.2 Az infokommunikációs technológiák⁽¹⁷⁾ emellett elmoshatják a munka és a magánélet közötti határokat is. Erre a munkavállalók állandó rendelkezésre állásának korlátozásáról szóló széles körű párbeszéd és az információs és kommunikációs technológiák hatékony alkalmazását célzó képzés a legfontosabb válasz, valamint az új jogok, például a Franciaországban nemrég bevezetett kikapcsoláshoz való jog biztosítása.

11. A munkavállalók döntéshozó testületekben való részvétele

11.1 Az, hogy a digitalizáció bizonyos munkavállalók esetében egyre nagyobb fokú önállóságot kínál, kihívást jelent a vállalatok, azok szervei, vezetői, valamint a vállalatok irányítási módszerei és hagyományos hierarchikus struktúrái számára. Ezek a fejlemények a szociális párbeszéd, a tájékoztatás, a konzultációk még több formáját és a munkavállalók nagyfokú részvételét teszik szükségessé, akik maguk is hozzájárulhatnak a vállalat és az érdekelt felek számára előnyös innovatív gyakorlatokhoz és fejlesztési folyamatokhoz.

⁽¹⁴⁾ HL C 75., 2017.3.10., 33. o.

⁽¹⁵⁾ „Munka bárhol, bármikor – és ennek hatásai a munka világára”, Eurofound, 2017.

⁽¹⁶⁾ Az Európai Bizottság közleménye „Kezdeményezés a dolgozó szülők és gondozók körében a munka és a magánélet közötti egyensúly támogatására” címmel, 2017. április.

⁽¹⁷⁾ Lásd a Eurofound tanulmányát: „Munka bárhol, bármikor – és ennek hatásai a munka világára”, 2017.

11.2 Erre tekintettel az EGSZB szükségesnek tartja, hogy a munkavállalók nagyobb befolyást kapjanak és nagyobb mértékben vegyenek részt a döntéshozó testületekben. Rendkívül fontos a munkavállalók és szakszervezeteik bizalma, valamint hogy fellépjenek az összes szinten és releváns szervnél, legyen az helyi, felügyelőbizottsági vagy igazgatótanácsi szint. Bevonásuk a változásokra való felkészülésbe, azok kezelésébe és a velük kapcsolatos döntések meghozatalába alapvetően fontos a digitális átállás hatásainak kezelése és az innováció szellemiségének és kultúrájának megteremtése szempontjából. Az Eurofound egy jelentése szerint a vállalatvezetők többségének meggyőződése, hogy az alkalmazottak vállalati döntésekben való részvétele versenyelőnyt jelent⁽¹⁸⁾.

11.3 Az EGSZB véleménye szerint az új munkaszervezési formáknál szem előtt kell tartani a munkavállalókkal való konzultáció és a munkavállalók tájékoztatásának megfelelő formáit. A szociális partnereknek nemzeti szinten és a vállalatokon belül egyaránt meg kell találniuk a legmegfelelőbb megoldásokat e szereplők részvételének biztosításához.

12. A digitalizációval kapcsolatos, tagállamokon belüli szociális párbeszéd első eredményei: elvek és bevált gyakorlatok

12.1 Több tagállam kormánya párbeszédet kezdett a digitalizáció lehetőségeivel és kihívásaival kapcsolatban. Ezekbe bevonták a szakszervezeteket, a munkáltatókat, a kutatókat és a civil társadalom képviselőit.

12.2 Az EGSZB bemutatja, hogy milyen kezdeményezéseket tettek egyes országok az új munkaformákra való felkészülés érdekében. E kezdeményezésekben részt vesznek a szociális partnerek és a civil társadalom képviselői, ideértve az ifjúsági szervezeteket és a szegénység elleni küzdelemmel foglalkozó szervezeteket.

12.2.1 Németország úttörő szerepet játszva 2015-ben zöld könyvet adott ki „Munka 4.0 – a munka újragondolása” címmel, megnyitva az utat a digitális átállásról szóló, a szociális partnerekkel és más érdekelt felekkel folytatott párbeszéd előtt.

12.2.2 Franciaországban létrehoztak egy digitalizációval foglalkozó nemzeti tanácsot, és 2015-ben kiadták a „Mettling-jelentést”. A jelentés, amelynek kidolgozásába bevonták a szakszervezeteket, a munkáltatókat és a polgárokat, számos ajánlást fogalmaz meg a vállalatokra irányulóan.

12.2.3 Hasonló kormányzati kezdeményezéseket vezettek be a kormányok a szociális partnerek, a tudományos körök és a civil társadalom képviselői bevonásával Ausztriában, Finnországban, Svédországban, Portugáliában, Olaszországban, Spanyolországban, Magyarországon és Dániában is.

Az EGSZB úgy véli, hogy e több érdekelt féllel folytatott párbeszéd eredményeit európai szinten kell megszilárdítani, a kifejezett szükségleteket és problémákat pedig a referenciakeret összehangolása érdekében figyelembe kell venni az európai kezdeményezésekben.

13. Szociális partnerek, a szociális párbeszéd témáinak alakulása és a digitalizálással kapcsolatos szakszervezeti fellépések

13.1 Több tagállam tapasztalatai – melyekről az EGSZB az alábbiakban nem kimerítő jelleggel beszámol – a szakszervezeti gyakorlatok fejlődéséről és új jogok szerzéséről tanúskodnak a munkavégzés új formáira vonatkozó kollektív tárgyalásoknak köszönhetően.

13.2 Franciaországban két új jogot is elismertek: az egyik a 2016 augusztusában a munka törvénykönyvébe bekerült kikapcsolási jog, amely a határok és korlátok nélküli munka kockázataira reagál. Ez a jog lehetővé teszi az ikt-t használó munkavállalók számára az állandó kapcsolat korlátozását.

13.3 A vállalatok szintjén folytatott szociális párbeszéd ezt a kikapcsolási jogot vállalati vagy ágazati kollektív szerződések révén ülteti át. Emellett több vállalatnál megállapodás született a távmunkával és a mobil munkavégzéssel kapcsolatban is. Egy távközlési vállalatcsoporton belül 2016-ban Európában elsőként egy a digitalizációról szóló megállapodást is aláírtak a szociális partnerek között. A megállapodás rendelkezik egy olyan bizottság felállításáról, amelyet a szociális partnerekkel együttesen hoznának létre, és amelynek feladata azon új készségek előrejelzése, amelyekre a munkavállalóknak a digitális fejlődés miatt szükségük lesz.

13.4 A Franciaországban bevezetett másik új jog a személyes tevékenységi számla. Ez valamennyi munkavállalóra (alkalmazottakra, önálló vállalkozókra vagy színlelt önfoglalkoztatókra, valamint a platformok munkavállalóira) kiterjed, akik ennek révén egyetlen, átvihető számlán gyűjthetnek képzési, társadalombiztosítási, munkanélküliségi és nyugdíjjogosultságokat.

⁽¹⁸⁾ „Work organisation and employee involvement in Europe”, 2013, lásd továbbá: HL C 161., .2013.6.6., 35. o.

13.5 Emellett innovatív szakszervezeti gyakorlatok jelennek meg: egyes szakszervezetek platformot hoztak létre az önálló vállalkozók számára, amely olyan új szolgáltatásokat kínál, mint az egészségbiztosítás, az ellátási garanciák, valamint a tevékenységükhöz igazodó jogi szolgáltatások.

13.6 Németországban és Svédországban a német IG Metall és a svéd Unionen szakszervezet 2016 júniusában partnerséget hozott létre a digitális platformokon keresztül történő munkavégzés nyomon követése és értékelése céljából, hogy elébe menjen az újfajta gazdaságból eredő változásoknak, és digitális eszközöket fejlesszen ki a szakszervezeti kommunikációhoz az önálló vállalkozók és a közösségi kiszervezett munkát végzők (*crowd-workers*) megszervezése érdekében. Az így létrejött szakszervezeti platform nemzetközi hozzáférést biztosít, és országhatárokon átívelően fordul a munkavállalóhoz. Németországban egy mobil munkavégzésre vonatkozó ágazati megállapodás is létrejött, amely tekintettel van az új munkavégzési formákra, így a távmunkára, a „nomád” munkára és az otthonról végzett munkára.

13.7 Olaszországban a szakszervezetek egyes vállalatoknál megállapodásokat kötöttek az atipikus munkavállalókra vonatkozóan, amelyek garanciákat biztosítanak a mindeddig csupán a klasszikus alkalmazottak számára fenntartott társadalombiztosítás és betegbiztosítás tekintetében, továbbá megfelelő jogi támogatást is előíranyoznak.

13.8 Dániában, az Európai Unió számos más országában, valamint az Egyesült Államokban a szakszervezetek széles körben bírálták az új munkavégzési formákat, mivel azok kívül esnek a hagyományos ágazatokban érvényes szabályozásokon és az adóztatáson. A digitális gazdaságról szóló vitáknak központi témája volt az Uber fuvarozótársaság, a platformokon keresztül történő munkavégzés emblemikus példája. A tét az volt, hogy az Uber gépkocsivezetőit függő viszonyban lévő munkavállalókként ismertessék el, és ennek alapján az Uber köteles legyen bejelenteni őket, munkáltatói járulékokat fizetni utánuk és betartani a munkajogi szabályokat⁽¹⁹⁾. A szakszervezetek célja ugyanis az, hogy a platformok munkavállalóinak nevében tárgyaljanak a minimális bérekről, az algoritmusok háttérében álló és a munkavállalók értékelését meghatározó kritériumok átláthatóságáról, valamint a méltányos munkafeltételekről⁽²⁰⁾.

13.9 Hollandiában a rugalmas szerződéssel rendelkező vagy „önfoglalkoztató” munkavállalók szintén szakszervezeti szerveződésbe kezdtek.

13.10 A fémiparban az európai szociális párbeszéd során az Industriall szakszervezet és a munkáltatókat képviselő CEEMET közös álláspontot írt alá a digitalizáció hatásáról és a szükséges intézkedésekről⁽²¹⁾.

13.11 Uniós szinten a Business Europe, az UNI Europa, a CEEP és az UEAPME közös nyilatkozatot írt alá a digitalizációnak a munka világára gyakorolt hatásairól, rámutatva az európai vezetők és a szociális partnerek előtt álló legnagyobb kihívásokra⁽²²⁾.

Kelt Brüsszelben, 2017. szeptember 20-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽¹⁹⁾ Angliában az Uberrel szemben ítélet született az *Y Aslam, J Farrar és mások kontra Uber* ügyben; az Uber fellebbezést nyújtott be.

⁽²⁰⁾ „Digitalisation of the economy and its impact on labour markets”, Christophe Degryse, az ETUI munkadokumentuma, 2016.02; „ReformsWatch”, az ETUI online tájékoztató szolgáltatása, 2016; „Trade unions must organise people working through platforms”, Gunhild Wallin, 2016. június és „Digitalisation and working life: lessons from the Uber cases around Europe”, Eurofound, 2016. január.

⁽²¹⁾ „An Industriall Europe & CEEMET joint position”, 2016. december 8.

⁽²²⁾ Az európai szociális partnerek 2016. március 16-i háromoldalú szociális csúcstalálkozón aláírt nyilatkozata a digitalizációról.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Készségek kialakítása és fejlesztése, beleértve a digitális készségeket, a munkavégzés új formáinak összefüggésében: új politikák, változó szerepek és felelőségek

(feltárási vélemény az észtt elnökség felkérésére)

(2017/C 434/06)

Előadó: **Ulrich SAMM**

Társelőadó: **Indrè VAREIKYTÈ**

Felkérés:	a Tanács észtt elnöksége, 2017. 03. 17.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017. 07. 19.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017. 09. 20.
Plenáris ülés száma:	528
A szavazás eredménye (mellette/ellene/tartózkodott)	198/5/16

1. Következtetések és ajánlások

1.1. A digitalizáció drámai mértékben megváltoztatja majd a munka világát. **Most kell cselekednünk** annak biztosítása érdekében, hogy a jövőben rendelkezésre álljanak a megfelelő készségek ahhoz, hogy Európa továbbra is versenyképes maradjon és képes legyen új vállalkozásokat és új munkahelyeket teremteni, illetve hogy az emberek teljes szakmai pályafutásuk alatt foglalkoztathatóak maradjanak, és mindenki számára biztosítani lehessen a jóllétet. A digitalizáció és automatizálás bekövetkezésének gyorsasága szociális kockázatokkal is jár, amelyeket valamennyi érdekelt fél összehangolt erőfeszítése révén kell kezelnünk, legyen szó a döntéshozókról, a szociális partnerekről vagy a civil társadalom tagjairól.

1.2. A nagyon nagy kapacitású szélessávú hálózatok elérhetőségének köszönhetően a jövőben a munka világában egyre több lesz az atipikus munkavégzési forma, mint például a (többszörös) részmunkaidős munka, a több vállalkozóval végzett munka és az úgynevezett „**crowdworking**”, amelynek keretében a munkavállalók internetes platformokon kínálják készségeiket, magasan képzett és specializálódott szakemberek hálózataként. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az atipikus munkavégzési formák növekedésére való tekintettel kiemelt prioritásként kell kezelni a **társadalombiztosítás** nyújtását és a **szegénység** elkerülését (az idősek körében is).

1.3. Az EGSZB üdvözöl bizonyos nemzeti kezdeményezéseket, amelyek esetében a szakszervezetek és a civil társadalom nyújt **iránymutatást a „crowdworking” keretében dolgozó munkavállalók („crowdworkerek”) számára**, és amelyek egyes esetekben már egy, a „crowdworking” platformokra vonatkozó magatartási kódex kidolgozásához vezettek. Az EGSZB szeretné, ha az Európai Bizottság foglalkozna ezzel és biztosítaná ennek európai léptékű alkalmazását. A fogyasztók és vállalkozások közötti információs aszimmetria erősödésével foglalkozni kell, például olyan módszerekkel, mint a szabadfoglalkozásúakra vonatkozó etikai kódexek.

1.4. A munkavégzés a hagyományos vállalatoknál is változóban van. A tudásintenzív feladatokra különösen jellemző, hogy egyre lazább feltételek között végezhető el. Ez egyrészt megfelel a számos munkavállaló által kifejezett **rugalmasság iránti igénynek**, másrésztől azonban a munkavégzés intenzívebbé válását eredményezheti és terheket okozhat. Az egyre inkább **több helyszíni munkakörnyezet** új szociális kompetenciákat igényel.

1.5. Az **automatizálás** és a **robotok** jelentős hatást gyakorolnak majd a munka jövőjére. Leválthatják a monoton, nehéz vagy veszélyes munkákat, és az úgynevezett „együttműködő robotok” új generációja a munkavállalók fizikai partnere lehet, és különösen hasznos lehet a testi fogyatékkal élő emberek számára. Míg a jelenlegi robotok elsősorban a fizikai munkákat váltják fel, a szellemi foglalkozásokat szintén érinteni fogja a mesterséges intelligencia alkalmazása. Az automatizálás és a robotok képesek lehetnek stabilizálni a gazdaságot egy idősödő társadalomban.

1.6. A robotok nagyobb számban történő munkahelyi alkalmazása jelentős számú **munkahelyet** érint majd. Számíthatunk arra, hogy mint korábban, a nagyobb társadalmi jólét növekedéséhez és új munkahelyekhez vezet majd olyan speciális területeken, mint például a kultúra, a művészet, a turizmus, a szociális munka, az oktatás, a kommunikáció, a szórakoztatás vagy az egészségügyi ellátás. Előfordulhat azonban, hogy ez a jelenség gyorsabban következik be, mint korábban, ami olyan torzulásokhoz vezethet, amelyekkel kapcsolatban társadalmi párbeszédet szükséges folytatni már a folyamat korai szakaszában.

1.7. Az **egész életen át tartó tanulás**, különösen a digitális készségekkel kapcsolatban, mindenki számára szükséges lesz, és egyre nagyobb rugalmasságot igényel az egyénektől, a vállalatoktól és valamennyi oktatási és képzési rendszertől. Az iskolarendszerű oktatáson túl sokkal több időt kell szánni a szakmai képzésre és informális tanulásra, amit a lehető legnagyobb mértékben támogatni kell a tanúsítványok és szabványok uniós szintű, harmonizált rendszerével. Ezzel összefüggésben az EGSZB már azt is javasolta, hogy vegyenek fontolóra európai intézkedéseket a képzési szabadsággal kapcsolatban.

1.8. Az alapszintű oktatásnak több **interaktív digitális tanulást** kell magában foglalnia. A digitális készségek azonban túlmutathatnak a programozáson, és annak ismeretét is magukban foglalhatják, mi rejlik egy „kattintás” mögött: azaz a rendszer, az összekapcsolódások, a társadalmi hatások és az adatvédelmi és biztonsági problémák megértését.

1.9. A jövőbeli készségeknek meg kell felelniük a társadalmi szükségleteknek és a **munkaerőpiaci igényeknek**. Ez csak a szociális partnerek és az állami és magán oktatási rendszerek közötti szoros együttműködés révén érhető el. A kiszámíthatatlanabb piacok kihívásokat okoznak majd, mivel a vállalkozásoknak és a munkavállalóknak elég gyorsan kell alkalmazkodniuk. Ez különösen a szakmai képzési rendszerek számára jelent kihívást.

1.10. Az állami- és a magánszervezeteknek (iskolák, egyetemek, kereskedelmi kamarák, szakszervezetek, képzési központok) **szakmai képzést** kell nyújtaniuk az új technológiákkal kapcsolatban, különösen azok számára, akik nem rendelkeznek kapacitással arra, hogy maguk szervezzenek képzést, mint például a **kkv-k**, a szabadfoglalkozásúak és az egyéni vállalkozók.

1.11. A hosszú távú fejlemények, amelyek olyan új és előre nem látható kihívásokhoz vezethetnek, melyek esetében a jelenlegi készségek gyorsan elavulttá válhatnak, a legjobban az **általános oktatással** kezelhetők. Minél jobb az általános oktatás, annál jobban fel lehet készülni az ismeretlenre. A széles körű általános oktatás továbbá a legjobb alapot nyújtja annak elsajátításához, hogy hogyan lehet kiszűrni a megbízható információkat az interneten, valamint annak eléréséhez, hogy a felhasználók kevésbé legyenek sebezhetőek az álhírekkel szemben.

1.12. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak az egész életen át tartó tanulóssal, a digitális készségekkel és munkahelyekkel, az új készségfejlesztési programmal és az Erasmus+ programmal kapcsolatos különféle idevonatkozó kezdeményezéseit. A **bevált gyakorlatok** Európai Bizottság által létrehozott **tárháza** képes lehet előmozdítani egy uniós szintű vitát, amelynek a legjobb gyakorlatokon alapuló iránymutatások és szabványok elfogadásához kell vezetnie. A szervezett civil társadalom ebben fontos szerepet játszhat és fog játszani.

2. Bevezetés

2.1. A digitális technológia egyre fontosabb szerepet játszik gazdaságunkban és társadalmi életünkben. Kulcsszerepe lesz az új gazdasági modellek (így a közösségi, funkcionális, körforgásos, megosztásalapú gazdaság) kialakításában. Ráadásul a globalizáció, a migráció, az idősödő társadalom, az éghajlatváltozás és a szükséges fenntartható megoldások jelentős hatást fognak gyakorolni általában a társadalmi környezetre és különösen a munka világára. Ez a feltárási vélemény foglalkozik a kialakulóban lévő új munkavégzési formákkal, középpontba állítva a szükséges készségeket – köztük a digitális készségeket –, az új politikákat, valamint a változó szerepeket és feladatköröket, miközben egy másik, szintén előkészületben lévő feltárási EGSZB-velemény a szociális partnerek és más civil társadalmi szervezetek új munkavégzési formákkal kapcsolatos szerepét vizsgálja ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye: A szociális partnerek és egyéb civil szervezetek szerepe és lehetőségei a munkavégzés új formái kapcsán, elfogadva 2017. szeptemberben (lásd e Hivatalos Lap 30. oldalát).

2.2. Annak érdekében, hogy Európa versenyképes maradjon, és képes legyen új vállalkozásokat és munkahelyeket teremteni, valamint jóllétet biztosítani mindenki számára, prioritásként kell kezelni a **megfelelő készségek** fejlesztését. A digitalizáció és az automatizálás gyors üteme a népesség és különösen a munkavállalók körében **félelmet** is kelt, valamint **bizonytalanságokat** idéz elő a vállalkozásokban, tekintettel a vele járó nagy kihívásokra. Társadalmunknak sürgősen kezelnie kell ezeket a kihívásokat és alkalmazkodnia kell a változásokhoz, a közpolitika és a civil társadalom valamennyi érdekeltjének összehangolt erőfeszítései révén. Európa globális vezető lehet, a saját értékein alapuló modern fejlődéssel.

2.3. Az EGSZB-nek meggyőződése, hogy a **szociális jogok európai pilléréről**⁽²⁾ folytatott viták egyik kulcseleme a munkavégzés jövője kell hogy legyen. Egyes konkrét kérdéseket az EGSZB már körüljárt azokban a véleményeiben, melyek a digitális egységes piacról és a kkv-król⁽³⁾, az Új európai készségfejlesztési programról⁽⁴⁾, az európai gigabialapú társadalomról⁽⁵⁾, a digitális jártasság és a digitális készségek fejlesztéséről, valamint a digitális társadalmi befogadás javításáról⁽⁶⁾, az ipar 4.0-ról és a digitális átalakulásról⁽⁷⁾ szólnak, valamint az Erasmus+ program féldős értékeléséről szóló tájékoztató jelentésében⁽⁸⁾.

3. A munka jövője

3.1. A nagyon nagy kapacitású, szélessávú hálózatok lehetőséget nyitnak rendkívül sokféle **új alkalmazás és környezet** használatára, ilyen például a „dolgok internete” (Internet of Things), az automatizálás, a felhőalapú számítástechnika, a nagy adathalmazok feltárása és a szolgáltatás-központú gondolkodáson alapuló új üzleti modellek. Ez a tendencia magában rejti azt az előnyt, hogy a távoli, illetve domborzati jellemzők miatt nehezen megközelíthető területekre is eljuttatja azokat a foglalkozástípusokat, amelyek jelenleg kizárólag a nagy koncentrációjú városi területeken vannak jelen. A távorvoslás, a távfelügyelet és a távkonzultáció azt jelenti, hogy a kiszolgáltatott személyeknek távolról, közvetlenül otthonukban lehet majd felügyeletet biztosítani, illetve hogy akár a kis központok is elérhetik a magasan képzett szakembereket. Fel kell ismerni, hogy a munkavégzés módja szinte valamennyi csoport és szakma esetében meg fogja változni, és azt is, hogy a következő évtizedek során lezajló fejleményekről szóló előrejelzések jelentős bizonytalanságokat tartalmaznak. Fel kell ismernünk, hogy az ismeretlenre kell felkészülnünk.

3.2. A jövőben növekednek a különbségek a **vállalatok szerkezetében**. Egyrészt vannak az állandó munkavállalókkal rendelkező, hagyományos, úgynevezett „gondoskodó” vállalatok, amelyekben az is cél, hogy vonzó legyen a munkakörnyezet⁽⁹⁾. Másrészt egyre több a „képlékeny szervezetű” vállalat, amelyek egyre inkább az úgynevezett „crowdworkerekre” is támaszkodnak. Ez lehetővé teszi, hogy nagyon rugalmasan reagáljanak a piacok változásaira. A „crowdworkerek” magasan képzett és specializálódott szakemberek hálózatát alkotják – bár bizonyos fokig lehet szó kevésbé képzett munkatársakról is –, akik internetes platformokon kínálják a készségeiket. Várható továbbá, hogy változatos, vegyes szervezetű vállalatok alakulnak ki. Például a gondoskodó vállalatok kiszervezhetik üzleti tevékenységük egy részét a „crowdworkerek” számára. Foglalkozni kell a fogyasztók és vállalkozások közötti információs aszimmetria erősödésével – például olyan módszerekkel, mint a szabadfoglalkozásúakra vonatkozó etikai kódexek.

3.3. A **„crowdworkerek”** élvezik a rugalmas munkaidővel és munkavégzési hellyel járó szabadságot. Készségeiket a piacon kínálják – időnként mikrofeladatok elvégzésére –, a legmagasabb árért. Az ilyen jellegű önfoglalkoztatásban („digitális nomádok”) azonban a társadalombiztosítás hiánya jelentős kockázatokkal jár. Az a társadalmi tendencia, amelynek során a „szokásos” foglalkoztatásról „atipikus” munkára váltunk – ami a „crowdworking” mellett magában foglalja a (többszörös) részmunkaidős munkát és a több vállalkozóval végzett munkát is –, komoly kihívást jelent **társadalombiztosítási rendszereink**⁽¹⁰⁾ számára. A rugalmas biztonság⁽¹¹⁾ négy alkotóelemét – 1) rugalmas és megbízható szerződéses megállapodások, 2) átfogó, egész életen át tartó tanulás, 3) aktív munkaerőpiaci politikák és 4) korszerű szociális biztonsági rendszerek – erre az új típusú munkavégzésre is alkalmazni kell.

⁽²⁾ HL C 125., 2017.4.21., 10. o.

⁽³⁾ Az EGSZB saját kezdeményezésű véleménye: A digitális egységes piac – Trendek és kilátások a kkv-k szempontjából, elfogadás 2017. októberben.

⁽⁴⁾ HL C 173., 2017.5.31., 45. o.

⁽⁵⁾ HL C 125., 2017.4.21., 51. o.

⁽⁶⁾ HL C 318., 2011.10.29., 9. o.

⁽⁷⁾ HL C 389., 2016.10.21., 50. o.

⁽⁸⁾ Az Erasmus+ féldős értékelése, elfogadva 2017. május 31-én (tájékoztató jelentés).

⁽⁹⁾ Bauer, Wilhelm et al. (2012). *Arbeitswelten 4.0. Wie wir morgen arbeiten und leben* [Munkakörnyezet 4.0. Hogyan dolgozunk és élünk holnap?]. Dieter Spath, ed. Stuttgart, Fraunhofer Verlag.

⁽¹⁰⁾ HL C 303., 2016.8.19., 54. o.; HL C 13., 2016.1.15., 161. o.

⁽¹¹⁾ Lásd az Új készségek és munkahelyek menetrendje: Európa hozzájárulása a teljes foglalkoztatottsághoz című közleményt, COM (2010) 682 final.

3.4. A munkavégzés az állandó munkavállalókkal rendelkező, hagyományos vállalatoknál is átalakulóban van. Már viszonylag lényegtelen, hogy hol végzik a tudásintenzív feladatokat és munkát – mint például a mérnöki feladatokat vagy a kutatási és fejlesztési projekteket. Ez a fajta munka egyre lazább feltételek között végezhető, ami egyrészt megfelel a számos munkavállaló által kifejezett **rugalmasság iránti igénynek**, másrésztől azonban a munkavégzés intenzívebbé válását eredményezheti és terhet okozhat. A munka és a magánélet közötti kívánt egyensúly elérése vált az egyik alapvető követelménnyé a munkáltató megválasztása során. Társadalmunk egy több helyszínen működő munkakörnyezet irányába halad, ami **új szociális kompetenciákat** igényel mindenkitől, aki ebben dolgozik. A nonstop lehetséges kapcsolódás segíthet összeegyeztetni a magánéletet és a munkát, de terhet is jelenthet, és egészségi kockázatokhoz vezethet.

3.5. Az **automatizálás és a robotok** jelentős hatást gyakorolnak a munka jövőjére. Az előnyök nyilvánvalóak: magasabb termelékenység és megbízhatóság, valamint a monoton, nehéz vagy veszélyes munka felváltása. Az úgynevezett „együttműködő robotok” új generációja a munkavállalók fizikai partnere lehet, és különösen hasznosnak bizonyulhat a testi fogyatékkal élő személyek számára. A mesterséges intelligencia lehetővé teszi majd az összetett munkavégzés automatizálását, ami nemcsak a fizikai munkákat, hanem a szellemi foglalkozásokat is érinti majd (biztosítási ágazat, finanszírozási szolgáltatások, fordítók, jogi tanácsadás stb.)⁽¹²⁾. Az automatizálás és a robotok képesek lehetnek stabilizálni a gazdaságot egy idősödő társadalomban.

3.6. A robotok eleinte felváltják a dolgozókat, de később új munkahelyek jöhetnek létre. Gyakran megvitatják a nyilvános fórumon, hogy ez hány **munkahelyet érint** és ezzel egyidejűleg hány új állást lehet **teremteni**. A trend egyértelmű, de a számokban nagyok az eltérések. Például a Világgazdasági Fórum előrejelzése szerint 2015 és 2020 között több mint 5,1 millió munkahely fog megszűnni a 15 jelentősebb fejlett és feltörekvő gazdaságban a forradalmi munkaerőpiaci változások miatt, ahogy a mesterséges intelligencia, a robotika, a nanotechnológia és egyéb társadalmi-gazdasági tényezők felváltják a dolgozók iránti szükségletet, másrésztől ugyanezek a technológiai eredmények 2 millió új munkahelyet is teremtenek⁽¹³⁾. Kétségtelen, hogy a robotokkal a termelékenység növekedni fog, ami jó a gazdaság és társadalmunk számára, mivel magasabb GDP-hez vezet. Szinte lehetetlen előre jelezni, hogy a GDP-többletet hogyan fogják új munkahelyek teremtésére használni⁽¹⁴⁾. Tanulhatunk a múltból, amikor az automatizálás nagyobb jólétet eredményezett a társadalomban, növekedéssel és új állásokkal az olyan speciális területeken, mint például a kultúra, a művészet, a turizmus, a szociális munka, az oktatás, a kommunikáció, a szórakoztatás vagy az egészségügyi ellátás. Számíthatunk rá, hogy folytatódik ez a trend, bár előfordulhat, hogy gyorsabb lesz, mint régebben volt. Ez olyan torzulásokhoz vezethet, amelyekkel kapcsolatban szükségessé lehet már korai szakaszban **szociális párbeszédet** folytatni.

3.7. Ezenkívül a **közlekedés** digitalizációja és robotizációja mélyreható változásokkal jár majd a munka jellegét és a szükséges készségeket illetően. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy foglalkozni kell ezekkel a strukturális változásokkal, mégpedig úgy, hogy megerősítjük a tisztességes és gördülékeny átmenetet, illetve kezeljük a készséghiányt⁽¹⁵⁾.

4. Készségek és kompetenciák nyújtása

4.4. A kompetenciák szükséges előfeltételt jelentenek ahhoz, hogy a tudást olyan eredményekké alakítsuk át, amelyek fokozzák a jólétünket – de a digitális korszak új kihívásokat hoz magával. Várhatóan növekedni fog az atipikus munkaszerződéssel rendelkező munkavállalók száma, akik gyakran nem férnek hozzá a hagyományos, vállalati alapú képzési rendszerekhez. A **technikai és szociális kompetenciák**, amelyek tartalmazzák az emberekkel folytatott kommunikációra és együttműködésre való képességet különböző helyzetekben, különböző technikai eszközök révén, valamint a **vállalkozói kompetenciák** és a társadalom iránti felelősségre való összpontosítás már most is előfeltételek, de az oktatási rendszerek többsége még mindig nem képes ezek átadására, mivel egy másik korra tervezték azokat. Az EGSZB – az uniós intézményekkel és ügynökségekkel együttműködve – ismét sürgeti a tagállamokat, valamint az európai vállalatokat, hogy növeljék kapacitásukat és vezessenek be még több innovatív megoldást az **oktatás és a készségfejlesztés** terén, munkahelyi képzéseket és az átképzést is ideértve, mivel Európában az oktatási ágazat céljait és működését illetően valódi paradigmaváltásra, valamint a társadalmon belüli helyének és szerepének megértésére van szükség⁽¹⁶⁾.

⁽¹²⁾ Lásd az EGSZB véleményét: *A mesterséges intelligencia hatásai a (digitális) egységes piacra, a termelésre, a fogyasztásra, a foglalkoztatásra és a társadalomra*, elfogadva 2017. május 31-én, HL C 288., 2017.8.31., 1. o.

⁽¹³⁾ Világgazdasági Fórum. *Foglalkoztatás, készségek és munkaerő-stratégia a negyedik ipari forradalomhoz: A munkahelyek jövője*. Globális kihívás betekintési jelentés, 2016. január, 13. o.

⁽¹⁴⁾ HL C 181., 2012.6.21., 14. o.

⁽¹⁵⁾ Lásd az EGSZB véleményét: *A közlekedés digitalizációjának és robotizációjának hatásai az uniós szakpolitikai döntéshozatalra*, elfogadva 2017. júliusban, HL C 345., 2017.10.13., 52. o.

⁽¹⁶⁾ HL C 173., 2017.5.31., 45. o.

4.5. A **digitalizáció** lehetőséget teremt az olyan hozzáférhető és személyre szabott technológiákra, amelyek tanulóközpontúbb tanulási pályákat kínálhatnak, és **tanulási kontinuumot** hozhatnak létre a formális, nem formális és informális tanulás között. A digitális megoldások beépíthetők az egész életen át tartó tanulási stratégiákba, és hatékony eszközei lehetnek a teljesítményekben és lehetőségekben lévő szakadékok szűkítésének. Azonban ez erőteljesen függ attól, hogy milyen módon vezetik be és használják a digitális technológiát a tanulási környezetekben.

4.6. Jobb tanulási élmények és eredmények eléréséhez az oktatási rendszernek a tanulót kell a középpontba állítania: ő az, akinek szabályoznia kell saját tanulását, képzését és továbbképzését. Ez felvértené a tanulókat ahhoz, hogy aktív, digitális állampolgárokká váljanak, akik képesek tökéletesebben kövacsolni a megszerzett tudásból azáltal, hogy ők határozzák meg a tanulásuk jellegét, helyét, ütemét és időzítését, nézeteikkel és értékeikkel, valamint az olyan értékekkel összhangban, mint a szolidaritás és a máságot tisztelő tartás, melyek az európai identitás részét képezik. Ezért a jövőbeli technológiai beruházásokat szorosabban kísérniük kell az emberi erőforrásokba történő beruházásoknak, és az egész életen át tartó tanulási lehetőségekhez való jobb hozzáférésnek.

4.7. A jövőbeli készségeknek emellett meg kell felelniük a társadalmi szükségleteknek és a **munkaerőpiaci igényeknek** is. Ez csak az állami és magán oktatási intézmények és az összes egyéb érintett érdekcsoport, különösen a szociális partnerek és a vállalatok közötti szoros együttműködés révén érhető el. A kiszámíthatatlanabb piacok kihívásokat okoznak majd, mivel a vállalkozásoknak és a munkavállalóknak elég gyorsan kell alkalmazkodniuk. 2010-es véleményében⁽¹⁷⁾ az EGSZB támogatta a foglalkoztatással és a készségekkel európai szinten foglalkozó **ágazati tanácsok** létrehozását. Mostanáig csak két ágazati tanács jött létre, 14 másik erre vonatkozó projekt még gyerekcipőben jár. Az EGSZB szeretné, ha az Európai Bizottság kifejtene, hogy ez a folyamat miért ilyen lassú, és miért nem kapja meg az ágazatoktól és a nemzeti intézményektől a szükséges támogatást.

4.8. A tanulókat a tudás létrehozásának **innovatív gyakorlatai** felé kell irányítani, ami maga után vonja a tanulás társadalmi, fizikai, digitális, virtuális és mobil helyeinek egyesítését, és annak megtanulását, hogy hogyan kell tanulni. A kutatásalapú és projektalapú tanulás, a jelenségalapú tanulás, a diákokat mozgósító tevékenységek, az együttműködő tanulás és a fordított tanulás például mind gondolkodóbb és részvételen alapuló tanulási folyamatokhoz vezetnek. A technológiai és pedagógiai innováció közötti szakadék szűkítésének vagy felszámolásának egyik lehetséges módját a formális, nem formális és informális tanulási struktúrák hatékonyabb összekapcsolása jelenti.

4.9. **Az egész életen át tartó tanulás** a társadalom és az összes érintett szereplő számára szükséges. Alapos általános oktatással kezdődik – amely az egyéni fejlődés kulcsfontosságú része, mivel segít felkészíteni az embereket az új és előre nem látható kihívásokra –, és sokkal hosszabb ideig folytatódik, a szakmai képzéssel és az informális tanúlással. Ezeket támogatni kell az **uniós szintű tanúsítványok és szabványok** harmonizált rendszerével, valamint a tanulási eredmények összehasonlíthatóságának és egyenértékűségének meghatározására szolgáló, megfelelő közös eszközökkel. A tanulásra vonatkozó követelmények fontosabbá válnak, amint növekednek a személyek, vállalatok, valamint az oktatási és képzési rendszerek rugalmassága iránti igények. Ezért az interdiszciplináris megközelítés egyre fontosabb szerepet játszik majd.

4.10. Az EGSZB ismételten javasolja⁽¹⁸⁾, hogy meg kell vizsgálni, hogy szükség van-e európai intézkedésekre ahhoz, hogy a tanulmányi szabadsággal kapcsolatos pozitív tagállami tapasztalatokat általánossá tegyünk az EU-ban.

4.11. A jelenlegi rendszerek általában nem illeszkednek a munkaerőpiacok struktúrájához, amelyben a nem szabványos foglalkoztatás egyre nagyobb jelentőséget kap. A jelenlegi rendszerek a szabványosan foglalkoztatott munkavállalókat érik el – ha egyáltalán elérik – munkahelyi képzés formájában. Korszerűsíteni kell a rendszereket annak érdekében, hogy a munkaerőpiac összes szereplője hozzáférhessen a képzéshez. Az EU-nak lényegesen több finanszírozási forrást kell mozgósítania a képzésbe történő beruházás érdekében, e nélkül ugyanis a megfelelő képzés néhányak kiváltsága lesz. Ez fontos probléma, ugyanis csak a naprakész szakismeretekkel rendelkezőknek van nagy esélyük arra, hogy méltányos és rendszeresen megfizetett munkahelyet találjanak.

⁽¹⁷⁾ HL C 347., 2010.12.18., 1. o.

⁽¹⁸⁾ HL C 13., 2016.1.15., 161. o.

4.12. A **digitális készségeket** a lehető legfiatalabb kortól kell tanítani⁽¹⁹⁾, és az alapszintű oktatásnak több interaktív digitális tanulást is magában kell foglalnia⁽²⁰⁾. A digitális készségek azonban túlmutathatnak a programozáson, és annak ismeretét is magukban foglalhatják, mi rejlik egy „kattintás” mögött: azaz a rendszer, az összekapcsolódások, a társadalmi hatások és az adatvédelmi és biztonsági problémák megértését.

4.13. A **digitális eszközök** jelentős szerepet játszanak a tanítás átalakításában és támogatásában, ami a tanulók fokozott részvételéhez és jobb eredményekhez vezethet⁽²¹⁾. Mivel a **pedagógusok és az oktatók** egyre fontosabb szerepet játszanak majd, kompetenciáiknak új megközelítésekhez, technológiákhoz és tudáshoz kell alkalmazkodniuk az új oktatási környezetben. A pedagógusok minőségi felkészülése ezért kulcsfontosságúvá válik, valamint a státusuk is a szakmai rugalmasság, a díjazás, a szociális garanciák stb. szempontjából. Annak érdekében, hogy biztosítsuk a minőségi változást az európai oktatási rendszerek egészében, az EGSZB javasolja az Európai Unióban fellelhető jelenlegi sikeres példák⁽²²⁾ követését, és szorgalmazza a beruházások fokozását a **tanárok** és egyéb pedagógusok kezdeti és folyamatos **szakmai fejlesztésébe**.

4.14. Amellett, hogy segítik a formális oktatás szereplőit azon erőfeszítéseikben, hogy egész életen át tartó oktatást tudjanak nyújtani, további támogatást kell biztosítani az **iskolarendszeren kívüli oktatást nyújtók** számára is. Ezek meg tudják szólítani a hátrányos helyzetű és kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportokat, és hozzáférést tudnak adni az egész életen át tartó tanulási lehetőségekhez, ideértve azt is, hogy érvényesítsék a digitális, online és nyílt tanulási erőforrásokon és eszközökön keresztül, valamint a különböző értékeléseken és önértékeléseken keresztül, formatív és szummatív módszerekkel megszerzett tudást.

4.15. Attól eltekintve, hogy a digitális technológiák képesek jobbá tenni a tanítási és tanulási folyamatokat, **új értékelési módszereket** is előmozdíthatnak, ideértve az önértékelést is, amelyek kiegészíthetik a hagyományos szummatív megközelítéseket; nevezetesen az olyan módszereket, amelyek az értékelést a tanulás szerves részévé teszik a mesterséges intelligencia, a gépi intelligencia, a tanulási analitika és az értékelés tananyagokkal való összekötésének új módszerei révén. Az elemző technológiák használata lehetővé teszi a gyors visszacsatolásokat, amelyek lehetővé teszik a valós idejű értékelést, és így hozzájárulnak a személyre szabottabb tanuláshoz.

4.16. Az egyetemi szintű tudomány és kutatás területén az összes kutatási terület digitalizációja hatalmas mennyiségű tudományos adat kezelését teszi szükségessé. Egy megfelelő adatinfrastruktúra (nemzeti és nemzetközi szinten) lehetővé teszi, hogy ezekhez az adatokhoz távolról is hozzáférjenek és elemezzék azokat. Bár Európa tervezi a tudomány és az innováció felgyorsításához szükséges infrastruktúra biztosítását, 2025-re a becslések szerint félmillió **adatkezelési szakemberre** lesz szükség Európában⁽²³⁾. Európának összehangolt erőfeszítéseket kell tennie egy ilyen alapvető adatkezelési szakértelem kialakításához. E tekintetben fontos szerepet játszik a magas színvonalú nemzeti oktatás, és azt olyan európai programokkal kell kiegészíteni, mint az Erasmus+ és a Marie Skłodowska-Curie-cselekvések.

5. A közpolitika és a civil társadalom szerepe

5.1. Európa számos jó példát tud mutatni a digitális korszak új készségeivel kapcsolatos követelmények kezelésének tekintetében. Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottságnak az egész életen át tartó tanulással, a digitális készségekkel és munkahelyekkel, az új készségfejlesztési programmal és az Erasmus+ programmal kapcsolatos különféle kezdeményezéseit. A **bevált gyakorlatok** Európai Bizottság által létrehozott **tárháza** képes lehet előmozdítani egy arra irányuló uniós szintű vitát, hogy azonosítsák a legjobb gyakorlaton alapuló iránymutatásokat és szabványokat. A szervezett civil társadalom e tekintetben fontos szerepet játszhat és fog játszani.

5.2. Az EGSZB hangsúlyozni kívánja az uniós ügynökségek, mint az **Eurofound** és a **Cedefop** által elvégzett, nagyra becsült munkát. Az ügynökségek közötti jobb együttműködés nagyobb hatást eredményezhet, és jobban felkeltheti a tagállamok és az uniós intézmények figyelmét.

5.3. A jövőbeli munkához most kell kidolgozni a **készségek és kompetenciák biztosításának rendszerét**. Ahol lehetséges, ennek minden szinten a készségek felmérésén és a hosszú távú készségigényeket azonosító előrejelzési gyakorlatokon kell alapulnia, európai szinten pedig fel kell gyorsítani a foglalkoztatással és készségekkel foglalkozó ágazati tanácsok létrehozását annak érdekében, hogy elkerüljük a szakemberhiányt és a strukturális munkaerőhiányt. Ez sürgős feladat valamennyi érdekelt fél, köztük a részt vevő állami és magánintézmények számára is.

⁽¹⁹⁾ HL C 451., 2014.12.16., 25. o.

⁽²⁰⁾ Például Japánban a játékképzés 5 éves kortól a tanterv része; Észtországban az alapvető és vizuális programozást a második tanévtől tanítják. Az ilyen példák úttörő modellként szolgálhatnak.

⁽²¹⁾ Technológiai Jövőkutatási Intézet: Szakpolitikai jelentés az IKT-ről a tanulás, az innováció és a kreativitás szempontjából, 2008.

⁽²²⁾ Ilyen például általában a finn oktatási rendszer, a koppenhágai Ørestad gimnázium (Dánia), a stockholmi Egalia óvoda (Svédország) stb.

⁽²³⁾ Az Európai Bizottság európai nyílt tudományosadat-felhővel foglalkozó magas szintű szakértői csoportja, *Az európai nyílt tudományosadat-felhő megvalósítása*, 2016., 12. o.

5.4. Egyértelmű **szerepeket** kell meghatározni a **különböző iskolarendszerű oktatási szintek** számára, valamint meg kell határozni a közöttük lévő kapcsolatokat; például: a kreativitás és a képzelet támogatása – óvodai szinten; a kreativitás ötvözése szilárd alapvető tudással, valamint a kritikus gondolkodás és a tudás alkalmazásának támogatása – iskolai szinten; specializált interdiszciplináris készségek hozzáadása – szakoktatási és szakképzési szinten; és a szakmai interdiszciplináris tudás és gondolkodás kiterjesztése – felsőoktatási szinten.

5.5. Kulcsfontosságú a **vállalatok által** a munkavállalók számára **nyújtott szakmai oktatás és képzés**. Itt kritikus jelentősége lesz a vállalatok, egyetemek és szakmai intézmények közötti együttműködésnek. Egyre több olyan szervezet lesz, amely **iskolarendszeren kívüli oktatást** biztosít, pl. szervezett oktatási tevékenységeket az elfogadott formális rendszeren kívül. A civil társadalom új oktatási fórumokat hozhat létre a kompetenciák fejlesztésére, különböző személyekkel, intézményekkel és érdekeltekkel együttműködve.

5.6. A **kkv-knak** kívülről érkező, különleges támogatásra van szükségük, mert általában korlátozott erőforrásokkal rendelkeznek a képzésekhez, különösen akkor, ha új technológiák jelennek meg, és a speciális szakértelem házon belül még nem hozzáférhető. Az olyan intézmények, mint a **kereskedelmi kamarák** vagy a szabadfoglalkozásúak szervezetei – együttműködésben az iskolákkal, egyetemekkel és magán képzési központokkal, valamint a köz-magán társuláson alapuló intézményekkel – hasznosak lehetnek az oktatási programok biztosításában.

5.7. Az **informális tanulás** mint valóban egész életen át tartó folyamat szerepe egyre fontosabbá válik, amivel minden személy készségeket és tudást sajátít el a mindennapi tapasztalataiból; ez az ágazat minőségi szempontból fejleszthető, a televíziós csatornák, internetes platformok és az egyéb média révén nyújtott, államilag finanszírozott programoknak köszönhetően. A **szabványok és tanúsítványok** hasznosak lesznek abban, hogy mérhetővé és összehasonlíthatóvá teszik ezeket a tanulási eredményeket, különösen egy munkahelyváltás esetén.

5.8. Tekintettel az összes különböző oktatási formára, javítani kell az informális tanulás **összehasonlíthatóságának és egyenértékűségének** meghatározására szolgáló, meglévő eszközöket. Át kell alakítani a korábbi oktatás, a tanulási eredmények és a kompetenciák meglévő elismerési rendszereit annak érdekében, hogy azok megbízható és hozzáférhető szabvánnyá váljanak mindenki számára, valamint képesek legyenek segíteni a tanulókat abban, hogy tudatosítsák saját tapasztalataikat, kompetenciáikat és tudásukat.

5.9. A **szociális biztonság** és a kollektív tárgyalás problémát jelent, különösen a „crowdworkerek”, valamint az atipikus foglalkoztatásban dolgozó munkavállalók számára. Az ilyen „digitális nomádokat” egyre nagyobb számban fenyegeti az öregkori szegénység. A közpolitikai tevékenység keretében rendeleteket kell kidolgozni annak érdekében, hogy kezeljék ezt a problémát. Már létezik néhány olyan kezdeményezés, amely társadalmi párbeszéd keretében ezzel a problémával foglalkozik. Jó példa erre a németországi IG Metall szakszervezet, amely létrehozta a faircrowdwork.org internetes platformot, hogy **iránymutatást adhasson a „crowdworkerek” számára**, és más érdekelt felekkel együtt „crowdworker” platformokra vonatkozó magatartási kódexet dolgozott ki. Az EGSZB szeretné, ha az azonosított legjobb gyakorlatokat egész Európában bevezetnék.

Kelt Brüsszelben, 2017. szeptember 20-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 528. PLENÁRIS ÜLÉSE (2017. SZEPTEMBER 20–21.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak – Az EU vámuniójának és a vámunió irányításának továbbfejlesztése

[COM(2016) 813 final]

(2017/C 434/07)

Előadó: **Dimitris DIMITRIADIS**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2017.2.17.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésein:	2017.9.5.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.9.20.
Plenáris ülés száma: xx.	528.
A szavazás eredménye	162/0/3
(mellette/ellene/tartózkodott):	

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB úgy véli, hogy egy hatékony vámunió az európai integrációs folyamat elengedhetetlen előfeltétele az áruk szabad mozgásának biztosítása és az Unió versenyképességének, valamint kereskedelmi és tárgyalási képességének erősítése érdekében, fontos lépést jelent azonban egy biztonsági unió kialakulása felé is, mivel nagymértékben hozzájárul a biztonság terén újonnan felmerülő, eddig nem tapasztalt fenyegetések elleni fellépéshez, ugyanakkor védi a polgárok biztonságát és a pénzügyi érdekeket is.

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy az új vámjogszabályok fő célja az eljárások egyszerűsítése és azok összehangolása a legújabb adatokkal, valamint hogy az Uniós Vámkodeks eredményes alkalmazása segítene fokozni az Unió gazdasági versenyképességét szerte a világban.

1.3 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság arra irányuló javaslatával, hogy fejlesszék a vámunió irányítását, de úgy véli, hogy annak átfogó módon történő létrehozása többszintű reformot és határozott fellépést igényel műszaki téren, anélkül azonban, hogy módosítanák az Unió hatásköreit vagy megzavarnák az intézmények közötti egyensúlyt. Az EGSZB hangsúlyozza azonban, hogy semmilyen reform sem akadályozhatja a jogszerű kereskedelem megkönnyítését vagy az alapvető jogok védelmét.

1.4 Az EGSZB úgy véli, hogy a vámjogszabályok eredményes alkalmazása elsősorban azokat az erőfeszítéseket jelenti, amelyek célja minimálisra csökkenteni annak lehetőségét, hogy a tagállamok igazgatási szervei eltérően értelmezzék azokat. Ezt meg kell előznie az interoperábilis számítógépesített rendszerek kiépítésének és egy teljesen digitális környezetre való áttérésnek, olyan erőforrások használatával, amelyeken a nemzeti hatóságok szervezete és működése alapul.

1.5 Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy szükséges egy automatizált központi vámkezelésre történő áttérés annak érdekében, hogy előmozdítsák a bűnözői tevékenység megelőzését és visszaszorítását célzó intézkedések koordinációját, valamint védjék az EU pénzügyi érdekeit, hogy megvédjék a vállalkozások és az európai fogyasztók jogait, érdekeit és biztonságát. Az EGSZB ezért kéri az Európai Ügyészség (EPPO) létrehozását, amely pozitív módon járulna hozzá ehhez.

1.6 Az EGSZB véleménye szerint szükség van egy olyan közös uniós vámstratégiára, amely magában foglalja a vámhatóságok kettős szerepét: a határellenőrzést és a vegyes feladatokat – a vámellenőrzéseket és a vámok beszedését, illetve a bűnözői tevékenység megelőzésének és az ellene folytatott küzdelemnek a segítségét. Ugyanakkor a stratégiának gondoskodnia kell az anyagi és emberi erőforrások optimalizálásáról – az előbbi bővítésébe és fejlesztésébe történő beruházások által, és az utóbbi képzésének és felkészültségének előtérbe helyezésével –, valamint arról, hogy uniós igazgatási támogató intézkedéseket dolgozzanak ki a vonatkozó jogszabályok alkalmazása terén, illetve a végrehajtás szorosabb nyomonkövetésére.

1.7 Az EGSZB úgy véli, hogy a stratégia kidolgozása során szem előtt kell tartani az annak megfelelni köteles gazdasági szereplők sokszínűségét, azt a sürgető szükségletet, hogy kiaknázzák az új technológiákat és az innovációt, biztosítva az egyének és a vállalkozások adatvédelmét és a szellemi, ipari és kereskedelmi tulajdonjogok teljes körű tiszteletben tartását; figyelembe kell továbbá venni az emberi tényezőt is, mivel a vámhatóságok munkája jelentős mértékben erre épül. Kiemelt figyelmet kell fordítani a mikro-, kis és középvállalkozásokra (kkv-k) és a fogyasztókra.

1.8 Az EGSZB úgy véli, hogy a decentralizált működési modellt közigazgatási együttműködés útján meg kell erősíteni, egy, az Európai Bizottság irányítása alatt működő támogató szerv vagy szervezet központi koordinációjával és a Vámpolitikai Csoport részvételével annak érdekében, hogy segítséget nyújtsanak az Uniós Vámkódexet érintő végrehajtási kérdésekkel kapcsolatban. Ennek a szervnek többek között az is feladata lenne, hogy kifejezetten biztonsági kérdésekre összpontosító cselekvési vagy képzési programokat működtessen, illetve hogy magas szintű specializációt biztosítson és támogassa a szakértelmet a vámügyek területén. Ugyanakkor iránymutatásokat bocsáthatna ki az új kihívásokra való gyors és közvetlen reagálás érdekében.

1.9 Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy létfontosságú a Vám 2020 és a Fiscalis 2020 programok kiterjesztése és megerősítése, azok ugyanis katalizátorként segíthetik az irányítási célú (képzés, az információk terjesztése, operatív cselekvés, berendezések stb.) források célzott felhasználását.

1.10 Az EGSZB azt várja, hogy felgyorsítsák a kereskedelmi partnerekkel a kölcsönös közigazgatási segítségnyújtásról aláírandó, olyan jellegű megállapodások megkötését, amelyek teljes mértékben tükrözik a nem uniós országokkal fenntartott, folyamatosan bővülő kereskedelmi együttműködést és megfelelnek a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) a kereskedelmi eljárások egyszerűsítéséről szóló megállapodásának.

1.11 Az EGSZB úgy véli, hogy kulcsfontosságú intézkedéseket kell tenni a védelem és a biztonság területén, ahol a vámhatóságoknak már most is kihívásokkal kell szembesülniük. Következésképpen úgy véli, hogy a vámhatóságok és a rendőrség közötti együttműködést nagyobb mértékben kell intézményes alapokra helyezni és központilag kell koordinálni. Meg kell erősíteni az európai szervek és a decentralizált szolgálatok közötti ágazatközi együttműködést is azzal a céllal, hogy a tagállamokon keresztül erősödjön az Unió külső határokon való fellépése és fokozódjon jelenléte. Az együttműködésnek többek között arra kell irányulnia, hogy foglalkozzon a terrorizmus finanszírozása és a fegyverkereskedelem kérdéseivel, és alaposabban ellenőrizze a kettős felhasználású termékeket és a kapcsolódó technológiát. Emellett hatékonyan és eredményesen kezelniük kell az iparjogvédelmi jogok megsértését és a hamisítást.

1.12 Az EGSZB úgy véli, hogy minden megtett intézkedésnek szükségszerűen részét kell képeznie a nyílt párbeszédnek valamennyi érdekelt féllel (vállalkozások, fogyasztók, vámhatóságok, vámtisztviselők, szakszervezetek és civil társadalmi szervezetek) annak érdekében, hogy egyértelműbb és teljesebb képet kapjunk a megoldandó kérdésekről, és eközben figyelembe vegyük valamennyi oldal érdekeit.

1.13 Végetetül az EGSZB úgy véli, hogy attól függetlenül, hogy milyen megközelítést fogadnak el a vámunió korszerűsítése kapcsán, annak teljes mértékben figyelembe kell vennie az Unió külső határainak a brexit következtében történő módosulását.

2. A vámuniót érintő általános szempontok

2.1 A vámunió az európai integráció létfontosságú előfeltétele, különösen abból a szempontból, hogy biztonságos, átlátható és környezet- és fogyasztóbarát módon biztosítani tudjuk az áruk szabad mozgása elvének egységes és zökkenőmentes alkalmazását, eredményesen kezelve a törvény szerint büntetendő határokon átnyúló tevékenységeket ⁽¹⁾.

2.2 A vámunió az egységes piac sarokköve, és következőképpen teljes mértékben tükröznie kell annak szükségleteit. Emellett arra szolgál, hogy segítsen fokozni az Unió versenyképességét a globális piacon. A vámok európai költségvetéshez való hozzájárulása szintén nagyon jelentős. 2015-ben például a bevétel összege 18,6 milliárd euró volt, ami az uniós költségvetés körülbelül 13,6 %-át teszi ki.

2.3 A tilalmak, valamint az uniós polgárok biztonságának és védelmének biztosítására irányuló intézkedések formájában megvalósuló védőintézkedések mellett a vámunió létrehozása olyan intézkedések bevezetését vagy korszerűsítését is megköveteli, mint a közös kereskedelempolitika és a közös külső vámtarifa alkalmazása, illetve az EU és a szomszédos, tagjelölt vagy potenciális tagjelölt országok közötti társulási megállapodásokban, illetve harmadik országokkal megkötött szabadkereskedelmi megállapodásokban bevezetett preferenciális tarifák.

2.4 A vámunió célja a legális kereskedelem megkönnyítése és ezáltal a csalás elleni fellépés, valamint ezzel párhuzamosan az illegális árumozgások és illegális pénzügyi tranzakciók megakadályozása, amelyek illegális vagy terrorista célokat szolgálhatnak.

3. A közlemény lényegi tartalma

3.1 Az Európai Bizottság célja a közlemény közzétételével az volt, hogy párbeszédet indítson a vámunió olyan irányú korszerűsítéséről, amely figyelembe veszi az idők során a következő tényezők miatt kialakult új helyzetet:

- az Unió kiszélesítése és elmélyítése által előidézett belső kihívások és a közigazgatási rendszerek közötti jelentős minőségi és jogszabályi eltérések, amelyek elkerülhetetlenül a bevételek csökkenéséhez és a működési szükségletek arányos növekedéséhez vezettek,
- az állandóan növekvő külső biztonsági kihívások és fenyegetések, melyek legfontosabb példái az importált terrorizmus és a határokon átnyúló bűnözés, illetve a nemzetközi kereskedelem globalizációjából fakadó problémák – mint például a folyamatosan változó üzleti modellek, ellátási láncok és a tranzakciók volumenének növekedése a harmadik országokkal kötött megállapodások miatt –, illetve az internet használata.

A korszerűsítés célja az, hogy végbemenjen a vámunió alapvető aspektusainak szerkezeti reformja és egy új irányítási modell jöjjön létre.

3.2 A közleményben az Európai Bizottság hangsúlyozza, hogy architektúrája korszerűsítése által növelni kell a vámunió hatékonyságát annak érdekében, hogy fokozzák az uniós vámhatóságok közötti együttműködést és olyan struktúrákat hozzanak létre, amelyek alkalmazkodni képesek és rugalmas módon változhatnak.

3.3 A szóban forgó közlemény nem javasolja, hogy terjesszék ki az Unió kompetenciáját új területekre, hanem azáltal kísérli meg a vámuniós politikák korszerűsítését, hogy rugalmasabbá és hatékonyabbá teszi azokat, hogy reagáljanak a folyamatosan változó helyzetekre.

4. Figyelembe veendő problematikus szempontok

4.1 Az Unió Vámkódex felülvizsgálata jelentős módosításokat vezetett be a kereskedelem egyszerűsítése és előmozdítása céljával. A vámjogszabályok és az áruk szabad mozgásával kapcsolatos jogszabályok összessége azonban továbbra is rendkívül bonyolult, és körülbelül 1 127 jelenleg hatályos szövegből áll (megállapodások, irányelvek, rendeletek és határozatok) ⁽²⁾. Emiatt senki nem tud könnyen a vonatkozó rendelkezésekre hivatkozni, hacsak nem ismeri eleve az európai jogot.

⁽¹⁾ HL C 229., 2012.7.31., 68. o.

⁽²⁾ Önértékelési tanulmány (a nemzeti vámhatóságok által készített értékelés a vámunió működéséről). Tanulmány a vámunió értékeléséről (a TAXUD/2010/CC/101. számú keretszerződést végrehajtó 13. számú különleges szerződés) (DG TAXUD, 2013).

4.2 Az előző rendszer egyértelműen több olyan pontot tartalmazott, amely nem volt egyértelmű, teret engedve annak, hogy ezt kihasználják a vonatkozó nemzeti rendelkezések, az egységes alkalmazást sértő, vitatható következményekkel. Az Uniói Vámkódex átfogó kodifikációja azt jelenti, hogy az európai jog közvetlenül alkalmazandó és közvetlen hatállyal bír, bár továbbra is kizárólag a nemzeti vámrendszerek által kerül végrehajtásra, amelyek szervezeti szempontból jelentősen eltérnek egymástól; ez pedig széttöröttség, súlyosabb adminisztratív terheket, a bürokráciában működési zavarokat és késedelmeket eredményez⁽³⁾. Továbbá a kivételesen hosszú átmeneti időszak bizonytalanságot generál, és káros hatást gyakorolhat a vállalkozásokra, különösen a mikro-, kis- és középvállalkozásokra (kkv-kra), illetve a fogyasztókra.

4.3 A vámhatóságok hagyományosan a vámok és közvetett adók beszedéséért voltak felelősek, ma már azonban azt is kéri tőlük, hogy segítsenek megerősíteni az Unió külső határait és kezelni az országhatáron kívül és belül is káros illegális gyakorlatokat.

4.4 Az Unió bővítései nagyobb terhet róttak a decentralizált modellre, és szükségessé tették több mint 120 000 vámtisztviselő koordinációját és átképzését, mivel a vámügyi rendszerek, az ellenőrzési mechanizmusok, a logisztikai infrastruktúra – amely immár csúcstechnológiai rendszereket követel meg –, a vámhivatali személyzet rendelkezésre állása és a források alapvetően eltérnek egymástól.

4.5 Az új technológiák alkalmazása az európai iparban és az egységes digitális piac bevezetése a héarendszer javasolt reformjával együtt előrehaladást jelent, de még inkább szükségessé teszi, hogy a vám eljárások rugalmasak legyenek és igazodjanak a modern tranzakciók összetettségéhez. Ugyanez vonatkozik a változó termelési és fogyasztási mintákra, a növekvő mértékű nemzetközi kereskedelemre, valamint az uniós kereskedelempolitika kontextusának részét képező globális kereskedelem fejlődését fenyegető globális veszélyekre is.

5. A vámunió irányításának koncepciója és alapelvei

5.1 A vámügyi irányítás koncepciójának a következő elemeken kell alapulnia:

- vegyes feladatok: egyrészt vámellenőrzések és a vámok beszedése (tisztán pénzügyi feladat), másrészt az Uniót fenyegető globális veszélyek (bűnözői tevékenység, terrorizmus, szervezett bűnözés, környezetkárosodás, a veszélyes áruk kereskedelméből következő egyre nagyobb kockázatok) megelőzése és az ellene folytatott küzdelem segítése,
- beruházás az eredményesebb végrehajtás érdekében az anyagi, technológiai és humán erőforrások optimalizálásával, ami az előbbiek modernizálásába történő jelentős beruházásokkal és az utóbbi képzésének és felkészültségének előtérbe helyezésével érhető el, professzionalizmusuk fokozása és elszámoltathatóságuk biztosítása érdekében,
- uniós igazgatási támogatás a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásában és az alkalmazás szorosabb nyomon követése,
- a nemzeti vámhatóságok összekapcsolhatóságának erősítése,
- a hivatalos együttműködés pontos meghatározása a reagálási idő javítása és a lehető legátfogóbb operatív irányítás garantálása érdekében,
- ágazatközi megközelítés a biztonság kapcsán a vámhatóságok és bűnüldöző hatóságok között szinergiák megteremtésével és az információ megosztásával,
- alkalmazkodás a digitális egységes piac létrehozásáról és az uniós héarendszer megreformálásáról szóló jogalkotási csomag által bevezetett változásokhoz,
- az új technológiák és az innováció kiaknázása, biztosítva az egyének és a vállalkozások adatvédelmének tiszteletben tartását,

⁽³⁾ Lásd például az EGSZB véleményét a vámunió helyzetéről (INT/677) (HL C 271., 2013.9.19., 66. o.).

- minden olyan terv kiemelt kezelése, amely a fogyasztók védelmére és a vámkezelés megkönnyítésére irányul (a „gondolkozz először kicsiben” elv alapján),
- a gondos ügyintézés, a jobbiztonság és az átláthatóság elvei,
- az emberi erőforrások és a munkahelyek megőrzésének elsőbbsége.

6. Szükséges általános reformok

6.1 Az Európai Bizottság javaslatának megfelelően, amellyel az EGSZB egyetért, a vámunió működési jövőképét korszerűsíteni kell, hogy következetes stratégia jöjjön létre egyértelmű időrenddel, a fent meghatározott elvek és az alábbiakban megvizsgált pontok alapján.

6.2 Készíteni kell egy hatástanulmányt és értékelést az új Uniós Vámkódexről, amelynek ideiglenes változatát 2017 vége előtt kell kidolgozni, korábbi tanulmányok alapján, de szélesebb körben és valamennyi tevékenységi területen ⁽⁴⁾, hogy a stratégia hangsúlyt fektessen a problémák, gyengeségek, átfedések, következtelenségek és elavult intézkedések kiküszöbölésére, és biztosítsa, hogy a folyamat következő lépései szilárd alapokra épüljenek ⁽⁵⁾. A tanulmánynak emellett külön figyelmet kell fordítania a vámügyi emberi erőforrásokat érintő következményekre is.

6.3 A hangsúlyt az információk és a legjobb gyakorlatok vámhatóságok és közigazgatási hatóságok közötti, az információtechnológia szisztematikus és módszeres használata révén történő cseréjére kell helyezni. Evégett vámügyi szempontból fel kell mérni a meglévő adatbázisokat.

6.4 Egy, a tagállamok közigazgatási struktúráira alapuló, decentralizált és vállalkozásbarát modell csak annyiban lehet sikeres, amennyiben figyelembe veszi a nemzeti közigazgatási hatóságokat. Ebből következően állandó, rugalmas intézményi struktúrákat kell kialakítani. Ezért ajánlatos létrehozni egy, az Európai Bizottság irányítása alatt és a Vámpolitikai Csoport részvételével működő támogató szervet vagy szervezetet, a következők érdekében:

- segítségnyújtás a jogszabályi végrehajtási kérdésekkel kapcsolatban – részben az Uniós Vámkódex alkalmazására és az egyéb szövegek szerkezetére vonatkozó átfogó iránymutatás révén,
- az informatikai infrastruktúra kezelése, valamint az európai vámügyi oktatási intézmény ⁽⁶⁾ bevonása, amely az uniós vámügyi kompetenciakeret alapján a következőkért is felelős lesz:
 - magas szintű specializáció biztosítása és a vámügyek területén a szakmai tapasztalat támogatása az európai képzési tantervek alapján,
 - kifejezetten biztonsági kérdésekre összpontosító operatív cselekvési és képzési programok szervezése,
- az Uniós Vámkódex alkalmazására vonatkozó átfogó iránymutatás és végrehajtási rendelkezések összeállítása és a vonatkozó jogszabályok szerkezetének kialakítása,
- az elektronikus rendszerek közös kezelése, biztosítva az információknak és eljárásoknak az egységes platformon való hozzáférhetőségét a harmadik országbeli szereplők dolgának megkönnyítése érdekében. E célból haladéktalanul meg kell gyorsítani a papírmentes környezetre történő átállást, létrehozva egy közös referenciapontot az eljárások egyszerűsítésére, amint azt az Uniós Vámkódex előírja,
- esetlegesen döntéshozatal iránymutatások kibocsátásáról azzal a céllal, hogy gyorsan és közvetlenül reagálhassunk az új kihívásokra.

⁽⁴⁾ Az Európai Bizottság közleménye az EU vámuniójának irányítási reformjáról szóló tervéről (DG TAXUD – A1, 2015. július).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament 2017. január 19-i állásfoglalása az uniós vámkódex végrehajtásával kapcsolatos kihívások kezeléséről (2016/2017(RSP)) P8_TA(2017)0011.

⁽⁶⁾ Az EGSZB ezt már javasolta az *Uniós Vámkódexről* szóló véleményében (INT/640) is (HL C 229., 2012.7.31., 68. o.), európai vámügyi oktatási intézmény formájában. Az Európai Bizottság nem vette fel a javaslatot az Uniós Vámkódexbe.

E szervezet tekintetében az EGSZB fenntartja álláspontját, és javasolja egy európai gyors reagálású csapat létrehozását a vámhatóságok – különösen az Unió külső határain elhelyezkedők – specializált és fontos munkájának támogatására.

6.5 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság Vámpolitikai Csoportja – amely nem hivatalosan működik, és amelynek jelenleg minimális a hatásköre és elhanyagolható a befolyása – a vámügyi irányítás új korszakában jelentős szerepet játszhat⁽⁷⁾. Ezért az EGSZB javasolja egy eljárási szabályzat összeállítását, és sürgeti a tagállamokat, hogy működjenek együtt annak érdekében, hogy lehetővé tegyék ennek a szervnek a lehető leghatékonyabb működését. Az EGSZB szerint fontos téma továbbá a tagállamok és szakértői csoportok jelenlegi együttműködésének jelentős fokozása a vámpolitikához kapcsolódó kérdések terén.

6.6 Az EGSZB úgy véli, hogy a Vám 2020 program pozitív eredményeket ért el a vámunióval kapcsolatos információk terjesztésében és továbbításában, mind a vámtisztviselők, mint a vállalkozások felé. Ez egy hasznos együttműködési eszköz az EU és a tagjelölt és potenciális tagjelölt országok⁽⁸⁾ között, és ezért az eredetileg meghatározott időtartamon túl történő bővítése és meghosszabbítása segítene kiterjeszteni a több területet érintő cselekvéseket⁽⁹⁾ a következő kérdések kapcsán:

- folyamatos, magas szintű képzés és információ az érintett személyzet számára, az európai adatok és modellek alapján,
- egy beruházási és finanszírozási elem a nem invazív érzékelés és laboratóriumi vizsgálatok infrastruktúrájának korszerűsítéséhez és modernizációjához, és hasonlóképpen a nemzeti szervek személyzetébe történő beruházás az egységes digitális rendszer létrehozása érdekében.

6.7 Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy a Fiscalis 2020 program, amelynek célja a tagállamok adórendszerének javítása, szintén segíthet közös intézkedéseket kidolgozni és támogatni az adó- és vámhatóságok közötti szorosabb együttműködést transznacionális szinten.

6.8 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság erőfeszítéseit, amelyek például a héával kapcsolatos cselekvési tervről szóló közleményben tükröződnek, és amelyek célja, hogy erősítsék ezt az együttműködést egy, a tagállamok jogalkotási és egyéb hatóságai által a héával kapcsolatos adócsalások elleni küzdelemük során hozzáférhető eszközkészlet létrehozásával. Egy ilyen eszközkészlet előnye, hogy előmozdítja az átállást egy, a határokon átnyúló kereskedelemre vonatkozó és a rendeltetési ország elvére épülő, végleges uniós héarendszerre.

6.9 Az EGSZB támogatja a szabványokat érintő, a Vámigazgatások Világszervezetével (WCO) folytatott párbeszéd részét képező kezdeményezéseket, ezért üdvözli az „engedélyezett gazdálkodó” és az egységes hitelesítés és tanúsítás bevezetését. Ezért javasolja az Európai Bizottságnak, hogy vizsgálja meg e kezdeményezések finomhangolásának lehetőségét azzal a céllal, hogy tovább csökkentsék a vállalkozásokat érintő adminisztratív terheket és akadályokat.

6.10 Ebben az összefüggésben az EGSZB úgy véli, hogy fenn kell tartani és végre kell hajtani a kereskedelmi eljárások egyszerűsítéséről szóló WTO-megállapodást, amely egyszerűsíti és tisztázza a nemzetközi behozatali és kiviteli eljárásokat, a vámalakításokat és az árutovábbítási követelményeket. Továbbá az EGSZB kulcsfontosságúnak tekinti, hogy a kereskedelmi partnerekkel minél előbb megkössék azokat a kölcsönös közigazgatási segítségnyújtásról szóló megállapodásokat, amelyek teljes mértékben tükrözik a nem uniós országokkal folytatott, folyamatosan bővülő kereskedelmi együttműködést.

6.11 Az EGSZB üdvözli a vámjogszabályok megsértésére és a vámjogi szankciókra vonatkozó uniós jogi keretről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre tett javaslatot, amely sajnálatos módon jelentős késedelmet szenvedett: ennek az Európai Parlament által az első olvasatban kifejezett álláspontok, valamint az EGSZB által már előterjesztett érvek⁽¹⁰⁾ figyelembevételével történő elfogadása hozzájárulna a nagyobb mértékű egységességhez és jogbiztonsághoz.

⁽⁷⁾ Vámpolitikai Csoport – teljes jogú tagok (az EU vámigazgatási szerveinek főigazgatói szintje (E00944)).

⁽⁸⁾ 28 uniós ország és hat tagjelölt és potenciális tagjelölt ország vett részt.

⁽⁹⁾ Lásd például: http://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-cooperation-programmes/customs-2020-programme_en

⁽¹⁰⁾ HL C 487., 2016.12.28., 57. o.

6.12 Az EGSZB úgy véli, hogy létre kell hozni egy uniós egységes egyablakos rendszert (portált) az egységes ellenőrzési alapelv alapján, hogy minimalizálják az adminisztratív terheket és drasztikusan egyszerűsítsék a vámkezelési eljárásokat. Ez az igazolások uniós adatbázisának azonnali kifejlesztését és az igazolások automatizált ellenőrzését igényli.

6.13 Az EGSZB-t aggasztja az EU határainak a brexit következtében történő módosulása, ugyanakkor támogatja a tárgyalások tökéletesen átlátható, jóhiszeműen való lefolytatását. Úgy gondoljuk, hogy garantálni kell az elkötelezettséget az észak-írországi békefolyamat mellett, és el kell kerülni egy „kemény” határ létrehozását – az Unió és annak érdekei sérelme nélkül.

7. A szükséges konkrét reformok (bűncselekményekkel kapcsolatos rendőrségi és igazságügyi együttműködés, egészségügyi, biztonsági és környezeti intézkedések)

7.1 Itt az Unió határainak veszélyektől való megvédésére kell helyezni a hangsúlyt a szomszédos, tagjelölt vagy potenciális tagjelölt országokkal és azok vámhatóságaival való szinergiák kialakítása révén, hogy kezelni tudjuk a rendkívüli biztonsági helyzetekből (csalás és azzal kapcsolatos illegális tevékenységek, terrorizmus, egészségügyi, állat- vagy növényegészségügyi, illetve környezetvédelmi események) adódó kockázatokat, megvizsgálva ugyanakkor a nemzetközi – különösen a potenciális és jelenlegi kereskedelmi partnerekkel való – együttműködés fokozásának lehetőségét is ugyanezekből az okokból.

7.2 Alaposan meg kell vizsgálni, hogy szükséges-e azon egyéb konkrét jogszabályoknak a felülvizsgálata, amelyek több mint tíz éve, módosítás nélkül vannak hatályban, és amelyek jelentős hatást gyakorolnak a vámügyi irányításra. A REFIT-platform hasznos eszköz lehet annak értékeléséhez, hogy a vámügyi jogszabályi keret megfelel-e céljának ebben a tekintetben. Az EGSZB hangsúlyozza azonban, hogy semmilyen reform sem akadályozhatja a jogszerű kereskedelem megkönnyítését vagy az alapvető jogok védelmét.

7.3 Az EGSZB nagyra értékeli az uniós vámügyi kockázatkezelési stratégia és cselekvési terv kidolgozását és végrehajtását, és megjegyzi, hogy fokozni kell az erőfeszítéseket a vámügyn kívül eső területeken, amint arra az Európai Bizottság 2016-os eredményjelentése is utalt.

7.4 Az EGSZB üdvözli továbbá a kétoldalú szinten tett erőfeszítéseket, de úgy véli, hogy a vámhatóságok, igazságügyi hatóságok és a rendőrség közötti együttműködést nagyobb mértékben kell intézményes alapokra helyezni, hogy eredményesebben foglalkozzanak a terrorizmus finanszírozása és a fegyverkereskedelem problémájával, megvédjék a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokat, a kettős felhasználású termékeket és a kapcsolódó technológiát. Mindezt a vámügyi kockázatkezelési rendszer által előírtaknak megfelelően, valamint az uniós vámügyi kockázatkezelési stratégiát és cselekvési tervet és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem fokozásáról szóló európai bizottsági cselekvési tervet figyelembe véve kockázatalapú ellenőrzések útján kell megvalósítani. Emellett nagyobb erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy hatékonyan és eredményesen kezelni tudjuk az iparjogvédelmi jogok megsértését és a hamisítást.

7.5 A nyilvános konzultáció eredményei és a Pénzügyi Akció Munkacsoport ajánlásai alapján folytatni kell a Közösség területére belépő, illetve a Közösség területét elhagyó készpénz ellenőrzéséről szóló, 2005. október 26-i 1889/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításának folyamatát.

7.6 Ennek keretében felül kell vizsgálni a pénzmosás elleni megfelelő fellépést elutasító országok feketelistáját. A listát az Európai Parlament elutasította azzal, hogy az nem tükrözi helytállóan a jelenlegi helyzetet: az ellenőrzéseket ezért fokozni kell, amint arról a felülvizsgálat alatt álló megfelelő irányelv (negyedik pénzmosási irányelv) is rendelkezik.

7.7 Az EGSZB sürgeti a Tanácsot és az Európai Parlamentet, hogy véglegesítsék az Európai Ügyészség (EPPO) létrehozását, amely az EU pénzügyi érdekeit érintő bűncselekmények elkövetőinek felderítéséért, a velük szembeni vádemelésért és bíróság elé állításukért felelős. Arra kéri az összes tagállamot, hogy csatlakozzon ehhez a törekvéshez.

7.8 Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy az integrált határigazgatási stratégia és az (EU) 2016/1624 rendelet alapján, az európai biztonsági stratégiára külön utalva meg kell erősíteni és fokozni kell az európai szervek és a (decentralizált vagy egyéb) szolgálatok – mint az Európai Rendőrségi Hivatal (Europol), az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF), az Európai Határ- és Parti Őrség (Frontex), az Európai Tengerbiztonsági Ügynökség (EMSA), az Európai Igazságügyi Együttműködési Egység (Eurojust) és Az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) – közötti ágazatközi együttműködést, a következők érdekében:

- az egyes szervek közötti párbeszédnek és a vámügy bevonásának megerősítése az Unió külső határokon való fellépésének és jelenlétének a tagállamokon keresztül történő ösztönzése érdekében a bűnös tevékenységek megelőzésének, felderítésének és kivizsgálásának céljából,
- egy korai előrejelző információs és adatcsererendszer létrehozása (az ellátási láncra vonatkozó adatok és a kockázatokkal kapcsolatos információk megosztása), teljes mértékben összhangban a személyes adatok védelméről szóló európai jogszabályok rendelkezéseivel, figyelembe véve a 2015–2020-as időszakra szóló megújított belső biztonsági stratégiát,
- a vámellenőrzések korszerűsítése és az uniós szintű vámügyi együttműködés koordinálásának fejlesztése,
- a legjobb gyakorlatok összegyűjtése, cseréje és rögzítése a kapacitások és képességek egyesítése és megosztása céljából,
- felkészülés az intelligens határellenőrzésekre történő átállásra.

Kelt Brüsszelben, 2017. szeptember 20-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Cselekvési terv a lakossági pénzügyi szolgáltatásokról: Jobb termékek, bővebb választék

[COM(2017) 139 final]

(2017/C 434/08)

Előadó: **Michael IKRATH**

Társelőadó: **Carlos TRIAS PINTÓ**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2017.4.26.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésein:	2017.9.5.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.9.20.
Plenáris ülés száma:	528.
A szavazás eredménye:	136/0/2
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli azt a tényt, hogy ebben a szakaszban az Európai Bizottság tartózkodik a szabályozó intézkedésektől, és támogatja azt az eltökéltségét, hogy a megfelelő versenyszabályokat alkalmazza, ha ez szükségesnek bizonyulna az egyenlő versenyfeltételek és a fogyasztóvédelem biztosítása érdekében.

1.2 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság kezdeményezését, amely az egységes piacnak a cselekvési terv segítségével történő elmélyítését célozza. Ez megköveteli egyrészt a gazdasági és monetáris unió fokozatos bővítését, másrészt a pénzügyi termékek és szolgáltatások további harmonizációját a digitális innovációval összekapcsolódóan, tisztességes, technológia- és üzletimodell-semleges versenyfeltételek fenntartásával.

1.3 Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy kettőzzék meg erőfeszítéseiket a jelenleg megvalósítás alatt álló páneurópai szabványok széles körének mélyreható, harmonizált, koordinált és módszeres alkalmazása céljából annak biztosítása érdekében, hogy azok teljes mértékben kiterjedjenek a fogyasztókra, és emellett megvédjék őket az új pénzügyi forgatókönyvekkel kapcsolatos számos kockázattól.

1.4 Az EGSZB megjegyzi, hogy különös figyelmet kell szentelni a hagyományos lakossági bankoknak („unalmas bankok”) mint az ilyen termékek és szolgáltatások kulcsfontosságú közvetítőinek. Hagyományosan ezek a bankok – különösen a regionális vagy helyi bankok – magas szintű bizalmat élveznek az uniós fogyasztók részéről, akiknek a szolgáltatóváltásra való hajlandósága meglehetősen alacsony. Mindazonáltal az egységes piac, valamint a személyek és áruk szabad mozgása eszméjének hangsúlyozása érdekében támogatni kell a határon átnyúló termékeket.

1.5 Ugyanakkor foglalkozni kell az olyan fogyasztói aggalomokkal, mint például a nyelvi és jogszabályi különbségek, a külföldi illetőségűekre kirótt magasabb díjak, a bizonyos pénzügyi szolgáltatásokhoz és termékekhez való hozzáférés megtagadása a külföldi illetőségűektől, az adókülönbségek, a pénzmosásra vonatkozó jogszabályok túlzott kihasználása vagy a devizaárfolyam-kockázatok.

1.6 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy készítsen tanulmányt arról, hogy hány gazdaságilag sebezhető hitelfelvevő vesz fel saját hazájában nem elérhető, határokon átnyúló fogyasztói kölcsönöket („loan shopping”), és teszi ki magát ezzel a túlzott eladásodás magas kockázatának.

1.7 A pénzügyi termékek és szolgáltatások összehasonlíthatósága és átláthatósága érdekében, a tagállamok egyenlő versenyfeltételeinek garantálása céljával az EGSZB olyan lépések megtételét javasolja, amelyek biztosítják, hogy a termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó adóügyi intézkedések többé ne jelenthessék a tisztességes verseny akadályát.

1.8 Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy gondoskodjon az Európai Uniót alkotó különböző jogrendszerekben létező sokféle pénzügyi termékre vonatkozó megfelelő, független, kötelezően hitelesített összehasonlító eszközökről.

1.9 Az EGSZB javasolja szabályok előírását az olyan nem európai IT-óriások vonatkozásában, mint a Google, az Apple stb., amelyek ügyfeladatbázisaikat személyre szabott termékek közvetlen értékesítésére használhatják anélkül, hogy alá kellene vetniük magukat az EU fogyasztóvédelmi szabályainak és más rendelkezéseknek.

1.10 Az EGSZB szilárd meggyőződése, hogy a digitalizáció folyamatosan és állandóan változtatja a fogyasztói magatartást. Ezért üdvözli és támogatja azt, hogy az Európai Bizottság a digitális egységes piac erősítésére összpontosít, különös figyelmet szentelve a pénzügyi szolgáltatásoknak. Az Európai Bizottság helyesen összpontosít a határokon átnyúló digitális forgalmazást gátló akadályok (területi alapú tartalomkorlátozás) felszámolására. Az EGSZB véleménye szerint ez az egyetlen lehetőség arra, hogy a fogyasztók számára megvalósuljon a pénzügyi szolgáltatások valódi egységes piaca.

1.11 Az EGSZB úgy véli, hogy a pénzügyi technológia területén, a fenntartható szabályozás érdekében és a pénzügyi stabilitás lehető legnagyobb mértékű megőrzésének szándékával, egyenlő versenyfeltételeket kell biztosítani mindazok számára, akik a szóban forgó pénzügyi szolgáltatásokat nyújtják, és hogy mindenkor elsőbbséget kell, hogy élvezzenek azok a fogyasztók számára nyújtott garanciák, amelyek a hagyományos bankszektorban is léteznek.

1.12 Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság a cselekvési tervben már szereplő fogyasztói termékek mellett határozzon meg további termékeket, amelyek egyszerűek, azonos jellemzőkkel rendelkeznek, és így összehasonlíthatóak és átláthatóak. Így lehetőség nyílik arra, hogy ezeket „kiemelt termékként” különböző elosztó rendszerek (pénzügyi technológia, hagyományos bankfiókok stb.) útján az egész Unióban kínálják, és arra bátorítsák a fogyasztókat, hogy bízzanak ezekben a termékekben. A termékkel és a termék átláthatóságával kapcsolatos megbízható tájékoztatás birtokában a fogyasztók az EU egész területéről és kockázatmentesen választhatják ki a legjobb szolgáltatót.

1.13 Az összeférhetlenség elkerülése érdekében meg kell erősíteni az egyazon pénzügyi szolgáltatás irányításában érintett különböző felek függetlenségét, ugyanis ez elősegíti a pénzügyi szolgáltatások jó irányítását és hatékony felügyeletét.

1.14 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy időszakosan felül kell vizsgálni, hogy az egyes szabványok milyen hatással vannak a fogyasztóknak szánt pénzügyi termékek és szolgáltatások fejlesztésére, ezzel egyidejűleg pedig megfelelően erősíteni kell a felügyeleti hatóságok erőforrásait. Rámutat arra is, hogy a határon átnyúló ügyletekhez a fogyasztói bizalom javításában kulcsfontosságú tényezőként hatékony alternatív vitarendezési (AVR) és online vitarendezési (OVR) mechanizmusokra van szükség.

1.15 Végül, ha azt akarjuk, hogy a polgárok és üzleti vállalkozások számára elért eredmények hatásosak és hatékonyak legyenek a költségek minimalizálása terén, az EGSZB szerint minden e témával kapcsolatos intézkedésnek vagy szövegnek a Célravezető és határos szabályozás program (REFIT) elveire kell épülnie, illetve ezeket kell figyelembe vennie. Fontos, hogy – anélkül, hogy veszélyeztetné az e területen kifizetett egyértelmű célokat – az erre vonatkozó jövőbeni jogszabályok és szabályozások egyszerűek maradjanak és megszüntessék a szükségtelen terheket. Hasonlóképpen, annak érdekében, hogy létrejöhessen a valódi, nem széttagozott egységes piac, minden nemzeti vagy regionális szintű túlszabályozást el kell kerülni.

2. Háttér

2.1 A cselekvési terv célja, hogy bővebb választékot és EU-szerte jobb hozzáférést biztosítson az európai fogyasztóknak a pénzügyi szolgáltatásokhoz.

2.2 Olyan pénzügyi szolgáltatásokat fed le, amelyek fontos szerepet játszanak a fogyasztók mindennapi életében, mint pl. a folyószámlán lévő megtakarítás, pénzforgalmi szolgáltatások, hitelkártyák, jelzáloghitelek és egyéb hitelek és különböző típusú biztosítások.

2.3 A cselekvési terv szerves részét képezi egy mélyebb és tisztességesebb egységes piac fejlődésének. A pénzügyi szolgáltatások szempontjából ez azt jelenti, hogy a pénzügyi szolgáltatók közötti és a fogyasztói választék terén mutatkozó versenynek javulnia kell, hogy a fogyasztók élvezni tudják az alacsonyabb árakból, magasabb minőségű termékekből és az innovációból származó előnyöket.

2.4 Biztosítani kell, hogy a fogyasztók szabadon választhassanak az egész uniós piacon elérhető pénzügyi szolgáltatások és termékek széles köréből; annak, hogy a szolgáltató melyik tagállamban található, már nem kellene releváns tényezőnek lennie.

2.5 A pénzügyi szolgáltatások és termékek szolgáltatóinak képeseknek kell lenniük arra, hogy kiaknázzák az uniós szintű piac (az egységes piac) lehetőségeit.

2.6 Az Unió már számos intézkedést fogadott el annak érdekében, hogy a pénzügyi szolgáltatások terén egy egységes piacot hozzon létre a fogyasztók számára. Ilyen intézkedés volt a fizetési számlákról⁽¹⁾, a jelzáloghitelről⁽²⁾ és a biztosításforgalmazásról szóló irányelv⁽³⁾, a tőkepiaci unió létrehozásáról szóló cselekvési terv⁽⁴⁾, az Európa belső piacára irányuló stratégia⁽⁵⁾ és a digitális egységes piacra irányuló stratégia⁽⁶⁾.

2.7 Ezt a cselekvési tervet – az Európai Bizottság zöld könyvére⁽⁷⁾ vonatkozó konzultációkra alapozva – abból a célból szövegezték meg, hogy beazonosítsa és megoldja a fennmaradó akadályokat.

2.8 A cselekvési terv három fő területre összpontosít:

- a fogyasztói bizalom és tudatosság növelése,
- a jogi és szabályozási akadályok megszüntetésére való ösztönzés,
- innovatív digitális szolgáltatások fejlesztésének folyamatos támogatása.

Tizenkét végrehajtható cselekvést tűztek ki.

2.9 Tekintettel arra, hogy jelenleg a fogyasztók csupán 7%-a használja más tagállam pénzügyi szolgáltatásait, a cselekvési terv kiemelt figyelemben részesíti a pénzügyi technológiák és az online vállalkozások fejlesztését.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB megállapítja, hogy a pénzügyi szolgáltatások egységes uniós piacának megteremtése érdekében számos uniós pénzügyi projekt harmonizációjára van szükség. A tőkepiaci unió például minden uniós tagállamra hatással van; a bankunió a három pillérével azonban csupán az euróövezetre vonatkozik, az „új” tagállamok piacait nem veszi figyelembe. Ez azt jelenti, hogy a határokon átnyúló pénzügyi szolgáltatások és termékek biztosításának reménye láthatatlan falakba ütközik.

3.2 Az EGSZB ezért szükségesnek tartja a pénzügyi szolgáltatások egységes piacának további elmélyítése mellett a gazdasági és monetáris unió egyidejű és további bővítését: amennyiben nem csatlakozik minden ország fokozatosan az egységes valutához – különös tekintettel a digitális területre –, akkor lehetetlenné válik a teljes cselekvési terv végrehajtása. Fennáll annak a veszélye is, hogy az alternatív digitális valuták, mint a bitcoin kihasználják a jelenlegi helyzetet, ami aláásná a biztonságot, az adatvédelmet és a fogyasztók határokon átnyúló pénzügyi szolgáltatások iránti bizalmát.

3.3 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy jelenleg a fogyasztók a pénzügyi szolgáltatások kereskedelmét helyi és regionális üzleti modellnek tekintik. Ezért amíg fennállnak az új pénzügyi környezettel kapcsolatos aggodalmak és bizonytalanságok, az EGSZB egyetért az Európai Bizottság megállapításával, miszerint „a lakossági pénzügyi szolgáltatások vásárlóinak többsége alighanem megmarad a hazai szolgáltatóknál”⁽⁸⁾.

3.4 Az EGSZB szerint a tagállamok különböző adóügyi rendelkezései hatalmas akadályt jelentenek a pénzügyi termékek összehasonlíthatósága és átláthatósága számára. A kulcsfontosságú termékek vonzereje gyakran azok adóügyi ösztönzőitől függ, ami azonban csak a tagállami adófizetőknek kedvez. Továbbá az adókikerülés elleni harc, amely a külföldi számlatulajdonosokat tisztességtelen adózás gyanújába keveri, szintén komoly akadályt jelent a határokon átnyúló pénzügyi piac útjában. Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy foglaljon bele kiegészítő javaslatokat a cselekvési tervbe.

⁽¹⁾ HL L 257., 2014.8.28., 214. o.

⁽²⁾ HL L 60., 2014.2.28., 34. o.

⁽³⁾ HL L 26., 2016.2.2., 19. o.

⁽⁴⁾ COM(2015) 468 final, az EGSZB véleménye: HL C 133., 2016.4.14., 17. o.

⁽⁵⁾ COM(1999) 624 final.

⁽⁶⁾ COM(2016) 176 final.

⁽⁷⁾ COM(2015) 630 final.

⁽⁸⁾ Zöld könyv az egységes piaci lakossági pénzügyi szolgáltatásokról COM(2007) 226, 10. pont, 6. o.

3.5 Az Európai Bizottság számottevő igyekezte ellenére az Eurobarométer 446 szerint eddig az uniós polgárok csupán 7 %-a vett igénybe határokon átnyúló pénzügyi szolgáltatásokat. Szintén tisztázatlan, hogy hány gazdaságilag sebezhető hitelfelvevő vesz fel saját hazájában nem elérhető, határokon átnyúló fogyasztói kölcsönöket („loan shopping”), és teszi ki magát ezzel a túlzott eladósodás magas kockázatának. Az EGSZB ezért tanulmány készítését javasolja ebben a témában.

3.6 Azonban nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy ez a határokon átnyúló igény az ugyanazon nyelvet beszélő, határ menti régiókra jellemző. Emellett még a nemzeti piacok tekintetében is a fogyasztók kevesebb mint egyharmada vált szolgáltatót. Az egyik fő oka ennek leginkább a hagyományos helyi vagy regionális lakossági bankokkal való magas szintű elégedettség (lásd: EBS 446). Ebben a tekintetben az EGSZB arra mutat rá, hogy a regionális lakossági bankok jövedelmezősége a pénzügyi válság óta rendkívüli nyomás alatt van. Ezért meg kell fontolni azt, hogy a bankoknak milyen módon kellene viselniük az egyéb tagállamokból származó fogyasztók viszonylag kis csoportjával járó magas költséget. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy foglalkozzon a pénzügyi termékek alacsony arányú határon átnyúló vásárlásának egyéb okaival – pl. különböző nyelv és jogszabályok, magasabb költségek a külföldi illetőségűek számára, hozzáférés megtagadása bizonyos pénzügyi szolgáltatásokhoz és termékekhez a külföldi illetőségűek számára, adózási különbségek, pénzmossási jogszabályok túlzott kihasználása, valutaváltás kockázata stb.

3.7 Ebben az összefüggésben az EGSZB szükségesnek tartja, hogy kiemelt figyelmet fordítsanak arra, hogy megőrizzék a helyi és regionális lakossági bankoknak a fogyasztók bizalmát élvező pénzügyi szolgáltatókként betöltött szerepét. Ehhez sokkal differenciáltabb bankszabályozásra van szükség, az arányosság elvének következetes alkalmazásával⁽⁹⁾. Csak ezen feltételek mellett tudnak ezek a bankok vezető innovátorként vagy az innováció követőiként sikeresen működni.

3.8 Az EGSZB véleménye szerint az Európai Bizottság jogosan kitűzött céljai elérésének előfeltétele az, hogy a pénzügyi ágazat képes legyen az egységes piac kialakításához szükséges korszerű technológiák felhasználására, és ez az ágazat pénzügyileg megbízható és biztonságos maradjon a fogyasztók és a befektetők számára.

3.9 Az EGSZB szilárd meggyőződése, hogy a digitalizáció folyamatosan és állandóan változtatja a fogyasztói magatartást. Ezért üdvözlí és támogatja azt, hogy az Európai Bizottság a digitális egységes piac erősítésére összpontosít, különös figyelmet szentelve a pénzügyi szolgáltatásoknak. Az Európai Bizottság helyesen összpontosít a határokon átnyúló digitális forgalmazást gátló akadályok (területi alapú tartalomkorlátozás) felszámolására. Az EGSZB véleménye szerint ez jó lehetőség arra, hogy a fogyasztók számára létrehozzák a pénzügyi szolgáltatások valódi egységes piacát. Mindazonáltal (a 3.6. pontban leírtak szerinti) további intézkedések is szükségesek.

3.10 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság véleményét, amely szerint egyrészt a jövőbeni munkát főként a korábban elfogadott jogszabályok (lásd 2.6. pont) megfelelő végrehajtására kell összpontosítani. Másrészt további intézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy a fogyasztók élvezhessék a pénzügyi szolgáltatások egész EU-ra kiterjedő egységes piacának előnyeit.

3.11 E tekintetben az EGSZB üdvözlí azt a tényt, hogy a cselekvési terv ambiciózus ütemtervet tartalmaz, és azt várja, hogy a nemzeti jogalkotók, felügyeleti hatóságok és fogyasztói szervezetek teljes mértékben kiveszik majd a részüket a megvalósításból. Ebben fontos szerep jut a szociális partnereknek is.

3.12 Az EGSZB hasonlóképpen üdvözlí azt a tényt, hogy a piaci szereplők több lehetőséget kapnak, hogy fejlesszék egyedi pénzügyi szolgáltatásaikat, különösen a digitális innovációra tekintettel. Ez kellőképpen figyelembe veszi a tagállamokban tapasztalható, jelenleg igen különböző piaci feltételeket, ami összhangban van a közös céllal.

3.13 Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság a cselekvési tervben már vázoltak mellett határozzon meg olyan további, könnyen összehasonlítható és teljesen átlátható termékeket, amelyek egyszerűek és azonos jellemzőkkel rendelkeznek. Így lehetőség nyílik arra, hogy ezeket „kiemelt termékként” különböző elosztó rendszerek (pénzügyi technológia, hagyományos bankfiók stb.) útján az egész Unióban kínálják és arra bátorítsák a fogyasztókat, hogy bizzanak ezekben a termékekben. A termékkel és a termék átláthatóságával kapcsolatos megbízható tájékoztatás birtokában (harmonizált terminológia, a túlzottan szakmai jellegű leírások elkerülése, egyszerű és érthető szerződéses feltételek) a fogyasztók az EU egész területéről és kockázatmentesen választhatják ki a legjobb szolgáltatót.

⁽⁹⁾ HL C 209., 2017.6.30., 36. o.

3.14 Az EGSZB véleménye szerint az új online technológiák és az összehasonlítható és átlátható fogyasztói termékek hatékony kombinációja kritikus fontosságú lesz a pénzügyi szolgáltatások mélyebb egységes piacának további fejlődésében.

3.15 Ezért az EGSZB üdvözli, hogy a gazdasági és monetáris unió elmélyítéséről június 1-én közzétett európai bizottsági vitaanyag kulcsfontosságú szempontokat tartalmaz az uniós pénzügyi termékek és szolgáltatások harmonizációjára vonatkozóan. Ez különösen vonatkozik az egyenlő versenyfeltételek kialakítására a tagállamok, és ennél fogva a pénzügyi szolgáltatók között. A GMU-ra vonatkozó uniós javaslatok így egyszerűsítik a sokféle „határokon átnyúló” pénzügyi termék összehasonlíthatóságát és bemutatását.

3.16 Ebben az összefüggésben az EGSZB fontosnak tartja azt is, hogy továbbra is kérje a pénzügyi technológiák szabályozását. A 2008–2010 közötti pénzügyi válság alatt az igen szigorú szabályozás (Bázel III., negyedik tőkekövetelményi irányelv) volt az egyike azoknak a tényezőknél, amelyek miatt a hagyományos lakossági bankok többé nem voltak képesek megfelelően betölteni fő szerepüket (hitelezés kkv-k és magánszemélyek számára); eközben a pénzügyi technológiák nem tartoznak e szabályozás hatálya alá. Ezért az EGSZB kéri, hogy – a fogyasztóknak nyújtott, határokon átnyúló pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó cselekvési terv létrehozását megelőzően – teremtsék meg az egyenlő versenyfeltételeket a hagyományos lakossági bankokra és a pénzügyi technológiákra alkalmazandó rendelkezések terén ⁽¹⁰⁾.

3.16.1 Feltétlenül szükséges, hogy az Európai Bizottság foglalkozzon a pénzügyi technológiákkal kapcsolatos olyan fogyasztói aggodalmakkal, mint a személyes adatok és a magánélet védelme, a jogorvoslati mechanizmusok, a túlzott eladósodás veszélyei, e platformok esetleges fizetéseképtelenségének következményei, az általuk kínált termékekkel és szolgáltatásokkal kapcsolatos független és felelős tanácsadás hiánya, a digitális analfabéta fogyasztók pénzügyi kirekesztődésének veszélye, a nagy adathalmazok kihasználása és alkalmazása, e termékek rendelkezésre állása és elérhetősége. Mindennek célja, hogy helyreállítható legyen a pénzügyi intézményekbe vetett, a válság miatt elvesztett fogyasztói bizalom.

3.17 Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy biztosítsák, hogy a cselekvési tervben előírt valamennyi intézkedés végrehajtása mindenkor megfeleljen a termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférés követelményeire vonatkozó irányelv és az európai akadálymentesítési intézkedéscsomag rendelkezéseinek.

3.18 A cselekvési terv csak akkor éri majd el a kívánt hatékonyságot, ha együtt jár a pénzügyi hatóságok felügyeleti funkcióinak fokozatos (minőségi és mennyiségi) megerősítésével, a pénzügyi szolgáltatók által a PSD2 és MIFID II irányelvek végrehajtásában tanúsított magatartás módszeres figyelemmel kísérésének bevezetésével, a magánélet tiszteletben tartása és az átláthatóság közötti bonyolult egyensúly biztosításával és a termék tanácsadás és a marketing funkciók közötti különbségtétellel. Mindezt a hitelminősítő intézetekre és a független pénzügyi közvetítő szolgáltatókra fordított különös figyelemmel kell összekapcsolni, ahogyan arra az EGSZB a zöld könyvvel kapcsolatos véleményében rámutatott.

3.19 Oktatásra és élethosszig tartó képzésre van szükség ahhoz, hogy leküzdjük a pénzügyi analfabetizmust, amely túlzott eladósodáshoz, illetve pénzügyi és társadalmi kirekesztődéshez vezethet.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A 3. pontban tett megjegyzések alapján az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság összpontosítson arra, hogy gyors intézkedéseket hajtson végre a pénzügyi szolgáltatásokat összehasonlító weboldalak színvonalának és megbízhatóságának javítása (4. intézkedés), a nemzeti fogyasztóvédelmi szabályok vizsgálata (8. intézkedés), a pénzügyi technológiák (10. intézkedés), és az elektronikus azonosítás (11. intézkedés) kapcsán.

4.2 (11. intézkedés)

Az EGSZB úgy véli, hogy a jelenlegi pénzmosás elleni rendelkezések következtelen nemzeti végrehajtása (például a tartózkodási hellyel kapcsolatos követelmény) a lakossági egységes piac további fejlesztésének határozott akadályát jelenti. Mindent meg kell tenni az ahhoz szükséges elektronikus azonosítási eszközök biztosítása érdekében, hogy minél gyorsabban új ügyfélkapcsolatokat lehessen teremteni az egységes piacon belül. Foglalkozni kell a biztonsággal és a felelősséggel kapcsolatos aggodalmakkal, hogy növekedjen a fogyasztók bizalma az elektronikus azonosítási eljárások iránt.

⁽¹⁰⁾ HL C 246., 2017.7.28., 8. o.

4.3 Az EGSZB ezért különösen üdvözli a 11. intézkedésben javasolt olyan fellépéseket, mint az eIDAS-rendelet (az elektronikus azonosításról szóló rendelet) alkalmazásának támogatása – például ennek kiterjesztése az elektronikus kiskereskedelemre –, valamint a digitális belépés új eszközeinek erősítése (például videós azonosítási eljárás). E tekintetben az EGSZB támogatja az idevágó európai parlamenti állásfoglalást⁽¹¹⁾ az ötödik pénzmosás elleni irányelv vonatkozásában⁽¹²⁾. Ezeknek a digitális folyamatoknak nem szabad aláásniuk az adatok és a magánélet védelmét.

4.4 (10. intézkedés)

Annak érdekében, hogy a pénzügyi innováció kéz a kézben járjon a fogyasztóvédelemmel, az EGSZB egy keretrendszer megteremtését szorgalmazza, melynek célja az olyan új pénzügyi szolgáltatások ellenőrzése⁽¹³⁾, amelyek – amint az érdekelt felek együttműködésével megvizsgálták azokat – kiegészíthetik a szabványosított pénzügyi termékeket (a 3.1.2. pont szerint).

4.5 (8. intézkedés)

Az EGSZB támogatja a 8. intézkedés keretében javasolt fellépéseket, amelyek célja a tagállamok által végzett jogtalan túlszabályozás feltárása és megszüntetése. A fogyasztóvédelmi szabályokon azonban nem szabad enyhíteni.

4.6 Az EGSZB javasolja, hogy vizsgálják meg a pénzügyi szolgáltatásokhoz kapcsolódó jelenlegi különleges jogszabályoknak a kívánatos belső piacra gyakorolt hatását és digitális megfelelőségét. A fogyasztók rendelkezésére bocsátott információknak érthetőnek, egyszerűnek és megfelelőnek kell lennie, hogy a fogyasztók a számukra helyes döntéseket hozhassák meg. A túlzott információs, tanácsadási és dokumentálási kötelezettségek különösen rossz hatással vannak a digitális egységes piac fejlődésére a pénzügyi szolgáltatások terén. Ezért átfogó értékelési megközelítés szükséges.

4.7 (1. intézkedés)

Az 1. intézkedésnek a határokon átnyúló kifizetésekről szóló rendelet⁽¹⁴⁾ nem euróban történő kifizetésekre való kiterjesztésére vonatkozó javaslatát illetően az EGSZB hangsúlyozza, hogy ezek jelentősen többé kerülnek a szolgáltatóknak, mint az euróban történő kifizetések. A csak euróban történő kifizetésekkel összehasonlítva az EGSZB ezért jogosnak tartja az árkülönbséget. Ezért olyan, euróövezeten kívüli tranzakciós árak alkalmazását támogatja, amelyek lefedik a valódi költségeket. Az arányosság elvét követve ezeknek az áraknak figyelembe kell venniük a végrehajtó szolgáltató méretét és a hasonló átutalások gyakoriságát is.

4.8 (2. intézkedés)

Az Európai Bizottságnak fokoznia kell a dinamikus valutaváltással szemben támasztott átláthatósági követelményeket.

4.9 (3. intézkedés)

Az EGSZB elvben támogatja az Európai Bizottság ezen intézkedését, de hangsúlyozza, hogy a SEPA-rendelet⁽¹⁵⁾ több piaci résztvevő általi eddigi helytelen végrehajtása olyan problémákat okoz, amelyek nem tartoznak sem a fogyasztók, sem a pénzügyi szolgáltatók felelősségi körébe. Az EGSZB ezért kéri az Európai Bizottságot, hogy részesítse előnyben a SEPA-rendelet 9. cikkének átfogó alkalmazását (az IBAN diszkrimináció tilalma). Ez az egyetlen módja az átváltási szolgáltatás kibővítésének, hogy az hatékonyan működjön az egységes piacon.

4.10 (4. intézkedés)

Az EGSZB véleménye szerint elengedhetetlen megfelelni „Az összehasonlító eszközök alapelvei” c. dokumentumban foglaltaknak, és kéri az Európai Bizottságot, hogy az érdekelt felekkel, különösen a fogyasztói szervezetekkel együttműködve fokozottan kísérje figyelemmel a meglévő weboldalakat. Az összehasonlító weboldaloknak meg kell felelniük a függetlenség és az átláthatóság bizonyos kritériumainak. Emellett kötelezően hitelesítetteknek kell lenniük.

⁽¹¹⁾ A8-0056/2017.

⁽¹²⁾ COM(2016) 450, EGSZB-velemény: HL C 34., 2017.2.2., 121. o.

⁽¹³⁾ HL C 246., 2017.7.28., 8. o., 1.4.1. pont

⁽¹⁴⁾ HL L 266., 2009.10.9., 11. o.

⁽¹⁵⁾ HL L 257., 2014.8.28., 214. o.

Az EGSZB javasolja, hogy az érdekelt felekkel együttműködésben vizsgálják meg egy olyan páneurópai összehasonlító weboldal létrehozását, amely kiterjedne a fent említett, határokon átnyúló kiemelt termékekre (lásd: 3.13. pont).

4.11 (9. intézkedés)

Az EGSZB támogatja a hitelképességi vizsgálat európai szintű harmonizációjának folytatásával kapcsolatban javasolt intézkedéseket, mivel egyébként a gazdaságilag előnytelen helyzetben lévő fogyasztókat az eladósodás veszélye fenyegetné, amennyiben határokon átnyúló fogyasztói hitelt vennének fel. Ezért az EGSZB támogatja a hitelképességi vizsgálat harmonizált minimális kritériumait, belefoglalva azokba a meglévő egységes hitelevenőrzési szabványokat (2008/48/EK ⁽¹⁶⁾ irányelv és 2014/17/EU ⁽¹⁷⁾ irányelv) is. Meg kell bizonyosodni arról, hogy ez nem kérdőjelezi meg az új Bázis III algoritmusalapú hitelminősítési modelleket (credit tech).

4.12 (7. intézkedés)

Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság azon erőfeszítéseit, hogy megoldást találjon a fogyasztók túlzott eladósodásának megelőzésére. A pénzügyi oktatásnak, valamint az egész életen át tartó tanulásnak a felelős hitelezési szabályokkal és a fogyasztói fizetéseketelenségről szóló jogszabályokkal ⁽¹⁸⁾ együtt kulcsfontosságú szerepet kell tulajdonítani. Az ambiciózusabb és harmonizáltabb pénzügyi oktatás ösztönzése érdekében az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság a kulcskompetenciák európai referenciakeretének folyamatos felülvizsgálatának részeként a pénzügyi jártasságot kiegészítő kompetenciaként határozza meg. A szociális partnerek különleges felelősséggel rendelkeznek ezzel kapcsolatban.

4.13 Szintén lényeges, hogy az Európai Bizottság erőteljesen foglalkozzon a gyors fogyasztói hitelekkel, amelyek sokszor átláthatatlanok és tisztességtelen feltételeket tartalmaznak, és a nagy médiacsatornák (sajtó, rádió, televízió) reklámjai által támogatott félrevezető marketinggyakorlatokat alkalmaznak. Ebben az összefüggésben az EGSZB kéri, hogy a tagállamok felügyeleti hatóságai a fogyasztói szervezetekkel szoros együttműködésben megfelelő módon ellenőrizzék ezen vállalatok piaci magatartását.

Kelt Brüsszelben, 2017. szeptember 20-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽¹⁶⁾ HL L 133., 2008.5.22., 66. o.

⁽¹⁷⁾ HL L 60., 2014.2.28., 34. o.

⁽¹⁸⁾ HL C 311., 2014.9.12., 38. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslát tanácsi irányelvre a közös ös-szevont társaságiadó-alapról (KÖTA)

[COM(2016) 683 final – 2016/0336 (CNS)]

Javaslát tanácsi irányelvre a közös társaságiadó-alapról

[COM(2016) 685 final – 2016/0337 (CNS)]

(2017/C 434/09)

Előadó **Michael McLOUGHLIN**

Felkérés:	az Európai Unió Tanácsa, 2016.11.21.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 115. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.9.7.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.9.20.
Plenáris ülés száma:	528.
A szavazás eredménye:	182/2/11
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB támogatja a KÖTA vonatkozásában előterjesztett európai bizottsági javaslatok célkitűzéseit.

1.2 Az EGSZB azt ajánlja, hogy – tekintettel arra, hogy e kérdések a szubszidiaritás és az állami szuverenitás szempontjából érzékenyek – minden erőfeszítést tegyenek meg a KÖTA konszenzussal történő érvényesítésére.

1.3 Az EGSZB érti az Európai Bizottság által alkalmazott kétlépcsős megközelítés mögött rejlő logikát, azonban sürgeti a második szakasz mielőbbi bevezetését a közös alapról történt megegyezést követően, mivel a vállalatok csak a konszolidáció után tudnak majd igazán profitálni a javaslatból. Az agresszív adótervezés elleni fellépés már az első szakasztól fogva bizonyos előnyökkel jár, azonban a konszolidáció fejezi be teljesen a feladatot.

1.4 Az EGSZB elismeri, hogy az Európai Bizottság egyrészt azzal a céllal indította újra a KÖTA-javaslatot, hogy segítse az egységes piacot, másrészt pedig, hogy fellépjen az agresszív adótervezés ellen oda rendezve a jövedelmet, ahol az érték képződik. Az EGSZB sürgeti a tagállamokat, hogy törekedjenek mindkét szakasz befejezésére a csalás elleni küzdelem és a növekedés elősegítését szolgáló hatékony intézkedésként.

1.5 Akárcsak 2011-ben, az EGSZB ajánlja a KÖTA-ra vonatkozó felosztási képlet felülvizsgálatát. Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak át kell gondolniuk, hogy a szellemi tulajdont ki kell-e zárni a felosztási képletből. A rendeltetési hely szerinti árbevétel tényező módosítása is szükséges lehet az igazságos végrehajtás biztosítása érdekében. Az EGSZB aggódik amiatt, hogy a javasolt árbevételi tényező alkalmazása ahhoz vezet majd, hogy számos kisebb, exportorientált tagállam jelentős összegű adóköteles jövedelmet veszít a nagyobb, többet fogyasztó tagállamok javára. Az EGSZB úgy véli, hogy a javaslatnak egy igazságos képlet kialakítására kell törekednie, valamint arra, hogy szisztematikusan elkerülje a kiegyensúlyozatlan hatást.

1.6 Az EGSZB óvatosságra int az értékcsökkenésre vonatkozó javaslatokkal kapcsolatban, biztosítandó, hogy azok a vállalkozások valós tapasztalatait tükrözzék. Az értékcsökkenési kedvezmények egyes, nagyon gyors ütemben elavuló eszközösztályok esetében túlságosan korlátozottak lehetnek a technológiai változás üteme miatt.

1.7 Az EGSZB üdvözli, hogy elismerik a vállalati beruházások saját tőkéből történő finanszírozása adóügyi megítélésének jelentőségét a hitelből és a saját tőkéből való finanszírozás azonos megítélés alá vonására tett javaslaton keresztül. Ugyanakkor a gazdasági nehézségekkel küzdő vállalkozásokra nem lenne szabad nagyobb adóterhet róni.

1.8 Az EGSZB ajánlja, hogy e javaslatok eredményeképpen igazságos egyensúly legyen a tagállamok között, ezért a javaslatok hatását részletesen meg kell vizsgálni tagállamonkénti bontásban, a beruházások vonzereje, a munkahelyek megőrzése és újak létrehozása szempontjából. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a tagállamoknak kell a megfelelő információkat rendelkezésre bocsátaniuk ennek megvalósítása érdekében.

1.9 Az EGSZB javasolja, hogy a KÖTA-javaslatok – ahol lehet –, csökkentsék a bonyolultságot tekintettel arra, hogy kinyilvánított céljuk a bizonyosság és az egyszerűség biztosítása. Ez különösen lényeges a vállalkozások mérlegében szereplő immateriális javak kezelése szempontjából.

1.10 Az EGSZB sürgeti, hogy az Európai Bizottság foglalkozzon a rugalmasság szükségességével, és gondoskodjon arról, hogy az államok és a vállalatok képesek legyenek alkalmazkodni a változó globális és belföldi gazdasági körülményekhez az uniós eljárások és a közös együttműködés tiszteletben tartása mellett.

1.11 A KÖTA azonban hatékonyabb lenne, a szükséges egyhangúságot pedig nagyobb valószínűséggel lehetne biztosítani, ha a jelen véleményben megfogalmazott számos fontos aggály megválaszolásra kerülne.

2. Az Európai Bizottság javaslata

2.1 A közös összevont társaságiadó-alapról (KÖTA) szóló megújított javaslat a vállalkozások adóköteles nyereségének kiszámítására vonatkozó, az Unión belül alkalmazandó egységes szabálygyűjtemény, amelynek célja, hogy jelentős mértékben hozzájáruljon a növekedéshez, a versenyképességhez és az egységes piac tisztességes működéséhez. A KÖTA lehetővé tenné, hogy a határokon átnyúló tevékenységet folytató vállalkozások eltérő nemzeti szabályok helyett egyetlen, egységes uniós rendszer szerint számíthassák ki adóköteles jövedelmüket. A vállalkozások valamennyi Unión belüli tevékenységükről egy adóbevallást nyújtanának be, és az egyik tagállamban elkönyvelt veszteségüket és egy másik tagállamban szerzett nyereségüket egyaránt beszámíthatnák az adóalapjukba. A csoporton belüli ügyleteket már nem vállalati szinten adóztatnák meg, ami megszüntetné a transzferárázással kapcsolatos problémákat a KÖTA területén. Az összevont adóköteles nyereség a felosztási képlet segítségével meghatározott módon megoszlaná azon tagállamok között, amelyekben a csoport működik. A rá eső nyereségrészt minden tagállam saját nemzeti társaságiadó-kulcsát alkalmazva adóztatná meg.

2.2 A szöveg új rendelkezéseket is tartalmaz a 2011-es javaslathoz képest. Először is a 2016-os javaslatok a választható jogszabályok helyett kötelező érvényű jogszabályokat irányoznak elő a 750 millió EUR feletti éves összevont forgalommal rendelkező csoportok vonatkozásában; másodsor a javaslat olyan jogszabályokat is tartalmaz, amelyek arra ösztönzik a vállalatokat, hogy saját tőkét vonjanak be a beruházások finanszírozásához, ellensúlyozandó a hitelfinanszírozás előnyben részesítésének tendenciáját; harmadszor pedig többletelvonás kerül bevezetésre a kutatási és fejlesztési (K+F) költségek esetében. A közös adóalapra vonatkozó javaslat kitér a határokon átnyúló veszteség esetén biztosított, utólagos megadóztatással járó, a konszolidáció bevezetéséig alkalmazott átmeneti adókedvezményre is. A javaslatokban felvázolt második szakasz megvalósítására azt követően kerül majd sor, hogy politikai megállapodás született a közös adóalapról szóló javaslatokról. Egészen addig a Tanács nem mérlegeli a második szakaszt.

2.3 Az Európai Bizottság jelenlegi javaslata két külön, tanácsi irányelvre tett javaslatból áll. Az egyik a közös társaságiadó-alapról, a másik pedig a közös összevont társaságiadó-alapról (KÖTA) szóló irányelvre tett javaslat. A két elem szétválasztása két külön javaslattá az egyik fő különbség a 2016. és a 2011. évi javaslat között. Az Európai Bizottság az adóalap tekintetében többletpeccsös megközelítést javasol, amelynek keretében először a közös társaságiadó-alap valósul meg, ezt követően pedig a KÖTA.

2.4 Az Európai Bizottság is újraindította a KÖTA-javaslatot az agresszív adótervezés leküzdése, valamint az egységes piac támogatása érdekében, elismerve ugyanakkor, hogy a javaslatot „egészében valószínűleg nem lehet elfogadni, csak szakaszosan”. Ugyanakkor az Európai Bizottság hangsúlyozza, hogy a konszolidáció a javaslatok szerves része. A KÖTA kötelezővé tétele a 750 millió EUR feletti forgalommal rendelkező vállalkozásokra nézve egy olyan stratégia részét képezi, amely a növekedési kilátások javítására és az agresszív adótervezés felszámolására irányul. Az Európai Bizottság úgy véli, hogy a javaslatok jellemzően a megfelelés és az összetettség szempontjából vonzóbbak a vállalkozások számára, valamint a tekintetben, hogy a hitelfelvétellel szemben a sajáttőke-bevonást támogatják adókedvezményrel. Az Európai Bizottság a javaslatok további előnyét abban látja, hogy lehetővé teszik, hogy az egyik tagállamban elkönyvelt veszteségüket és egy másik tagállamban szerzett nyereségüket határokon átnyúló módon egyaránt beszámítsák az adóalapjukba.

2.5 Az Európai Bizottság megállapítja, hogy a nemzetközi társasági adózás jelenlegi rendszere „már nem igazodik a modern keretekhez”. Az Európai Bizottság szerint eltérések állhatnak elő, amikor a nemzeti szabályokat a nemzetközi helyzet figyelembevétele nélkül határozzák meg. A 2016. évi javaslatok kötelező erejűek a nagyobb csoportokra nézve, ugyanakkor elérhetővé tesznek egy opcionális megfelelési rendszert is más gazdálkodó szervezeteknek, amelyek az Unióban a társasági adó hatálya alá tartoznak, de nem érik el a javaslatokban meghatározott 750 millió eurós forgalmi küszöböt. Az Európai Bizottság úgy véli, hogy e javaslatok oda rendelik a jövedelmet, ahol az érték képződik.

2.6 Az Európai Bizottság elismeri a javaslatok ambiciózus jellegét, ami indokolja végrehajtásuk szakaszos módját. Elmondása szerint a konszolidációról szóló nehéz viták késedelmet okozhatnak egyéb lényeges területeken, amelyeken nagyobb konszenzust lehetne elérni. Ugyanakkor a két javaslatot mégis együtt, egyazon kezdeményezés keretében nyújtják be. Az Európai Bizottság továbbá azt állítja, hogy a konszolidáció a kezdeményezés lényeges eleme marad, és az érintett csoportok előtt álló főbb adózási akadályokat csak konszolidáció révén lehet felszámolni.

3. A javaslat előnyei

3.1 A javaslat jelentős előnyöket tartalmaz a vállalkozások és állampolgárok számára. Csökkenni fognak a megfelelési költségek és csökkenni fog a bonyolultság az egész EU-ban kereskedő nagyobb vállalkozások és az ezt választók számára. Ez ráadásul kulcsfontosságú kérdés az egységes piac megvalósítása és a mindenki számára azonos versenyfeltételek előmozdítása szempontjából is. A KÖTA, megfelelő bevezetése esetén kulcsfontosságú szerepet játszhat az agresszív adótervezés elleni fellépésben, és az állampolgárok adórendszerbe vetett hitének helyreállításában. Az adóalapra vonatkozó közös megközelítés biztosítja, hogy az összes uniós ország hasonló megközelítést alkalmazzon, kritikusan számítsa ugyanazokat a dolgokat, és ugyanolyan levonásokat tegyen lehetővé. A multinacionális vállalatok jelenleg kihasználhatják a különböző tagállamokban és néha off-shore szervezetek által alkalmazott eltérő adóalapokat és eltérő adókulcsokat, hogy nagyon alacsony tényleges adót fizessenek. A KÖTA ezeket a problémákat kezeli.

3.2 Az agresszív adótervezés alacsonyabb adóbevételeket eredményez. Az adótervezés szintje az uniós állampolgárok számára súlyos aggodalmat jelent. Az EU számos intézkedést hozott e probléma megoldására a cselekvési terv elfogadásával. A KÖTA egyik célja annak megvizsgálása, hogy miként lehetne ezt a megközelítést továbbvinni az uniós szintű hatékony társasági adózás biztosítása érdekében.

3.3 A transzferárazás KÖTA által előidézett jelentős csökkentése az EU-n belül gátat szab majd az agresszív adótervezéshez vezető gyakorlatoknak. Gyakran vesznek például igénybe olyan eszközöket, mint a szellemi tulajdon, mert nehéz ezekhez értéket társítani, vagy mert azokat maga a vállalat értékeli, és névlegesen nyílt piaci értéket tükröznek. Ezek gyakran a vállalati struktúrákon belüli belső kereskedés tárgyát képezik.

3.4 A KÖTA leküzdheti az agresszív adótervezést annak megállapításával, hogy hol kerül sor a valódi gazdasági tevékenységre. Előfordul, hogy a vállalatok számos embert foglalkoztatnak és/vagy jelentős eszközökkel rendelkeznek valamely tagállamban, de nem, vagy csak nagyon alacsony nyereséggel rendelkeznek az adott tagállamban. Jelenleg az EU-szintű struktúrával rendelkező vállalatok képesek úgy megszervezni üzletmenetüket, hogy uniós nyereségük nagy része egy olyan joghatóságban bejegyzett székhelyre kerüljön, amelyben a legalacsonyabb az adókulcs és/vagy a legáltalánosabb a levonások mértéke. Ez, az immateriális javakra alkalmazott transzferárképzéssel együtt rendkívül alacsony szintű tényleges társasági adót eredményezhet a több joghatóságban rendkívül magas forgalmat bonyolító multinacionális vállalatok számára. A KÖTA-ra vonatkozó javaslatok képesek kezelni e problémákat. A javaslatokban meghatározott képlet a gazdasági tevékenység végzésének helyére irányul, és ennek fő összetevőit az árbevétel, a munkaerő és az eszközök képezik. A nemzeti adóhatóságoknak is szerepet kell vállalniuk e problémákra vonatkozóan.

3.5 Elfogadásakor a KÖTA-nak foglalkoznia kell az összes vállalatra vonatkozó versenyképességgel. A javaslatnak figyelembe kell vennie azokat a különböző problémákat, amelyekkel a kkv-k, valamint a nagyvállalatok szembesülnek.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB üdvözli a közös társaságiadó-alapról és a közös összevont társaságiadó-alapról szóló javaslatokat, mivel ezek ösztönzik az egységes piacot a nagyobb vállalatok adóügyeinek egyszerűsítése és az agresszív adótervezés visszaszorítása révén. A tágabb értelemben vett európai és globális gazdasági és politikai helyzet 2011 óta jelentős változásokon ment keresztül. A korábbi KÖTA-javaslat nem ért el számottevő eredményeket. Az Európai Bizottság reméli, hogy a globális fejleményeket figyelembe vevő új javaslatok eredményesebbek lesznek.

4.2 A KÖTA körüli vita előrehaladásával fontos, hogy a konszolidáció maradjon az elsődleges célkitűzés. A javaslat szempontjából előnyös lehet a csökkent mértékű összetettség, amennyiben az lehetséges. Az EGSZB arra bátorítja az Európai Bizottságot, hogy a lehető legszélesebb körű konszenzusra törekedjen a javaslat fent említett két szempontjának támogatása során.

4.3 A KÖTA felosztási rendszer

4.3.1 A felosztási képlettel számos probléma akad. Az EGSZB-t aggodalommal tölti el, hogy nem történt kísérlet annak észszerű módon történő magyarázatára vagy meghatározására, hogy az általános képlet (egyharmad rész eszközök, egyharmad rész munkaerő és egyharmad rész rendeltetési hely szerinti árbevétel) milyen mértékben ad megfelelő képet a cégek gazdasági realitásáról az adóköteles nyereség tagállamok közötti felosztását illetően. A jelenlegi javaslat jelentős változásokat hozhat azon a téren, hogy a vállalkozások hol halmozzák fel a nyereséget adózási célból, ami jelentős és még nem ismert hatást gyakorol majd a vállalkozásokra és a tagállamokra. Az adóbevétel a gazdaságirányítás egyik alapvető tényezője, amelynek komoly hatása lehet. Az EGSZB úgy véli, hogy a javaslatnak egy igazságos képlet kialakítására kell törekednie, valamint arra, hogy szisztematikusan elkerülje a kiegyensúlyozatlan hatást.

4.3.2 A gyárakra, a gépekre és a személyzetre összpontosuló figyelem fontos, mégsem nyújt teljes képet a modern iparról. A digitális egységes piaci stratégia például hangsúlyozza a szellemi tulajdon jelentőségét. Hasonlóképpen, a tőkepiacokkal kapcsolatos fejlemények révén például előtérbe kerülhetnek a pénzügyi eszközök.

4.3.3 Az EGSZB aggályai nagyrészt a következőkkel kapcsolatosak:

- (1) a szellemi tulajdon eszköztényezőből való kizárására irányuló javaslat. A szellemi tulajdon egy olyan gazdasági tényező, amelyet könnyű nyereségszámítási megfontolásokból átcsoportosítani. Az EGSZB elismeri, hogy a szellemi tulajdont nehéz pontosan megbecsülni, így ez nem is képezte az Európai Bizottság javaslatának részét, valamint felhívja a tagállamokat, hogy gondolkodjanak el azon, miként lehet a legjobban kezelni ezt a fontos témát. Ez különösen lényeges, mivel a szellemi tulajdon a gazdasági értékkeremtés rendkívül fontos hajtóereje, és egyre inkább meghatározza a korszerű gazdaságok fejlődésének irányát. Ez a megoldás továbbá azzal sem egyeztethető össze, hogy az Európai Bizottság továbbra is folyamatos hangsúlyt helyez az digitális egységes piacra;
- (2) a „rendeltetés szerinti árbevétel” tényezőjének képletben való figyelembevételére irányuló javaslat. Az EGSZB aggódik amiatt, hogy a javasolt árbevételi tényező alkalmazása ahhoz vezet majd, hogy számos kisebb, exportorientált tagállam jelentős összegű adóköteles jövedelmet veszít a nagyobb, többet fogyasztó tagállamok javára. A gazdasági és társadalmi hatás nem ismert, és az árbevételi tényező előnyére válna, ha megkísérelnék hatásának számszerűsítését; ezenkívül a tényezőt szükség esetén újra kellene súlyozni;
- (3) Egy, az egész Unióra kiterjedő, a társasági adó kiszámítására és konszolidációjára vonatkozó rendszer bevezetése jelentős változást eredményezne az uniós üzleti környezetben, és ösztönözhetné az egységes piacot. Ezért alapos elemzésére és nemzeti hatásvizsgálatokra van szükség. A valamennyi nagyobb nemzetközi vállalatra vonatkozó lényeges, hatályos szabályzatok egyikét a nemzetközi pénzügyi és számviteli standardok jelentik. Amennyiben egy vállalat az üzleti tervezés folyamata során eltérne ezektől, az nem megtakarítást eredményezne, hanem további terhet róna rá. Mivel az Európai Bizottság a KÖTA felosztására vonatkozó képletet kizárólag ebből a specifikus célból dolgozta ki, az első pillantásra ellentétesnek tűnik néhány nemzetközi számviteli standarddal;
- (4) Mivel a kifejezések használata során – különösen az adózás területén – döntő fontosságú az átláthatóság és a következetesség, az Európai Bizottság javasolja, hogy az irányelv foglalkozzon az összes kulcsfontosságú elemmel, különösen a fogalom meghatározásokkal.

4.4 A hitelfinanszírozás és a saját tőkéből történő finanszírozás

4.4.1 Az Európai Bizottság javaslatai nagy hangsúlyt fektetnek az idegen tőke és a saját tőke adóügyi kezelésére a vállalatfinanszírozás során. Az ipari stratégia egyik fő elemeként a sajáttőke-bevonás támogatása pozitívnak tekinthető, mivel diverzifikálja a vállalkozás kockázatait, és a tervezésben segít elkerülni a volatilitás számos vonzatát.

4.4.2 Konkrétabban az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a választott megközelítés prociklikus lehet abban az értelemben, hogy a nehezebb időszakokban a saját tőke csökkenése, illetve idegen tőke bevonása a rendelkezésre álló alternatívák hiánya miatt az adóköteles jövedelem növekedését eredményezheti, a vállalkozás helyzetét éppen annak legnehezebb időszakában súlyosbítva. Ennek továbbgyűrűző hatásai lehetnek a foglalkoztatásra és a növekedésre is. Ezért az EGSZB nézete szerint a választott megközelítés átgondolására van szükség.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Az Európai Bizottság nézete szerint javaslatai pozitívak a vállalkozások támogatása, valamint a megfelelés és az üzleti környezet könnyebb és hatékonyabb szabályozásának megteremtése szempontjából. Bár az egységes piac és a vállalkozások szükségleteinek támogatása az Unió egyik fő céljának tekinthető, lényegét tekintve az EU-t a tagállamai saját szükségleteik kiszolgálására hozták létre. Minimumkövetelményként az Európai Bizottságnak szisztematikus értékelést kellene végeznie a javasolt módosításoknak az egyes tagállamok adóbevételeire és foglalkoztatási helyzetére gyakorolt hatását illetően, amely a nemzetközi adatbázisok elemzéseire és a tagállamok adataira támaszkodik. Az EGSZB sürgeti a tagállamokat, hogy biztosítsanak az Európai Bizottságnak hozzáférést az összes lényeges adathoz, és javasolja a KÖTA mindkét szakaszára vonatkozó hatásvizsgálatok elvégzését.

5.2 Míg a transzferárazás kiküszöbölése kulcsszerepet játszik a javaslatokban, egyértelmű, hogy a koncepció tovább létezik majd, ha a csoportok az Unión belül és kívül egyaránt működnek. Ez elkerülhetetlenül eltérő és különálló megoldásokat eredményez majd számos vállalkozás esetében. Ennek folytán külön figyelmet kell fordítani a csoportok Unión belüli és kívüli létesítésére és a vegyes struktúrákra. Az adókikerülés ekkor az adóalap vagy a jelenlegi hibrid struktúrák helyett a vállalati struktúrákra és csoportokra épülhet.

5.3 Az EGSZB szorgalmazza, hogy miután egyetértés született a KÖTA-vitát illetően, az kövesse az európai eljárásokat. Miközben a szakpolitikának valamelyest rugalmasan kell alkalmazkodnia a változó feltételekhez, szervezett mechanizmusra is szükség van a szakpolitika gazdasági körülményekhez való igazításához.

5.4 A kutatás és fejlesztés területén alkalmazott megközelítés határozottan üdvözlendő. Az e téren előirányzott többletvelonás természetesen jelentősen növeli majd az aktivitást, és hozzájárul a versenyképességhez. Fontos lenne a javasolt intézkedéseket a megfelelő összefüggésbe helyezni, összehasonlítva őket a tagállamok által már alkalmazott – meglehetősen sokféle – intézkedésekkel. Miközben fontos a növekedési és beruházási kedvezmény, az is döntő fontosságú, hogy új ösztönzőként ez, és a K+F költségekre alkalmazott többletvelonás annak megvalósításakor ne váljon az adóvisztaelés új formájává.

5.5 Az Európai Bizottságnak figyelembe kell vennie az adóhatóságok és a fő adóhatóság közötti valószínűsíthető konfliktusokat. Könnyen kialakulhatnak konfliktusok egy csoport leányvállalatainak adózása és a nyereség felosztása kapcsán, és ez felemésztheti a transzferárazás kiküszöbölésével nyert időt.

5.6 Tisztázni kell, miként zajlanak a tagállami auditok egy csoport leányvállalatainál, ha az érintett tagállam adóhatóságai auditot kívánnak végrehajtani.

5.7 Az értékcsökkenési időszakokról szóló rendelkezések ütközhetnek egyes üzleti gyakorlatokkal; e téren mérlegelni kellene némi rugalmasság alkalmazását. Számos vállalkozás évente-kétévente lecseréli berendezéseit (pl. számítógépeit) az elavulás megelőzése céljából, és ez csak növeli majd az eszközcsoportok számát az elkövetkező években a technológiai változás gyors üteme miatt.

5.8 Még mindig fontos a számviteli kódok eltérésein keresztül megvalósuló adóelkerülés elleni fellépés, mivel a konszolidáció megtörténte előtt az ilyen tevékenység továbbra is lehetséges.

5.9 A javaslatok lehetővé teszik a multinacionális vállalatok számára azt is, hogy kizárják a közvetítő szervezeteket, beleértve az adóparadicsomokban található szervezeteket is, mivel ezek az Unión kívül találhatók. Ezt különféle módszerekkel kell majd kezelni, például a transzferárképzésre és az ellenőrzött külföldi vállalatokra vonatkozó szabályokkal, valamint általános adóelkerülés elleni alapelvvel.

Kelt Brüsszelben, 2017. szeptember 20-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 648/2012/EU rendeletnek az elszámolási kötelezettség, az elszámolási kötelezettség felfüggesztése, a jelentéstételi kötelezettségek, a nem központi szerződő fél által elszámolt, tőzsdén kívüli származtatott ügyletekre vonatkozó kockázatcsökkentési technikák, a kereskedési adattárak nyilvántartásba vétele és felügyelete, valamint a kereskedési adattárakkal szembeni követelmények tekintetében történő módosításáról

[COM(2017) 208 final – 2017/090 (COD)]

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az európai felügyeleti hatóság (Európai Értékpapírpiaci Hatóság) létrehozásáról szóló 1095/2010/EU rendeletnek és a 648/2012/EU rendeletnek a központi szerződő felek engedélyezésére vonatkozó eljárások és az érintett hatóságok, valamint a harmadik országbeli központi szerződő felek elismerésére vonatkozó követelmények tekintetében történő módosításáról

[COM(2017) 331 final – 2017/0136 (COD)]

(2017/C 434/10)

Előadó: **Petru Sorin DANDEA**

Felkérés:	Európai Parlament, COM(2017) 208 final – 2017.5.31; COM(2017) 331 final – 2017.9.11. az Európai Unió Tanácsa, COM(2017) 208 final – 2017.6.6.; COM(2017) 331 final – 2017.8.22.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.9.7.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.9.20.
Plenáris ülés száma:	528.
A szavazás eredménye:	145/0/2
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli ezt a jelenlegi, két rendeletjavaslatot magában foglaló kezdeményezést, és arra biztatja az Európai Bizottságot, hogy gyorsítsa fel az európai piaci infrastruktúra-rendelet (EMIR) teljes körű végrehajtását.

1.2 Az EGSZB messzemenően üdvözli, hogy a jelenlegi európai bizottsági javaslat a REFIT programban szereplő javaslatokat hajtja végre, valamint hogy előterjesztésére széles körű nyilvános konzultációt követően került sor. Ez biztosította, hogy valamennyi érdekelt fél véleményét kikérjék, és egy olyan javaslatot eredményezett, amely egyszerűsíti és tökéletesíti a szabályokat, csökkenti a megfelelési költségeket, ugyanakkor nem sodorja veszélybe a pénzügyi stabilitást.

1.3 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy az Európai Bizottság által előterjesztett intézkedések összhangban legyenek a tőkepiaci unióról szóló cselekvési tervvel és különösen annak az értékpapírosításról szóló rendelkezéseivel.

1.4 Mivel a tőzsdén kívüli származtatott ügyletek névleges értéke globálisan meghaladja az 544 billió eurót, az EGSZB indokoltnak tartja az Európai Bizottság kezdeményezését, és üdvözli, hogy az EMIR rendelet megtartja eredeti célkitűzését.

1.5 Az EGSZB a származtatott ügyletek és eszközök típusainak szabványosítását ajánlja, mivel ez segíthetne az adatok minőségének jelentős javításában.

1.6 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság arra irányuló javaslatával, hogy elszámolási értékhatárt kell bevezetni a kis méretű szerződő felekre vonatkozóan, mivel ezek nehézségekbe ütköznek az elszámoláshoz történő hozzáférés során.

1.7 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság javaslatát annak az időszaknak a kiterjesztésére, amely alatt a nyugdíjalapok mentesülnek a központi elszámolási kötelezettség alól, mivel mindeddig nem sikerült megoldást találni arra, hogy megfelelő likviditással rendelkezzenek a tagok érdekeinek sérelme nélkül.

1.8 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát egy új felügyeleti mechanizmus létrehozására az Európai Értékpapíri Hatóság (ESMA) keretében. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság bocsássa rendelkezésre a szükséges pénzügyi forrásokat az ESMA új részlegén dolgozó személyzet képzésére, figyelembe véve az ott végzendő felügyeleti tevékenység összetett jellegét.

2. Az Európai Bizottság javaslata

2.1 Májusban és júniusban az Európai Bizottság két rendeletjavaslatot ⁽¹⁾ terjesztett elő a 648/2012/EU rendeletnek (EMIR) az elszámolási kötelezettség, az elszámolási kötelezettség felfüggesztése, a jelentéstételi kötelezettségek, a nem központi szerződő fél által elszámolt, tőzsdén kívüli származtatott ügyletekre vonatkozó kockázatcsökkentési technikák, a kereskedési adattárak nyilvántartásba vétele és felügyelete, valamint a kereskedési adattárakkal szembeni követelmények tekintetében történő módosításáról.

2.2 Mindkét javaslatot európai bizottsági szolgálati munkadokumentumok és hatásvizsgálatok kísérték.

2.3 Az első rendeletjavaslatban az Európai Bizottság egyszerűbb és hatékonyabb szabályokat javasol a származtatott ügyletekre vonatkozóan. Az Európai Bizottság foglalkozni szeretne a tőzsdén kívüli származtatott ügyletek elszámolásával kapcsolatos jelentős új kihívásokkal. A javaslat négy elemre irányul: jelentéstételi kötelezettségek, nem pénzügyi szerződő felek, pénzügyi szerződő felek és nyugdíjalapok.

2.4 A második rendeletjavaslatban az Európai Bizottság a központi szerződő felek szigorú felügyeletét javasolja a származtatott ügyletek piacát tekintve. A javaslat célja, hogy tovább javítsa az EU pénzügyi stabilitását azzal, hogy egy új mechanizmust hoz létre az Európai Értékpapíri Hatóság keretében a származtatott ügyletek piacának felügyelete céljából.

3. Általános és részletes megjegyzések

3.1 Az EMIR rendelet módosítása a származtatott ügyletek jobb szabályozásának biztosítására irányuló európai bizottsági erőfeszítések része. Az elmúlt években felhatalmazáson alapuló jogi aktusok, irányelvek és rendeletek útján a rendelet számos rendelkezését végrehajtották. Az EGSZB üdvözli ezt a jelenlegi kezdeményezést, és arra biztatja az Európai Bizottságot, hogy gyorsítsa fel az EMIR rendelet teljes körű végrehajtását.

3.2 Az EGSZB messzemenően üdvözli, hogy a jelenlegi európai bizottsági javaslat a REFIT programban szereplő javaslatokat hajtja végre, valamint hogy előterjesztésére széles körű nyilvános konzultációt követően került sor. Ez biztosította, hogy valamennyi érdekelt fél véleményét kikérjék, és egy olyan javaslatot eredményezett, amely egyszerűsíti és tökéletesíti a szabályokat és csökkenti a megfelelési költségeket, ugyanakkor nem sodorja veszélybe a pénzügyi stabilitást.

3.3 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy az Európai Bizottság által előterjesztett intézkedések összhangban legyenek a tőkepiaci unióról szóló cselekvési tervvel és különösen annak az értékpapírosításról szóló rendelkezéseivel.

⁽¹⁾ COM(2017) 208 final – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 648/2012/EU rendeletnek az elszámolási kötelezettség, az elszámolási kötelezettség felfüggesztése, a jelentéstételi kötelezettségek, a nem központi szerződő fél által elszámolt, tőzsdén kívüli származtatott ügyletekre vonatkozó kockázatcsökkentési technikák, a kereskedési adattárak nyilvántartásba vétele és felügyelete, valamint a kereskedési adattárakkal szembeni követelmények tekintetében történő módosításáról; valamint COM(2017) 331 final – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az európai felügyeleti hatóság (Európai Értékpapíri Hatóság) létrehozásáról szóló 1095/2010/EU rendeletnek és a 648/2012/EU rendeletnek a központi szerződő felek engedélyezésére vonatkozó eljárások és az érintett hatóságok, valamint a harmadik országbeli központi szerződő felek elismerésére vonatkozó követelmények tekintetében történő módosításáról.

3.4 Az Európai Bizottság kezdeményezése nem ássa alá az EMIR rendelet elsődleges célkitűzését: a tőzsdén kívüli származtatott ügyletek felügyeletét és nyomonkövetését a rendszerszintű kockázat csökkentése érdekében, valamint az ilyen típusú, főként a spekulatív jellegű eszközök mennyiségének csökkentését. Mivel a tőzsdén kívüli származtatott ügyletek névleges értéke globálisan meghaladja az 544 billió eurót, az EGSZB indokoltnak tartja az Európai Bizottság kezdeményezését.

3.5 A jelentéstételi kötelezettségeknek az Európai Bizottság által javasolt módosításai csökkentik majd az adminisztratív terheket, és a legtöbb szerződő fél számára egyszerűsítik a jelentéstétel folyamatát. Az Európai Bizottság szerint a jelentésekben szereplő adatok minősége is javulni fog. Az EGSZB úgy véli, hogy a tranzakciótípusok és az eszközök szabványosítása jelentősen javíthatná az adatok minőségét.

3.6 Az Európai Bizottság elszámolási értékhatár bevezetését javasolja a kis méretű szerződő felekre vonatkozóan. Az Európai Bizottság javaslata támogatja ezeket a kis méretű szervezeteket – melyek lehetnek bankok vagy befektetési alapok –, mivel ezek nehézségekbe ütköznek az elszámoláshoz történő hozzáférés során. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság javaslatával.

3.7 A rendeletjavaslatban az Európai Bizottság ki szeretné terjeszteni azt az időszakot, amely alatt a nyugdíjalapok mentesülnek az általuk birtokolt tőzsdén kívüli származtatott ügyleti portfóliókra vonatkozó központi elszámolási kötelezettség alól. Tekintve, hogy a nyugdíjalapok nem rendelkeznek elegendő likviditással a központi elszámoláshoz, valamint hogy kulcsszerepet játszanak az idős emberek jövedelmének biztosításában, az EGSZB támogatja az Európai Bizottság javaslatát.

3.8 A második rendeletjavaslat új szabályokat és hatásköröket vezet be a mind az EU-n belüli, mind az EU-n kívüli központi szerződő felek felügyelete terén. A javaslat egy megerősített együttműködési keretet hoz létre a központi bankok és a felügyeleti hatóságok között. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát.

3.9 A javasolt rendelet egy új felügyeleti mechanizmus létrehozására irányul az ESMA-n belül, amely felügyeleti jogkörökkel fog rendelkezni az EU-n belüli és a harmadik országokbeli központi szerződő felekre vonatkozóan. Az Európai Bizottság javítani szeretné a harmadik országbeli központi szerződő felek felügyeletét, különösen azokat, amelyek fontos szerepet tölthetnek be az EU-n belüli elszámolási műveletekben. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság bocsássa rendelkezésre a szükséges pénzügyi forrásokat az ESMA új részlegén dolgozó személyzet képzésére, figyelembe véve az ott végzendő felügyeleti tevékenység összetett jellegét.

3.10 Tekintettel azokra a kihívásokra, melyeket a tőzsdén kívüli származtatott ügyletek támasztanak a polgárok megtakarításait illetően, valamint a rendszerkockázatokra, az EGSZB megismétli a pénzügyi oktatási programokra tett javaslatát ⁽²⁾. Az Európai Bizottság finanszírozhatna ilyen, lakossági befektetőknek szóló programokat.

Kelt Brüsszelben, 2017. szeptember 20-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽²⁾ Ld. a pénzügyi eszközök piacairól szóló EGSZB-velemény 4.7. pontját (HL C 143., 2012.5.22., 74. o.).

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió Kiadóhivatala
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU